Ernest Daudet

En ung piges roman

1770-1794

Ernest Daudet

En ung piges roman

(1770-1794)

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Ernest Daudet: *En unge piges roman* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Ernest Daudet: *En ung piges roman* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

BY NC SA

1. Sigøjnerne

En dag i marts måned 1770 klokken seks om morgenen gik en kvinde, som i sine arme bar et nyfødt barn, langs med den venstre bred af den lille flod Gardon, der har sit udspring i Cevennerne, løber gennem departementet Gard og falder ud i Rhône ikke langt fra Beaucaire.

Den omtalte kvinde befandt sig i det øjeblik, da vor historie begynder, ikke langt fra Gard-broen på det sted, hvor nu den lille by Lafons ligger, omtrent lige overfor en stor borg ved navn Remoulins, der lå på flodens højre bred, der hvor vejen fra Nîmes til Avignon krydser den vej, som fører fra de ved floden liggende landsbyer. Hun standsede nogle øjeblikke midt på denne korsvej for at tage beslutning om, hvilken vej hun skulle vælge. Efter at have kastet et uroligt blik omkring sig fortsatte hun sin vej og styrede sine skridt hen imod Gard-broen.

Luften var kold, og det havde stormet stærkt hele natten. Det blæste endnu meget stærkt, og vinden bragte flodens vande i oprør, bøjede træernes toppe og drev store støvskyer i vejret. Himlen var dækket af tykke, grå skyer.

Trodsende stormen vandrede hun rask fremad og syntes ikke at bekymre sig om andet end at nå målet for sin vandring så hurtigt som muligt og at beskytte sit indslumrende barn mod årstidens strenghed. Det var et ganske ungt fruentimmer; hun var ikke tyve år gammel. Hendes blonde hår bølgede frem under en hue af kulørt bomuldstøj; hendes fine, regelmæssige ansigt var overordentlig smukt. Hendes sorte, tårefyldte øjne, der var beskyggede af lange øjenhår, havde et

beundringsværdigt udtryk. Hun havde små, nydelige fødder, og hendes hænder var overordentlig smukt formede.

Tiepoletta, således hed den unge kvinde, hørte til en sigøjnerbande og var en datter af Pinch og Corcovita. Medlemmerne af hendes bande, der på grund af hendes blonde hår og lyse hudfarve måske nærede nogen mistanke om, at der flød fremmed blod i hendes årer, havde aldrig vist sig kærlige mod hende. Ved hjælp af en bog, som hun havde fundet på vejen, havde hun lært at læse og at tale nogle ord fransk. Dette var mere end tilstrækkeligt til, at man fandt hende hovmodig og stolt. Mens hun var lille, pryglede man hende, fordi hun vægrede sig ved at gå og tigge; da hun var blevet voksen, havde hun ikke nogen værre fjende end sin skønhed, der blev anledning til alle hendes ulykker. De efterstræbelser, som de andre piger af hendes alder villigt gav efter for, undgik hun kun som ved et mirakel; men hun pådrog sig derved vrede, had og hævn, der forøgedes endnu mere, da hun vægrede sig ved at vælge sig en mand blandt de unge mennesker, som hun var vokset op med.

Man ville med magt forbinde hende med en af dem; hun flygtede, men man fandt hende snart igen og indespærrede hende, idet man tilkendegav hende, at hun ville være fange, indtil hun havde forandret sin beslutning. Det var den frygteligste tid af hendes liv, og hun ville vistnok være død af alle de mishandlinger, hun måtte lide, hvis skæbnen ikke havde sendt hende en beskytter i Borachio, en smuk fyr på fem og tyve år, hvis hjerte rørtes af hendes ulykker. Stærk, modig og frygtelig i sin vrede bragte han alle omkring sig til at skælve. Han følte medlidenhed med den stakkels pige og forlangte, at

man skulle formilde hendes skæbne; han elskede hende. Tiepoletta var ikke utaknemmelig; hun ægtede sin frelser og vakte derved alle de andre unge pigers vrede, da disse havde håbet, at Borachio ville have valgt en af dem. Hendes lykke var dog ikke af lang varighed. En morgen fandt man Borachio liggende død på vejen med brystet gennemboret af otte knivstik. En af hans kammerater, der var misundelig på ham, havde myrdet ham. Tiepoletta blev enke i det øjeblik, da hun skulle blive moder. I en af de grotter, der støder op til Gardbroen, nedkom hun med en datter.

Samme dags aften, mens hun lå på noget frisk halm i baggrunden af grotten, hørte hun udenfor stemmer fra nogle af bandens medlemmer. Hun gav sig til at lytte. Man talte om hende. Hvor forfærdet blev hun ikke, da hun hørte, at man ville fratage hende hendes barn og derpå bortjage hende selv for at befri banden for et unyttigt medlem, mens man beholdt Borachios barn. Det var Tiepolettas egen moder, Corcovita, som med største hårdnakkethed holdt fast ved denne plan.

"Vi forlader denne egn i morgen for at begive os til Avignon," sagde hun. "Vi må undervejs finde lejlighed til at lade Tiepoletta blive tilbage, efter at vi har frataget hende hendes barn."

Alle bifaldt denne plan, og Corcovita påtog sig at bringe den til udførelse.

Grebet af forfærdelse spurgte Tiepoletta sig selv, hvorledes hun skulle undgå denne fare, og tog til sidst den beslutning at flygte.

Den følgende dags morgen begav hele banden sig på vandring. Man tilbød Tiepoletta en plads i vognen. Hun modtog dette tilbud, for hun trængte til at samle kræfter for at kunne

udføre den plan, som hun havde fattet. Efter en lang vandring standsede man henad aften ikke langt fra Avignon for at overnatte der.

Tiepoletta havde lagt mærke til nogle vink, der viste hende, at man kun ventede på, at hun skulle falde i søvn, for at fratage hende hendes datter. Da det blev nat, benyttede Tiepoletta et øjeblik, da ingen lagde mærke til hende, til at liste sig bort, idet hun gik på tåspidserne og holdt sit åndedræt tilbage. Da hun havde gået således omkring en hundrede skridt, blev hun grebet af en frygtelig angst for, at man forfulgte hende, og gav sig til at løbe, mens hun holdt sit barn trykket fast ind til sit bryst, og standsede ikke, førend hun åndeløs og afkræftet faldt om på vejen.

Hun havde løbet en hel time uden at spørge sig selv, hvilken vej hun tog, kun søgende at undgå sine forfølgere. Efter at have hvilet sig lidt, fortsatte hun sin vandring i retningen hen imod Gard-broen i det håb, at sigøjnerne ikke ville tænke på at søge hende der, at hun i den grotte, som hun havde beboet, ville finde lidt halm til at hvile sine trætte lemmer på, og nogle levninger af fødemidler, som hun kunne nære sig med, indtil hun kunne tage en endelig beslutning. Hun vandrede hele natten igennem, og da hun befandt sig i nærheden af Gard-broen, brød dagen frem.

Tiepoletta var sulten og tørstig; hendes fødder var ophovnede; men alle hendes lidelser syntes at forsvinde i det øjeblik, da hun endelig nåede målet for sin vandring. Hun steg ned under Gard-broen. Vejen på den anden side af broen løber mellem høje bakker og flodlejet. I en af disse bakker har

naturen dannet nogle grotter, af hvilke en er så rummelig, at omegnens beboere på visse festdage samles der for at danse.

Det var der, sigøjnerne endnu havde opholdt sig den foregående aften; det var der, hun hvert år havde begivet sig hen i selskab med dem. Dette usle opholdssted, hvor hun så ofte havde udholdt frygtelige lidelser, forekom hende nu, da hun var undsluppet med sit barn, som et paradis. Lyset udefra trængte ind i den forreste del af grotten, mens baggrunden af den forblev i skygge. Klippen dannede en uregelmæssig hvælving oven over en fast og tør bund.

Tiepoletta lod sit blik strejfe omkring i det indre af grotten og kunne ikke tilbageholde et udråb af glæde. I et hjørne havde hun bemærket en smule halm, der var tilstrækkeligt til, at hun deraf kunne danne sig et leje. Hun lagde sit sovende barn ned på dette halm, dækkede det med sin kappe, samlede derpå nogle stykker groft brød og nogle halvtafgnavede ben, som hun tilfredsstillede sin sult med. Derpå gik hun ud af hulen, ilede hen til floden, vaskede der sine opsvulmede fødder og vendte så tilbage til grotten for at hvile sig. Hun strakte sig på sit stråleje, dækkede sig til, så godt hun kunne, og faldt i søvn. Hun sov roligt i flere timer, men pludselig vågnede hun. Hun havde, endnu mens hun sov, troet at høre en frygtelig støj, lig tordenens dumpe rullen. Hun troede først, at hun drømte; men støjen tog til. Det var ingen drøm, det var virkelighed. Hun var øjeblikkelig på benene og søgte en udgang for at undfly. Hun hørte lyden af menneskestemmer, skønt langt borte, midt igennem denne forvirrede støj. Hun troede, at de, som udstødte disse skrig, var sigøjnere, der var sendt ud for at forfølge hende. Men det var ikke tilfældet, for disse fjerne skrig råbte om hjælp.

Hun tog sit barn i sine arme og ilede ud af grotten. Et frygteligt og storartet skuespil viste sig for hendes blik; hun blev stående som fastnaglet til stedet, grebet af en frygtelig rædsel.

Floden Gardon var steget over sine bredder, og dens vande havde udbredt sig over markerne, hvor det førte alt bort med sig på deres vej. Så langt hendes blik nåede, så hun ikke andet end oprørte bølger, der førte med sig træer, vinstokke, ruiner af huse, møbler, dyr og nogle lig af mennesker. De skrig, som hun havde hørt, hidrørte fra nogle kvinder, der var blevet overrasket i det øjeblik, da de vaskede deres linned i floden, og var flygtet op på en klippe, der lå ved randen af en oversvømmet vej.

Vandet vedblev at stige. Denne uhyre vandmasse søgte forgæves en udvej i den smalle dal, der indesluttedes af bakkerne.

Fem minutter var tilstrækkeligt for Tiepoletta til at overskue udstrækningen af oversvømmelsen. Hun stod med stirrende øjne og opløst hår, grebet af en forfærdelig angst. Pludselig kom en uhyre bølge væltende hen imod hende og vædede hendes fødder. Hun trykkede sit barn fastere til sit bryst og fo'r tilbage. En ny bølge styrtede frem, som om vandet ville trænge ind i hulen. Hendes blod isnede i hendes årer. Hendes tanker forvirredes. Efter alle de sindsbevægelser, som hun havde lidt i de sidste tre dage, overgik denne hendes kræfter. Fra dette øjeblik handlede hun under indflydelse af en afsindighedstilstand, fremkaldt af frygt. Hun måtte flygte, men ad hvilken vej skulle hun flygte? At nå en af de nærliggende landsbyer var umuligt. Vandet dækkede alle veje og stier.

Pludselig mindedes Tiepoletta, at der på toppen af den høj, hun befandt sig under, lå et slot, hvor sigøjnerne undertiden var

gået hen for at bede om en almisse. Man nåede derop ad en bred sti, der begyndte i nogle meters afstand fra grotten. Hun besluttede at søge tilflugt i dette slot; men for at nå hen til stien måtte hun vade gennem vandet. Hun betænkte sig ikke et øjeblik; for hvert øjebliks ophold forøgede faren og kunne sætte en uoverstigelig hindring mellem hende og hendes sidste redningsplanke. Hun løftede sin kjole i vejret, bandt sit barn fast på sin ryg og vovede sig rask fremad.

Hun vadede i vand til midt op på livet. Den opblødte jord var slibrig; strømmen var voldsom og rivende. Hun måtte have en ubetvingelig vilje for ikke en snes gange at give efter for det løsladte uhyres voldsomhed. Hun måtte stå flere gange stille for at trække vejret. Først efter ti minutters frygtelig kamp nåede hun stien, der førte op til slottet. Hun var frelst!

Hun aftørrede hurtigt sine våde lemmer og lod sin kjole igen falde ned omkring sit afmagrede legeme. Uden at spilde et øjeblik med at se sig tilbage og betragte den farlige vej, som hun havde gennemvandret, steg hun rask op ad højen. Efter nogle øjeblikkes forløb nåede hun slottets port. Det var på højeste tid. Et minut til og hendes ven ville have nægtet hende deres tjeneste. Hun sank på knæ, lagde sin datter ned på jorden, udstrakte hånden og trak i klokkestrengen. Klokken lød. Som om hende svage kræfter kun havde ventet dette øjeblik for at forlade hende, faldt hun bevidstløs om på jorden i det øjeblik, da porten gik op.

2. Slottet Chamondrin

Den mand, som åbnede porten, var endnu ung. Udtrykket i hans ansigt og hans blik vidnede om frimodighed og godhed. På hans kjole, der var syet af en gammel uniform, så man, broderet i sølv, slotsherren, markien af Chamondrins våben. Ved synet af den besvimede Tiepoletta og af det nogle skridt derfra slumrende barn kunne han ikke tilbageholde et skrig af smertelig overraskelse.

"Hvad er der på færde, Coursegol?" spurgte en person, der stod ved siden af ham.

"Se selv, hr. markis," sagde Coursegol, idel han pegede på Tiepoletta.

"Er hun død?" spurgte markien, idet han ilede hen til sigøjnersken. Derpå knælede han og lagde sin hånd på den stakkels kvindes hjerte. Det slog endnu, men så svagt, at han næppe var i stand til at tælle dets slag. Han rejste sig igen og sagde:

"Hun lever, men jeg ved ikke, om vi vil kunne frelse hendes liv. Skynd dig, Coursegol, og lad hende og hendes barn blive bragt ind i slottet og bær omsorg for dem!"

"Barnet befinder sig vel," sagde Coursegol; "det trænger kun til lidt mælk. I dag skal en af vore geder være dets amme."

Han kaldte på en af tjenestepigerne og betroede hende barnet. Derpå tog han moderen på sine stærke arme, bar hende ind i et kammer og lagde hende på sengen.

Coursegol var tredive år gammel. Født på slottet, hvor hans fader og bedstefader havde tjent markierne af Chamondrin, var

han vokset op ved siden af deres arving, hvis legekammerat han først var, og hvis tjener han senere blev. Han nærede en ubegrænset hengivenhed for sin herre. Foruden slottet og dets beboere var der intet, der interesserede ham; han helligede dem hele sit hjerte, hele sit liv. I slottet havde han ikke nogen særegen forretning; men han var både portner, slotsfoged, gartner, hushovmester og undertiden endog kok. Det var ham, som en gang skulle undervise markiens søn i ridning og fægtning; for han havde tjent to år i det kongelige rytteri. Han var meget duelig i at skære fløjter af pilegrene, at afrette hunde og falke til jagt, at udstoppe fugle og at fange sommerfugle. Han begyndte med at lære Philippe, sin herres søn, en yndig dreng på fem år, alle disse skønne sager. Coursegol forstod sig også lidt på lægekunsten og helbredede såvel mennesker som dyr; han kendte navnene på alle de planter, der voksede på markerne, og deres gode egenskaber. Denne kundskab havde aldrig været ham mere nødvendig end netop i dag. Den stakkels Tiepoletta havde ikke genvundet sin bevidsthed; hun var dødbleg, lå aldeles ubevægelig og syntes allerede at være et dødens bytte.

Mens han gjorde sig al mulig umage for at kalde hende til live igen, kunne han ikke blive herre over en vis sindsbevægelse. Det var første gang, han på denne måde beskæftigede sig med et fruentimmer. Tiepolettas smukke, regelmæssige ansigt gjorde et dybt indtryk på hans hjerte, og han ville gerne have bortgivet noget af sit blod for at høre hende tale, for at se hende smile til ham.

"Se, hr. markis," sagde han, "hvor hun er smuk, hun er bestemt ikke tyve år gammel. Hvilke dejlige arme! Hvilket

prægtigt hår!"

Mens Coursegol sagde dette, vred han med magt sigøjnerindens tænder fra hinanden for at indgive hende noget varm vin med sukker og kanel. Derpå gned han hendes fødder med en ulden klud for at bringe blodet og varmen tilbage.

"Hendes fødder er sårede og opsvulmede," sagde han. "Hun må have gået længe, førend hun ankom hertil."

"Kommer hun til live igen?" spurgte markien, der med et sørgmodigt blik fulgte Coursegols anstrengelser.

"Jeg vred ikke rigtig. Se selv, hr. markis! Det forekommer mig, at hun gjorde en bevægelse."

Markien trådte nærmere hen til sengen. I samme øjeblik åbnede Tiepoletta øjnene, stirrende til højre og til venstre; derpå mumlede hun med en næsten døende stemme nogle ord i et fremmed sprog.

"Hun talte," sagde markien, "men hvad ønsker hun? Hun synes at være urolig og bekymret."

"Hun vil se sit barn!" råbte pludselig Coursegol og ilede ud.

Mens han var borte, kom Tiepoletta så meget til bevidsthed, at hun kunne mindes, hvad der var sket, men hun var så svag, at hun næppe kunne tale. Men da Coursegol kom tilbage med barnet på armen, smilede hun og udstrakte sine hænder efter barnet.

"Omfavn det, men tag det ikke," sagde markien. "De har endnu ikke kræfter nok til det."

Tiepoletta forstod, hvad han sagde, og adlød. Derpå sagde hun i en blid tone, på slet fransk, blandet med spanske ord:

"Min Dolores! De vil nok beholde hende og ikke sende hende tilbage til de andre. De ville mishandle hende. Opdrag hende til

en honnet pige! Lær hende ikke at foragte de fattige sigøjnere! Sig hende, at hendes fader og moder hørte til denne forbandede race!"

Hun sagde disse ord langsomt, idet hun søgte efter udtryk, der tydeligt kunne gengive hendes tanker.

"Vær uden bekymring!" svarede Coursegol. "Den lille skal ikke komme til at mangle noget. Læg Dem nu roligt til at sove!"

"Ja, jeg vil sove dødens søvn," svarede hun.

"Hun taler om at dø," sagde markien.

Næppe havde han udtalt disse ord, førend sigøjnersken rejste sig op, udstrakte armene, førte hånden til sit hjerte, udstødte et hvinende skrig og faldt tilbage på sengen. Markien og Coursegol ilede til, løftede hende i vejret og søgte at bringe hende til live igen, men forgæves. Den ulykkelige Tiepoletta var død. Hendes hjerte var bristet af de frygtelige sindslidelser, som hun i den senere tid havde døjet.

"Stakkels kvinde!" sagde Coursegol med tårer i øjnene.

"Hvad skal vi gøre med hendes barn?" spurgte markien. "Jeg vil gerne beholde det her og opdrage det; men hvem skal træde hende i moders sted? Markisen kan det ikke."

Markiens stemme skælvede, idet han sagde disse ord; for han kom derved til at tænke på sin egen ulykke.

"I fald hr. markien ville opfylde mit ønske?" sagde Coursegol frygtsomt.

"Hvad ønsker du da?"

"Jeg har hverken kone eller børn. Hvis hr. markien vil give sit samtykke til det, så vil jeg antage Dolores som min datter. Jeg kender et par skikkelige folk i Remoulins. Konen har en lille

dreng ved brystet, og hun har mælk nok til også at die den lille pige. Jeg vil da foreløbig betro Dolores til hende."

"Jeg har ikke noget imod det," sagde markien. "Sørg for den lille pige. Hvad moderen angår, så vil jeg bede præsten i Remoulins om at lade hende begrave på sin kirkegård."

Med disse ord bortfjernede markien sig. Coursegol tilhyllede den dødes ansigt med et klæde, knælede ned og bad for hende og for det forældreløse barn, der nu for fremtiden var overladt til hans omsorg.

Markien af Chamondrins slot lå på den øverste flade af højen og beherskede Gardon-dalen, mens parken og jorderne – skove, enge og vinhaver – strakte sig på de nederste flader af den modsatte skråning. Dette slot med sit tilliggende udgjorde familien Chamondrins hele ejendom. Denne familie var en af de ældste i Languedoc og Provence, og der var en tid, da man sagde i egnen: rig som en Chamondrin. Den gang havde denne berømte familie talrige vasaller; den ejede flere slotte og abbedier og havde så store indtægter, at den kunne gøre en glimrende figur først ved hoffet i Provence og derefter ved det franske hof. Markis Hectors bedstefader og fader oplevede enden på denne rigdom. De førte begge et pragtfuldt og ødselt liv i Paris, deltog i alle fester, i alle deres tidsalders eventyr og dårskaber. Bedstefaderen var en af den unge Philip af Orleans' mest uforfærdede kammerater. Fruentimmer og spil lagde grunden til hans ruin og forkortede hans liv. Hans eksempel afskrækkede ikke hans søn. Han blev også en ven af regenten, og for at bøde på de huller, der var gjort i hans formue, indlod han sig på Laws råd i de ødelæggende foretagender, der begyndte at forberede republikken. Han ruinerede sig aldeles

derved, forlod Paris som insolvent og trak sig tilbage til sit slot Chamondrin i det håb at kunne unddrage sig sine kreditorers fordringer. Men disse klagede til kong Ludvig den Femtende, der netop havde besteget tronen, og denne lod markis de Chamondrin vide, at han gav ham tre måneder til at vælge imellem at betale sine kreditorer eller blive sat i Bastillen. Markien betænkte sig ikke; han solgte sine godser med undtagelse af slottet og betalte sin gæld. Da han således nødtvungent havde fyldestgjort sine forpligtelser, beholdt han kun en middelmådig årlig indtægt tilbage at leve af. På samme tid mistede han kongens gunst, og denne dobbelte ulykke ramte ham netop på den tid, da han fik en søn og mistede sin hustru.

Alle disse begivenheder ramte ham aldeles uforberedt og knækkede hans mod. Han lukkede sig inde i sit slot, hvor han langt borte fra sine vante adspredelser, som han angrede, og langt borte fra sine venner, som havde glemt ham, henfaldt til en slags misantropi, der gjorde ham i højeste grad nervøs og pirrelig. Således levede han i tyve år uden i mindste måde at glæde sig ved at se sin søn vokse til, hvis opdragelse en præst fra en nærliggende landsby tog sig af. Han døde i året 1765.

Hans søn, markis Hector de Chamondrin – den samme som tog sig af Tiepoletta og hendes datter – blev i en alder af en og tyve år herre på slottet Chamondrin med en årlig indtægt af femten tusinde francs. Han var af en blid og alvorlig karakter og stillede beskedne fordringer til livet. Han tøvede ikke længe med at gøre sig sin stilling klar og fattede den beslutning at gøre alle de anstrengelser, der stod i hans magt, for atter at hæve sit navns glans. Han giftede sig to år efter sin faders død

med datteren af en fattig adelsmand fra Provence, hvis huslige dyder forekom ham skikkede til at understøtte udførelsen af hans planer. Dagen efter brylluppet hjemførte han sin hustru og holdt følgende tale til hende:

"Min kære Elisa, De træder ind i en familie, der i de sidste fyrre år er blevet ramt af mange ulykker, som vi ikke kan råde bod på uden ved store ofre. Vi kan ikke håbe at nyde frugterne af vore anstrengelser. Men vore børn, hvis Gud skænker os nogle, vil nyde dem, og det er dem, der skal gengive familien Chamondrin dens rigdom og dens glans. Jeg venter af Dem, at De vil samtykke i at dele med mig min middelmådige stilling, at De, ligesom jeg, kun vil have ét mål for øje: at spare hvert år af vore indtægter en sum, der vil være tilstrækkelig til at skaffe vor ældste søn, når han har nået manddomsalderen, midler til at gøre en god figur ved hoffet og at vinde kongens yndest, for dette er vort sidste håb."

"De vil altid finde mig beredt til at stå Dem bi i udførelsen af Deres plan," svarede den unge markise.

I de to første år af deres ægteskab skænkede markisen sin mand en søn og en datter. "En rig mands ønske," som ordsproget kalder det. Men det var ikke alt. I disse to år var der en rigelig vinhøst, og der opsparedes en temmelig betydelig sum. De to unge ægtefællers tilværelse lod til at skulle blive lykkelig. Livet i dette afsidesliggende slot var ganske vist meget ensformigt og vinteren lang og kedelig. Men markien læste meget, gik på jagt og beskæftigede sig med sin ejendom som en simpel bonde. Markisen passede sit hus med lige så stor omhu som den simpleste borgerkone og syntes kun at leve for at understøtte sin mands bestræbelser. I alle de situationer,

mennesket befinder sig i, er resignation det første grundlag for lykken. Man var lykkelige i slottet Chamondrin.

Fire år henrandt således. Den lille Philippe voksede til; han havde heldigt overstået den første tandperiode.

"Vi vil gøre en glimrende adelsmand af ham," sagde markien, "han vil blænde hoffet og byen. Kongen vil give ham et regiment, og han vil ægte en eller anden rig arving. Hvad vor lille datter angår," vedblev han, idet han pegede på den lille pige, som hed Marthe, "hvis vi ikke kan give hende en medgift, så vil vi opnå at få en abbedisses plads til hende."

Markisen opmuntrede sin kære Hectors planer med sit blideste smil. Men en frygtelig begivenhed, der ledsagedes af en ikke mindre frygtelig katastrofe, tilintetgjorde en del af disse skønne drømme og bragte fortvivlelse i den huslige lykke.

Mod slutningen af året 1769 begyndte Marthe at tabe sin friske kulør, og hun afmagredes i nogle dage i den grad, at hendes forældre blev urolige. De tilbragte deres nætter ved den lille patients sygeleje. En aften, da markien var gået til sengs og markisen ville give barnet medicin, tog hun en forkert flaske og gav hende gift. Marthe døde, og man kunne ikke skjule for moderen årsagen til hendes død. Markisens fortvivlelse var stor. Der blandede sig deri frygtelige selvbebrejdelser, som hendes mands milde, trøstende ord ikke formåede at berolige. Hun blev angrebet af en nervefeber, som hun vel kom sig af, men som efterfulgtes af et endnu frygteligere onde. Man anså hende for helbredet, fordi der på den voldsomme feber var fulgt en dyb ro, fordi hendes smerte ikke mere ytrede sig i heftige skrig, men i stille tårer og blide klager. Foruroligende symptomer oplyste snart markien om den græsselige

virkelighed. Den stakkels markise råbte hele timer igennem på sin datter; hun rullede nogle klude sammen, trykkede dem til sit bryst og vuggede dem i sine arme, som hun tidligere havde vugget sin datter. Med ét ord, hun var afsindig.

De læger, som blev tilkaldt fra Avignon, Nîmes og Montpellier, forsøgte at helbrede denne afsindighed; men deres bestræbelser var forgæves, og de kunne ikke give markien noget håb. Markisen blev i løbet af nogle dage forskrækkelig bleg og mager og hengav sig ganske til sin monomani, der bestod i, at hun så sin datter i alle de genstande, der omgav hende. Hun tog efterhånden blomster, klædningsstykker, lette møbler, ødslede på dem ømme kærtegn, kaldte dem med de kærligste navne, indtil deres ubevægelighed bragte hende til sig selv igen, hvorpå hun kastede dem fra sig med gysen for andetsteds at finde det barn, hvis død hun begræd.

Så mange ulykker og den hurtighed, hvormed de fulgte på hinanden, havde undergravet markiens sundhed. Han blev syg, og Coursegol troede en hel måned igennem, at hans herre ville blive dødens bytte. Men markien var ung og kraftig. Den tanke, at hvis han bukkede under, ville hans søn være forældreløs, gengav ham hans kræfter og frembragte en heldig reaktion. Han kom snart på benene igen. Han var vel fortvivlet, men resigneret og fast besluttet på at leve for sin søn Philippe.

Der var hengået et år under disse forhold, da Tiepoletta indfandt sig ved slottets port for at dø der efter at have anbefalet sit barn til markien og Coursegol.

Da Coursegol havde læst bønnen over den døde, rejste han sig, tog Dolores på sine arme, ilede ud i gården og råbte:

"Hr. Philippe, hr. Philippe!"

Drengen, som gik og legede i gården, kom løbende hen til Coursegol. Han var den gang fem år gammel.

"Se, hvilken nydelig lille pige!" sagde Coursegol til ham, idet han viste ham barnet.

"En dukke!" råbte Philippe og klappede i hænderne.

"Ja, en dukke af kød og blod," svarede Coursegol; "en dukke, som allerede kan skrige, som vil lære at tale og lege med Dem."

"Hvornår sker det?" spurgte Philippe.

"Når hun bliver stor."

"Så lad hende straks blive stor," sagde barnet. Derpå tog han Coursegol ved hånden og trak ham med sig hen til køkkenet. Han ville vise alle den smukke lille pige, som Coursegol havde fundet. Da hele slottets tjenerskab havde samlet sig i en gruppe omkring Coursegol og Philippe, fortalte den førstnævnte, på hvilken måde barnet var kommet til slottet, og mens enhver ytrede sin forundring og sin medlidenhed, indfandt markisen sig pludselig. Fra den tid, da det havde vist sig, at den stakkels markise var sindssvag, blev hun altid ledsaget af en kone, der havde det specielle hverv at hæge om hendes person. Om dagen gik hun frit omkring over alt i slottet uden at gøre nogen fortræd; men hun genkendte ingen, ikke en gang sin mand og sin søn. Hun gik hen til gruppen, der ærbødigt trådte til side. I dette øjeblik bar hun en klods trykket op til sit bryst og nynnede en sang, som om hun ville lulle det, som hun antog for sit barn, i søvn. Pludselig standsede hun, kastede træklodsen langt fra sig og brast i gråd, mens hun ivrigt søgte efter en anden genstand, som hun kunne indbilde sig var hendes datter.

Alle de, som var vidne til denne scene, blev stående ubevægelige, grebet på ny af skræk og medlidenhed, endskønt

de hver dag var vidner til det samme skuespil. Den lille Philippe trykkede sig forskrækket op til Coursegol.

Markisen gik forbi ham, betragtede ham rystende på hovedet og mumlede:

"Det er ikke, hvad jeg søger."

Pludselig standsede hun og blev stående som fastnaglet til jorden. Idet hun løftede blikket i vejret, havde hun nemlig set Dolores, som lå og sov i Coursegols arme. Der lå i hendes blik en sådan fasthed, og hun betragtede barnet med så stor vedholdenhed, at der pludselig fo'r Coursegol en besynderlig tanke gennem hovedet.

"Gud i Himlen!" råbte han. "Skulle det kunne være muligt! Gå jeres vej," vedblev han, idet han henvendte sig til de omkringstående; "tag Philippe med jer og kald på hr. markien."

Man adlød ham. Alle fjernede sig på markisen nær, der blev stående ubevægelig.

Coursegol lagde nu barnet på en stenbænk, der stod op ad væggen, bortfjernede sig derpå ligeledes og skjulte sig i en vinduesfordybning for at kunne se alt uden selv at blive set. Det var der markien traf ham.

"Hr. markis," sagde Coursegol, "jeg tror, at fru markisen er frelst. Himlen har indgivet mig en lykkelig tanke ... men hvis jeg har bedraget mig, vil hun dræbe den stakkels lille," tilføjede han bedrøvet.

"Hvad er det, du har gjort?" sagde markien. "Skynd dig at fratage hende dette barn. Er der ikke sket ulykker nok? Vil du have en til? Skynd dig, siger jeg."

"Det er allerede for sent," svarede Coursegol. "Se, hr. markis."

Efter at markisen i flere minutter havde slugt Dolores med øjnene, trådte hun nærmere hen til hende med udstrakte arme. I hendes blik lå der en blanding af nysgerrighed, overraskelse og skræk. Hun bøjede sig ned over barnet og betragtede det på ny; derpå greb hun det med en feberagtig bevægelse, trykkede det til sit bryst og løb afsted med det. Da hun var løbet omtrent tyve skridt i gården, stod hun stille og drejede hovedet til højre og til venstre, som om hun ville forvisse sig om, at ingen forfulgte hende. Markien og Coursegol stod bag ved et halvt åbent vindue nogle skridt derfra, overvældede af en frygtelig angst. Pludselig så de markisen trykke barnet flere gange til sit bryst og kysse det, mens for første gang i lang tid velgørende tårer strømmede ud af hendes øjne. Samtidig dermed råbte hun med stærk stemme:

"Hector, jeg har genfundet min datter!"

Markien ilede forfærdet hen til hende. Da hun så ham komme, gjorde hun nogle skridt hen imod ham, halvt leende, halvt grædende, idet hun viste ham barnet, hvorpå hun, overvældet af sin heftige sindsbevægelse, faldt bevidstløs om i hans arme.

"Hun er frelst," sagde Coursegol, som havde fulgt sin herre.

"Tror du det, Coursegol?" spurgte markien, der ikke ville tro sine egne øjne.

"Hun har jo genkendt Dem, hun har jo talt til Dem. Hun er ikke mere afsindig, hr. markis, fordi moderfølelsen på ny er vågnet hos hende."

Man bar markisen ind på hendes seng. Efter Coursegols råd blev der stillet en vugge i hendes værelse, og man lagde Dolores i den. Derpå steg Coursegol til hest og red til Nîmes for at hente

en læge derfra. Da han efter tre timers forløb kom tilbage med lægen, var markisen kommet til sig selv igen. Ved det første skrig hun udstødte, viste man hende den sovende Dolores, og ved synet af barnet blev hun rolig, og man hørte hende mumle de ord: "Min datter!"

Derpå satte hun sig over ende, betragtede den lille skabning med henrykkelse, indtil hun, på ny overvældet af mathed, lukkede øjnene og faldt tilbage i sengen.

"Jeg har nu intet videre at gøre her," sagde lægen. "Fornuften er vendt tilbage; den store mathed, som endnu er tilbage, vil vige for en omhyggelig pleje og en uafbrudt rolighed."

Markisen kom sig efterhånden og genvandt fuldkommen brugen af sin fornuft, så at man uden fare kunne meddele hende de omstændigheder, under hvilke Dolores var kommet til slottet.

En morgenstund sagde markien til Coursegol:

"Jeg har overladt Dolores til dig; vil du give mig hende tilbage, så skal hun fra nu af være min datter?"

"Hun er også på en måde min datter," svarede Coursegol; "men De må gerne få hende tilbage, hr. markis, for hvis jeg overlader hende til Dem, mister jeg hende ikke, da jeg jo lever i hendes nærhed, og vi ville være to om at holde af hende."

Markien af Chamondrin rakte Coursegol sin hånd og gav derved sit samtykke til den pagt, der gav Dolores to beskyttere.

3. Dolores' barndom

Dolores voksede op i slottet Chamondrin, elsket af alle, som om hun havde været den lille Marthe, hvis død havde berøvet markisen forstanden. Der blev ikke sparet noget for at gøre illusionen fuldstændig såvel i markisens som i de andres øjne. Hun kaldte markisen for moder, og Philippe kaldte hende søster. Markien elskede hende lige så højt som sin datter. Familiens slægtninge og venner holdt af det barn, der havde været anledning til markisens helbredelse.

Dolores var rigtignok også det yndigste og elskværdigste barn, som man kunne se for sine øjne. Hun havde en god forstand og en udmærket hukommelse. Hun var elskværdig, godmodig og lærvillig.

Philippe tilbad sin lille søster, der var fem år yngre end han, og viste den største omhu for hende. Når de spadserede i parken, skød han de stene til side, som barnet kunne snuble over. Når han ved bordet fik et delikat stykke, lagde han det over på hendes tallerken. Ville man straffe Philippe, så nægtede man ham tilladelse til at se Dolores; men da denne straf ramte hans søster lige så meget som ham, så anvendte man den kun yderst sjældent.

Således henrandt tretten år. Markien havde imidlertid ikke tabt af syne de planer, som han havde fattet med hensyn til sin søn Philippes fremtid. Den tid nærmede sig nu, da han ville kunne virkeliggøre denne plan. Philippe var atten år gammel og en fuldkommen udvokset kavaler. Markien mente, at tiden var kommet til at sende ham til Paris. Han havde allerede i flere år

forberedt sig på denne begivenhed og ved betydelige besparelser samlet en sum, der var tilstrækkelig til, at Philippe kunne leve standsmæssigt i Paris i det mindste i fem år; det vil sige indtil det tidspunkt, da han kunne vente at opnå en ansættelse i hæren.

Markien havde desuden sørget for at skaffe Philippe protektioner ved at henvende sig til sin families gamle venner. Ved chevalier Florians mellemkomst havde han fået løfte om, at Philippe skulle finde en venlig modtagelse i hertugen af Penthievres hus. Der var således lutter heldige varsler for Philippes fremtid, og dog nærede markien levende bekymringer; for på den tid – det var i året 1783 – tiltog folkets fjendtlige sindelag mod kongen i en foruroligende grad. Han spurgte sig selv, om øjeblikket var belejligt til at sende et så ungt menneske til et hof, der var delt i flere partier, til et folk, som var opbragt over de fornemmes skandaler og udsvævelser.

Kronprinsens fødsel, som indtraf på den tid, gjorde ende på markiens ubestemthed; han beroligedes ved den entusiasme, hvormed folket midt under sine ulykker hilste den nyfødte. Det blev besluttet, at Philippe skulle rejse.

Philippe og Dolores havde allerede i lang tid kendt markiens planer, de vidste, at de snart skulle skilles, og tanken herom havde ofte afpresset dem tårer. Men med deres alders sorgløshed havde de snart igen forjaget denne tanke; de trøstede sig med, at tidspunktet for denne sørgelige skilsmisse endnu var langt borte, hengav sig til øjeblikkets glæder og tænkte ikke på fremtidens ubehageligheder.

Men tiden flyver rask afsted. Det, som kun ængster os lidt, fordi det er en mulighed, bliver endelig til en virkelighed. En

dag meddelte markien først sin hustru og derefter sin søn sin beslutning. Philippes afrejse blev fastsat til om to måneder, i slutningen af efteråret, og Coursegol skulle følge med ham til Paris. Denne efterretning vakte fortvivlelse i Dolores' hjerte; for hun elskede Philippe højt som sin broder, sin beskytter og sin legekammerat. Hun kunne ikke gøre sig fortrolig med den tanke, at hun skulle miste ham.

Philippes rejse bedrøvede ligeledes alle dem, som elskede ham. Til trods for sin egen sorg søgte markisen dog at bevise Dolores nødvendigheden af Philippes rejse. Det stakkels barn begreb kun én ting: at man fratog hende hendes broder, og at hun i flere år ikke skulle gense ham. Men hun måtte dog finde sig i sin skæbne. I de sidste dage før Philippes afrejse forlod hun ham ikke. De udkastede mange planer for fremtiden, når Philippe vendte tilbage fra sin rejse, og Philippe erklærede, at han aldrig ville glemme Dolores, men bestandig ville holde af hende. Tiden henrandt hurtigt på denne måde, og den til afrejsen fastsatte dag oprandt desværre alt for hurtigt for dem, som frygtede den.

Om morgenen på den dag da Philippe skulle rejse, lod hans fader ham kalde til sig. Da han gik over gården, så han Coursegol, der havde tilsyn med forberedelserne til rejsen. Ved siden af Coursegol stod Dolores og betragtede bedrøvet disse tilberedelser, der sønderrev hendes hjerte. Hendes røde, forgrædte øjne og hendes matte udseende tilkendegav, at sorgen havde forjaget søvnen fra hendes øjne den foregående nat. Men trods alt var hun så fortryllende smuk, at Philippe syntes, at hun aldrig havde været så smuk før. Han ilede hen til

hende, omfavnede hende og søgte på alle måder at trøste hende.

"Ak, Philippe, hvorfor forlader du os?" råbte hun, idet hun gav sine tårer frit løb.

"Er jeg ikke nødt til det," svarede Philippe, "for min fremtids skyld? Du kender jo vor faders planer. Jeg bør adlyde hans befalinger."

"Det samme har jeg sagt til frøkenen," ytrede Coursegol. "Jeg har søgt at bevise hende, at hr. markien handler fornuftigt og som en god fader, når han sender Dem til hoffet. De vil hurtigt gøre lykke der, og vi vil vende tilbage dækket med laurbær og med en velfyldt pengepung."

Idet Coursegol talte således, kostede det ham nogen møje at skjule sin egen sindsbevægelse; for endskønt han var glad over at skulle ledsage Philippe, så smertede det ham dog, at han skulle forlade Dolores, der var blevet ham så kær, som om hun havde været hans virkelige datter.

Hans ord og Philippes kærtegn syntes imidlertid at have beroliget Dolores, og hun holdt op at græde. Men i det øjeblik da Philippe forlod hende for at begive sig hen til sin fader, råbte hun:

"Vil du ikke glemme mig midt i al den pragt og herlighed, som du vil komme til at leve i? Vil du ikke høre op med at elske mig?"

"Jeg glemme dig! Jeg høre op med at elske dig! Nej, det vil aldrig ske," svarede Philippe.

I dette øjeblik trådt markisen hen til dem. Philippe omfavnede sin moder og Dolores og ilede derpå ind til sin fader, der ventede på ham.

"De har sendt bud efter mig, fader," sagde Philippe.

"Ja, min søn," svarede markien, idet han satte sig og lod Philippe tage plads ved siden af sig. "Du skal nu rejse, mit barn. Om nogle timer vil du være din egen herre. Jeg og din moder vil ikke mere være hos dig for at vejlede dig, og forholdene vil måske stille sig meget vanskelige i dette øjeblik, da du må savne vor bistand. Jeg har besluttet, at Coursegol skal ledsage dig, fordi hans råd kan være dig til nytte. Hør på dem, som om de kom mere fra en ven end fra en tjener; men for at vænne dig til at blive en selvstændig mand bør du hverken følge hans eller andres råd uden at have overvejet dem nøje. Dernæst giver der tilfælde, hvor det er nødvendigt hurtigt at fatte en beslutning, og hvis du da ikke har tid til at rådføre dig med dem, som nyder din tillid, bør du kunne handle på egen hånd lige så sikkert, som om du havde rådført dig med dem. For at du aldrig skal begå nogen vildfarelse, mit barn, så indprent i dit hjerte, hvad jeg nu vil sige dig. Gud, dit fædreland og din konge bør være de tre ting, som du må hellige dit liv. Du vil komme til at omgås mange slags mennesker; du vil møde på din vej fanatikere, vantro og ødelande. Fly deres eksempel; lad dig ikke forlede af deres sofismer, og førend du taler eller handler, spørg dig selv, om det, som du vil sige eller gøre, ikke strider mod den ærbødighed, du skylder Gud, fædrelandet og kongen."

På denne måde vedblev markien at tale en time med sin søn, og Philippe lovede dybt rørt ikke at afvige fra den bane, som hans fader havde foreskrevet ham.

Markien havde imidlertid forbeholdt sin søn en langt større overraskelse, for idet han pludselig forandrede sin tone, sagde han til ham:

"Jeg har endnu en meddelelse at give dig, som jeg ikke bør tilbageholde længere, da du forlader dit hjem måske for mange år."

"Hvad er det?" spurgte Philippe forundret.

"Dolores er ikke din søster."

"Er Dolores ikke min søster? Men så ..."

Philippe afbrød sig selv. Han vovede ikke at udtale højt den tanke, der opstod hos ham ved at høre denne udtalelse af markiens mund. Han følte en uvilkårlig bevægelse af glæde, og hvis han havde givet sine tanker ord, ville hans fader have hørt ham sige:

"Dolores er ikke min søster; altså kan hun blive min hustru."

Men han tav, og hans fader gættede ikke, hvad der foregik i hans indre. Markien fortalte ham Dolores' historie i alle dens enkeltheder, og Philippe, som næppe ville tro sine egne ører, hørte med forbavselse, at den tilbedelsesværdige pige var en datter af en af disse sigøjnere, som han mødte så ofte på sine spadsereture.

"Du hør derfor ikke holde mindre af hende," sagde markien, da han havde endt sin fortælling. "Hun har udfyldt den tomhed i vore hjerter, som Marthes død havde fremkaldt, vi skylder hende din moders helbredelse. Hun bør derfor stedse være dig kær. Hun kender ikke den sande sammenhæng med sin fødsel, og jeg vil, at hun skal vedblive at være uvidende om den indtil den dag, da jeg finder det passende at meddele hende den."

"Jeg skal aldrig høre op med at elske hende," sagde Philippe livligt og gentog således for sin fader det løfte, som han kort i forvejen havde givet Dolores.

Dybt bevæget af alt det, som han havde erfaret, forlod Philippe sin fader og opsøgte igen Dolores. Han ville tale med hende endnu en gang under fire øjne inden sin afrejse. Da han nærmede sig hende, bankede hans hjerte heftigt.

"Hun er ikke min søster," sagde han til sig selv.

Han betragtede hende nu med ganske andre øjne, som om han aldrig havde set hende før. Han bemærkede nu for første gang, at hun havde et par dejlige, små, hvide hænder. For første gang kunne han ikke udholde det funklende blik, hvorved hendes sorte øjne betragtede ham. Han ville have ønsket, at Dolores kendte den sande sammenhæng med sin fødsel og så kunne sige til ham:

"Jeg elsker dig!"

Det var en ny følelse, som ubevidst opstod i dette attenårige, uskyldige hjerte, og under indflydelse af denne trykkede Philippe Dolores til sit bryst og sagde til hende i en kærlig tone:

"Jeg vil elske dig bestandig, det sværger jeg dig til. Husk på dette mit løfte. Der vil komme en tid, da du vil fatte dets betydning bedre end nu."

Dolores betragtede Philippe bevæget og forundret, men svarede intet.

Afskedens time var nu kommet. Vognen, der var forspændt med to kraftige heste, ventede ved foden af højen. Man måtte gå til fods derhen og sige det sidste farvel der. Klokken tre begav man sig på vejen. Philippe rakte sin moder armen; Dolores gik imellem markien og Coursegol. En dyb bedrøvelse stod at læse i hendes ansigt.

"Sørg omhyggeligt for dit helbred," sagde markisen til sin søn.

"Skriv mig til," sagde Dolores.

"Vær redelig og tapper," tilføjede markien.

Derpå henvendte de sig alle tre til Coursegol og anbefalede som efter fælles overenskomst Philippe til hans varetægt.

Endnu en omfavnelse, endnu et kys, og vognen rullede afsted og forsvandt snart for alles blikke.

Tiltrods for de anstrengelser, alle gjorde sig for at udfylde den tomhed, der var opstået i Dolores' liv, tilbragte hun dog en hel måned i tårer. En mørk fortvivlelse havde bemægtiget sig hendes hjerte. Hendes adoptivforældre gjorde sig forgæves umage for at adsprede hende; hun ville ikke lade sig trøste; hun syntes at finde behag i en tavs smerte, der viste, at der i dette barnlige legeme fandtes en sjæl, der allerede var skabt til at lide.

Det var forbeholdt Philippe at gøre ende på denne store sorg. Selv i det fjerne beholdt han en større magt over Dolores end markien og markisen. Hans første brev, der ankom en måned efter hans afrejse, virkede mere i nogle timer, end alle markiens og markisens anstrengelser havde formået i en hel måned. Det var til Dolores at Philippe skrev. Han fortalte hende om sin ankomst til Paris, om den modtagelse han havde fået af hertugen af Penthievre og prinsesse Lamballe, som chevalier de Florian havde fremstillet ham for, at prinsessen havde vist ham den velvilje at tage ham med til Versailles for at anbefale ham til dronning Marie Antoinette og Ludvig den Sekstende; om de løfter, som majestæterne havde givet ham, og endelig om den beredvillighed, hertugen havde optaget ham i sit hus med, indtil kongen havde taget beslutning om, hvad han ville gøre for ham. Philippes udsigter var altså særdeles gode. Prinsesse Lamballe viste interesse for ham. Han levede på en fortrolig fod

med chevalier de Florian dels i Sceaux, dels i Paris, og han skulle med det første rejse til Bretagne med hertugens familie. Man ville vente, til han havde fyldt sit tyvende år, for da at bede kongen om at gøre ham til kompagnichef for et af hans regimenter.

Disse nyheder glædede markien af Chamondrin i høj grad. Han skrev til hertugen af Penthievre for at takke ham, og hertugen udtalte i sit svar en sådan attrå efter at sørge for Philippes fremtid, at markien og markisen trøstede sig over deres søns fraværelse ved tanken om den lykke, der syntes at være ham forbeholdt. Hvad Dolores angår, så følte hun sig trøstet, ikke så meget ved den hurtige lykke, hendes broder havde gjort, som ved de beviser på kærlighed, som hans brev indeholdt. Det var for *hendes* skyld, at han ville stræbe efter at opnå hæder og berømmelse, for at gøre *hende* stolt og lykkelig. Philippe udtrykte på denne måde, uden at forråde den hemmelighed, som hans fader havde betroet ham, de følelser, som opfyldte hans unge hjerte.

Fra den dag genvandt Dolores sin alders glade sindsstemning. Hun fandt sig med resignation i Philippes fraværelse, og hendes største lykke bestod i at skrive til ham eller modtage brev fra ham.

Tiden henrandt således for familien Chamondrin uden nogen afbrydelse i dens rolige og ensformige tilværelse. Efter to års forløb meddelte Philippe, at han var blevet kompagnichef i et dragonregiment. Hans nye stilling, som han havde prinsesse Lamballe og hertugen af Penthievre at takke for, var kun det første skridt på lykkens bane. Dronningen havde lovet ikke at glemme ham og at ville give beviser på den interesse, som hun

nærede for ham. For ikke at forlade sin unge herre og for at kunne vedblive at tjene ham, havde Coursegol anholdt om og fået tilladelse til at tage tjeneste i det samme regiment som Philippe.

Der forløb atter to år. Dolores var nu sytten år gammel. Den dygtigste pen ville ikke være i stand til at fremstille et billede af hendes fortryllende skønhed. Vi vil derfor indskrænke os til at sige, at hendes skønhed var fuldkommen. På dette tidspunkt af hendes liv manglede der intet i hendes lykke, når blot Philippe ikke havde været fraværende. Markien og markisen syntes at have fordoblet deres kærlighed for hende siden deres søns afrejse. For at adsprede hende var de taget med hende til Nîmes, Montpellier og Avignon. Over alt var hun blevet modtaget og feteret som arving til navnet Chamondrin. Dolores håbede snart at gense sin kære Philippe. Han havde skrevet til hende: "Jeg håber snart at kunne omfavne jer alle, mine kære, og komme nogle uger til Chamondrin." I et senere brev skrev han: "Jeg længes efter at komme afsted for at besøge jer; men det forekommer mig undertiden, at der vil stille sig vanskeligheder i vejen for denne min rejse. Hvis det skulle blive mig umuligt at komme bort, så venter jeg jer i Paris."

Dolores skulle altså snart omfavne sin broder enten i Chamondrin eller i Paris, og denne tanke gjorde hende i højeste grad lykkelig. Men hendes utålmodighed drev hende dog til at spørge markien, hvorfor Philippes rejse kunne blive umulig, sådan som han havde skrevet, han frygtede for.

"Fordi der er omstændigheder, som kunne holde ham tilbage på hans post."

I de breve, som markien selv fik fra sin søn, meddelte denne ham de alvorlige begivenheder, der efter hans mening førte kongedømmet blodige farer i møde. Ingen kunne vel forudse de skrækkelige begivenheder, som et par år derefter så hurtigt ville følge ovenpå hinanden; men der herskede fra den ene ende af Frankrig til den anden en så almindelig nød og elendighed, at den erfarne og indsigtsfulde mand måtte kunne indse, at mange og store ulykker ville blive følgen.

Året 1788 begyndte under de ugunstigste varsler. Maurepas, Turgot, Necker og Calonne havde den ene efter den anden forestået statens styrelse, uden at det var lykkedes dem at bringe ro og lykke tilbage i Frankrig. Brienne, som afløste dem, havde ikke været mere heldig. I stedet for at tage af tog uenigheden tværtimod bestandig til. Parlamentet satte sig op mod kongen, og finanserne var udtømt. Selv hæren viste et fjendtligt sindelag mod hoffet. I provinserne var nøden almindelig; ophidselsen tog mere og mere til. I næsten alle større byer havde der dannet sig selskaber, hvor man med heftighed afhandlede landets interesser. Gæringen tog til for hver dag og udbredte sig endog til de klasser af folket, der hidtil havde været udelukket fra enhver deltagelse i de offentlige anliggender. Bønderne, der var udpinte af de svære skatter, betragtede adelen med vrede og misundelige blikke. Hytten truede slottet.

Midt under denne forstyrrelse viste kongen sig ubestemt og tvivlrådig; han henvendte sig til den ene efter den anden om råd uden at følge nogen af dem; han gav efter for alle intriger og tog tusinde beslutninger uden at have kraft til at bringe nogen af dem til udførelse.

Markien af Chamondrin var selv vidne til en del af disse kendsgerninger; hans søns breve underrettede ham om de andre. Han var bekymret for fremtiden, og mere end én gang så Dolores og markisen hans bekymrede blikke og skyfulde pande.

I de første dage af maj 1788 indløb der et brev fra Philippe, der forøgede hans uro. Dette brev var skrevet dagen efter at parlamentet i Paris havde erklæret at ville forsvare sine rettigheder og havde ladet statsråd Espremenil fængsle. Philippe havde været til stede ved denne lejlighed og set, hvorledes pøbelen tilklappede parlamentet bifald og udstødte forhånelser mod den, der repræsenterede den kongelige myndighed. Han fortalte sin fader disse begivenheder. På Dolores' indstændige bønner lod markien hende læse Philippes brev og gjorde hende delagtig i sin frygt. Hun indså nu, hvorfor Philippes rejse var blevet opsat. Fra den dag af interesserede hun sig levende for alle disse begivenheder, ikke på grund af deres alvorlighed, der var mindre indlysende for hende end for hendes adoptivforældre, men fordi Philippe var vidne til dem, og fordi hans tilbagekomst var afhængig af deres løsning. Hun anede ikke den gang, at en lige så smertelig som uventet begivenhed snart ville kalde Philippe tilbage til Chamondrin.

4. Et kapitel om kærlighed

Fjorten dage senere modtog Philippe, ler lå i garnison i Versailles, følgende brev fra Dolores:

> "Det er blevet min sørgelige pligt, kære Philippe, at underrette Dem om den store ulykke, som har ramt os. Deres moder er død i går. Dette slag kom så pludselig og uventet, at vi ikke har kunnet forberede Dem på det eller yde Dem den trøst at omfavne endnu en gang den kærlige moder, som vi alle begræder.
>
> For fire dage siden var hun endnu sund og rask, livlig og munter. Hun talte om Deres nærforestående hjemkomst, og vi delte hendes glæde over det. En aften vendte hun tilbage fra sin sædvanlige spadseretur med lidt feber og klagede over kulde i kroppen. Det var kun et lille ildebefindende, som desværre den næste dag gik over til en foruroligende sygdom. Al vor omhu formåede ikke at bekæmpe sygdommen, og der står kun tilbage for os at begræde tabet af hende og at bøje os for den hånd, der har ramt os.
>
> Græd da, kære Philippe, men knur ikke mod Guds beslutninger! Fat Dem! De vil finde kraft til det, når De søger den i håbet om det evige liv, der vil genforene os for stedse. Det er dette håb, som giver mig styrke til at bekæmpe min egen sorg, så at jeg kan skrive Dem til og yde Deres fader den

trøst, som han så højligt trænger til. Jeg vil dog ikke være i stand til at formilde hans ulykke, hvis hans søn ikke kommer mig til hjælp. Det er nødvendigt, at De kommer hjem uden forhaling. Deres fader venter Dem med længsel. Tøv ikke med at komme; det gælder Deres faders liv.

Jeg har endnu en meddelelse at gøre Dem. De aner måske, hvori den består. Jeg kender nu den sande sammenhæng med min fødsel. Markisen har, før hun døde, åbenbaret mig de enkelte omstændigheder ved den besynderlige begivenhed, der bragte mig, et forældreløst tiggerbarn, ind i Deres familie. I det øjeblik, da Deres moder udstødte sit sidste suk, kastede Deres fader sig grædende i mine arme. Han gav mig de kærligste navne, som om han i sit barns kærtegn ville finde en trøst mod det frygteligt slag, der ramte ham. Jeg lå på knæ for ham og sagde:

'Jeg ved alt, hr. markis.'

'Hvorledes! Har hun sagt dig det?' råbte han. 'Vil du i et sådant øjeblik høre op med at være min datter?'

'Nej, aldrig!' svarede jeg.

Jeg vil aldrig forlade ham, Philippe. Jeg vil være hans trøst i hans alderdom, og da jeg vedbliver at være hans datter, vil jeg spørge Dem, Philippe, om De samtykker i, at jeg vedbliver at være Deres søster.

Dolores."

Nogle timer efter at Philippe havde modtaget dette sorgens budskab, forlod han, ledsaget af Coursegol, Versailles for at begive sig til Chamondrin. Skønt de politiske forhold i dette øjeblik var af en meget alvorlig beskaffenhed, var det dog ikke faldet ham vanskeligt at erholde en ubegrænset orlov af sin oberst på grund af de omstændigheder, der kaldte ham tilbage til hans fader og måske kunne holde ham tilbage der. Han rejste med postbefordring og standsede kun undervejs, når han måtte vente på friske forspandsheste.

Philippe, som havde været borte fra Dolores i mere end fire år, følte i det øjeblik, da han skulle gense hende som voksen pige, sit hjerte slå stærkere end ellers. Det kom af, at hans lange fraværelse ikke havde udslukt den rene kærlighed, som han var kommet til kundskab om den dag, da han forlod det faderlige hus. Det kom af, at han aldrig havde ophørt at elske Dolores. Alle de nye indtryk, han havde modtaget, alle de begivenheder, han havde oplevet, havde ikke været i stand til at udslette billedet af Dolores af hans sjæl eller forandre den beslutning, han havde fattet, at ville ægte sin barndoms og ungdoms ledsagerinde. Nu, da han vendte tilbage til hende, vidste han, at hun ikke mere var uvidende om det sande forhold, og at han kunne åbenbare hende sin kærlighed. Nu, da han var så nær ved at skulle lære sin skæbne at kende, eftersom Dolores' svar ville afgøre hans livs lykke eller ulykke, følte han en heftig sindsbevægelse, der blev end mere forøget ved de indtryk, der griber et menneske, når han efter lang tids fraværelse nærmer sig sin fødeegn og ikke mere genfinder dér alle dem, som han har elsket.

Philippe tænkte på sin moder, som han ikke skulle gense, på sin fader, som han vidste var svag og modløs, og på Dolores, hvis fortvivlelse han anede. Hans sørgmodighed tog til, jo mere han nærmede sig Gard-broen. I glæden over at skulle gense de væsener, som han elskede, blandede der sig bekymring, uvished og tvivl, og han var ikke lykkelig. Coursegol havde først søgt at adsprede ham, men da man nærmede sig Chamondrin, henfaldt også han til den samme sørgmodighed som sin herre.

På den syvende dags aften rullede endelig postkareten hen over Gard-broen, og nogle minutter derefter standsede hestene i slotsgården.

Markien og Dolores sad på terrassen, der vendte mod parken. Da de hørte lyden af vognen, gik de ned i gården og nåede derhen i det øjeblik, da Philippe og Coursegol steg ud af vognen. Markien, Philippe og Dolores udstødte et udråb af glæde og holdt hinanden længe omfavnede.

Da Philippe betragtede Dolores, blev han forbavset over hendes vidunderlige skønhed. Fire år havde forvandlet barnet til en tilbedelsesværdig ung pige. Han havde forestillet sig hende smuk, men da han nu genså hende, måtte han tilstå for sig selv, at virkeligheden langt overgik alle hans forestillinger, og han elskede hende derfor endnu højere.

Markien førte nu sin søn ind i dagligstuen for at se, hvilken forandring tiden havde frembragt på Philippe. Han betragtede ham med beundring og fandt, at han var en ædel arving til en kraftig stamme.

Man talte om den afdøde, man begræd hendes alt for tidlige bortgang, men tårerne var ikke mere så bitre. Glæden over at gense sin søn mildnede markiens sorg noget. For at adsprede

sin fader fortalte Philippe ham de intriger, som foregik ved hoffet. Han omtalte, hvad hertugen af Penthievre og den elskværdige prinsesse Lamballe, dronningens kæreste veninde, havde gjort for ham. Dolores hørte på disse fortællinger med den mest spændte opmærksomhed, hun beundrede Philippes sunde dømmekraft og den veltalenhed, hvormed han udtalte sine meninger.

Da klokken var blevet elleve, rejste markien sig og sagde til Philippe:

"Du trænger vist til ro, min søn."

"Jeg føler mig så lykkelig ved at gense jer, at jeg ikke mærker til nogen træthed," svarede Philippe. "Jeg har så meget at sige Dolores og at spørge hende om, at jeg ikke føler nogen trang til søvn."

"Så tal sammen, så længe I har lyst, mine kære børn! Jeg vil gå til sengs."

Med disse ord omfavnede markien sin søn og Dolores og forlod værelset. Da Philippe og Dolores var blevet alene, indtrådte der en lang tavshed. Dolores, som sad ved det åbne vindue, stirrede ud på parken for at skjule sin forvirring. Philippe, der var endnu mere forlegen end hun, gik op og ned ad gulvet, som om han søgte efter en lejlighed til at komme frem med sin erklæring. Endelig tog han en beslutning, satte sig lige overfor Dolores og sagde til hende:

"Du har tilskrevet mig et langt brev og afæsket mig et svar på det. Nu vil jeg give dig det forlangte svar."

Dolores løftede hovedet i vejret, betragtede Philippe og bemærkede, at han var heftigt bevæget. Denne opdagelse

forøgede hendes forlegenhed, hun vidste ikke, hvad hun skulle svare, og Philippe vedblev derfor:

"Men forklar mig først grunden til den kulde, som dit brev forrådte. Hvorfor brugte du det højtidelige *De*? Hvorfor kaldte du mig ikke din broder ligesom tidligere?"

"Jeg vidste jo ikke, om jeg ikke var blevet en fremmed for dig," svarede Dolores i en blid tone.

"Du en fremmed for mig!" råbte Philippe, idet han rejste sig. "Jeg har nu i over fire år kendt det sande forhold angående din fødsel, og jeg har aldrig tidligere elsket dig så højt; ja, fra den dag af har jeg elsket dig langt højere og ganske anderledes."

Dolores vovede ikke at svare. Turde hun vel sige ham, at hun fra den tid af, da hun havde erfaret, at hun ikke var hans søster, nærede den samme følelse som han, at hun elskede ham? Philippe vedblev:

"Du har spurgt mig, om jeg samtykkede i, at du vedblev at være min søster. Nej, ikke min søster, men min hustru, hvis du vil det."

"Jeg din hustru!" råbte Dolores, idet hun ligeledes rejste sig og skjulte sit ansigt i sine hænder, som om hun frygtede for, at Philippe skulle læse i hendes øjne den glæde, som strålede deri.

Philippe knælede ned for hende og sagde:

"Jeg har næret det håb fra den dag af, da min fader fortalte mig, hvem du var. Jeg sagde til mig selv, at på denne måde behøvede vi aldrig at skilles; jeg ville således bestandig kunne beholde hos mig den, som jeg i så lang tid havde kaldt min søster, den, som havde gengivet min moder hendes forstand og forsødet hendes liv, den, som har trøstet min fader i hans sorg

og fortvivlelse. Dolores, forskyd mig ikke. Det ville volde min død."

Dolores kunne ikke tro sine egne øren. Philippes erklæringer forekom hende som en drøm, og hun tvivlede om virkeligheden af denne lykke.

Foruroliget af hendes tavshed tilføjede Philippe:

"Hvis min moder levede endnu, ville hun selv bønfalde dig om at gøre mig lykkelig."

"For Gud i Himlens skyld, ti dog!" råbte Dolores. "Lad os ikke begå nogen tåbelighed!"

Hun mindedes markiens planer med sin søn. Markien havde nemlig indviet hende i sin fortrolighed og sagt hende, at han attråede en rig og fornem forbindelse for sin søn. Men over for den kærlighed, som hun indgød og som hun delte, vovede hun dog ikke at bedrøve Philippe ved et bestemt afslag eller selv at give slip på det håb, som var opvågnet hos hende.

"Er det en tåbelighed at elske dig?" spurgte Philippe.

"Jeg kan ikke give dig noget svar nu," sagde Dolores. "Din erklæring er kommet mig så uventet. Jeg må derfor ransage mit eget indre, rådføre mig med min samvittighed og mit hjerte. Du bør også overveje den sag nøjere."

"Jeg har overvejet den i fire år."

"Men jeg har endnu ikke kunnet gøre mig fortrolig med den nye stilling, som du har tilbudt mig."

"Elsker du mig da ikke?"

"Jo, som en søster elsker sin broder. Om jeg elsker dig anderledes, ved jeg endnu ikke. Kære Philippe, lad mig først gøre mig fortrolig med de nye tanker, som du har vakt i mit hjerte, lad dem få tid til at spire der, så skal jeg give dig mit svar.

Jeg beder dig, hav medlidenhed med min svaghed og vent med tålmodighed, indtil jeg er i stand til at give dig mit svar."

Philippe rejste sig og sagde:

"Det første bevis på min kærlighed, som jeg vil give dig, er lydighed. Jeg vil vente, Dolores, jeg vil vente, men jeg håber."

Med disse ord forlod han Dolores, hvis sindsbevægelse var så stor, at hun tilbragte en næsten søvnløs nat.

Den næste dag og de følgende dage gjorde Philippe, tro imod sit løfte, ikke nogen hentydning til den scene, som vi netop har omtalt. Han havde i fire år været vant til at skjule sin hemmelighed på bunden af sit hjerte, så at ikke en gang Coursegol havde nogen anelse om den. Det faldt ham derfor ikke vanskeligt at skjule den for sin fader, og hvis den tvang, han pålagde sig, blev endnu sværere i Dolores' nærværelse, så fandt han i sine forhåbninger tilstrækkelig kraft til at underkaste sig den. Og hans forhåbninger var store. De unge hjerter tvivler aldrig. Han var ikke uvidende om sin faders planer, men han smigrede sig med, at hans fader elskede ham alt for højt til at ville forvolde ham nogen smerte, at han måske ville føle sig lykkelig ved at ofre sine ærgerrige drømme for sine to børns lykke. Han ville påkalde mindet om sin moder og den kærlighed, som hun nærede for Dolores, og markien ville lade sig bevæge. Han ventede inden seks måneders forløb at være gift med Dolores og således at være i besiddelse af en lykke, der ikke ville lade ham noget tilbage at ønske. Styrket ved dette håb ventede han med tålmodighed på Dolores' beslutning, lykkelig ved at leve i hendes nærhed, at se hende hver dag, at tale med hende og at ledsage hende på hendes spadsereture. Han passede så omhyggeligt på sig selv, at aldrig noget ord forrådte

hans hjertes tilstand, og ingen kunne ane tilværelsen af de følelser, han byggede sin fremtids lykke på.

Dolores var ham taknemmelig for hans tilbageholdenhed og for den troskab, han holdt sit løfte med. Hun satte så meget større pris på det offer, som Philippe bragte, som hun selv måtte pålægge sig en lignende tvang for ikke at forråde sig, for hun elskede Philippe. Han var i hendes øjne det smukkeste, det mest fuldkomne, det ædleste af alle mennesker. Hvorfor vedligeholdt Dolores da tavshed, mens Philippe utålmodig og ængstelig ventede på hendes svar? Grunden dertil var, at hun frygtede for at mishage markien. Hun skyldte hans ædelmodighed alt; hun besad ingen formue. Hvis hun blev Philippes hustru, ville hun ikke bringe familien Chamondrin nogen af de fordele, som markien håbede at opnå ved en fornem forbindelse, og for hvis skyld han lige siden Philippes fødsel havde fordømt sig selv til at leve et fuldstændig afsondret liv. Ville han give sit samtykke til en forbindelse, der så aldeles stred mod alle hans ønsker? Hvis han ikke gav sit samtykke til det, hvilken rolle ville hun da komme til at spille, når hun blev stillet mellem sønnens kærlighed og faderens modstand? Hvis han gav sit samtykke, ville det da ikke være med den grusomste af alle opofrelser, som man kunne forlange af ham? Ville han, som allerede var prøvet nok ved sin hustrus alt for tidlige bortgang, kunne udholde dette nye slag, som tilføjedes hans forhåbninger? Det var disse smertelige betragtninger, som opfyldte Dolores' tanker og bragte hende til at opsætte det svar, som Philippe ventede af hende. Hun vovede ikke at gøre Philippe bekendt med sin frygt, fordi hun var bange for at gøre ham fortvivlet. På den anden side oversteg det hendes kræfter

at erklære ham, at hun ikke elskede ham. Selv da umuligheden af dette ægteskab var blevet hende aldeles indlysende, havde hun ikke mod til at lyve, at trampe på sit eget hjerte. Der stod endnu en udvej åben for hende: at åbenbare alt for markien. Men det var at sætte alt på spil på en gang. En hemmelig anelse sagde hende, at hvis hun underrettede markien om sagernes stilling, ville han henvende sig netop til hende for at få Philippe til at opgive sine forhåbninger, fordi hun kunne tilintetgøre dem ved et eneste ord. Under alle disse betænkeligheder henrandt tiden, og Dolores ventede på, at tilfældet skulle hidføre en løsning.

To måneder derefter fik markien fra en fætter i Marseille, der lå farligt syg, anmodning om at komme til ham. Markien tog straks afsted, ledsaget af Philippe. Denne fætter hed grev Mirandol. Han besad en meget betydelig formue, som han havde erhvervet sig i kolonierne. Han var enkemand og havde kun én eneste datter, der skulle arve hele hans formue. På sine lange rejser havde han pådraget sig et kronisk onde, og han var vendt tilbage til Frankrig med det håb der at finde lindring for sine lidelser. Men han var næppe trådt i land i Marseille, førend hans sygdom forværredes og i nogle dage tog betydeligt til. Han gjorde sig ingen falske forhåbninger, og da han ønskede en formynder for sin datter, faldt hans tanker på hans fætter markien af Chamondrin. Endskønt de i tredive år ikke havde stået i nogen videre forbindelse med hinanden, kendte han dog markien tilstrækkeligt til at ville betro ham formynderskabet over sin datter.

Markien skuffede ikke hans forhåbninger. Han påtog sig det hverv, som hans fætter overdrog ham, lukkede hans øjne og

vendte få dage efter tilbage til sit slot med Philippe og en ung sørgeklædt pige. Det var frøken Antoinette Mirandol. Antoinette besad ikke den blændende skønhed som Dolores, men der lå noget særegent blidt i hendes øjne.

"Her bringer jeg dig en søster," sagde markien til Dolores, idet han forestillede Antoinette for hende. "Hun trænger til kærlighed."

De to unge piger omfavnede hinanden ømt. Dolores førte derpå frøken Mirandol ind i det værelse, som hun skulle dele med hende, trøstede og kærtegnede hende, og fra dette øjeblik holdt de af hinanden, som om de havde kendt hinanden hele deres liv igennem. De fortalte hinanden gensidigt deres tidligere livshistorie. Dolores skjulte intet for Antoinette; hun fortalte uden falsk undseelse, at hun skyldte markiens godhed, at hun ikke var blevet tiggerske. Antoinette fortalte, at hun havde tilbragt sin ungdom i Louisiana; hun talte med entusiasme om dette skønne land og beklagede, at hun havde måttet forlade del. For at adsprede hende bad Dolores Philippe om at gentage, hvad han vidste om Paris, Versailles og hoffet, og hvad han havde oplevet der. Markien søgte, sandsynligvis ikke uden hensigt, at stille de forstandens og hjertets egenskaber, der udmærkede Philippe, i et gunstigt lys. Ligesom Desdemona blev fortryllet af Othellos veltalenhed, således begyndte Antoinette at blive indtaget af Philippe ved at høre på ham.

Efter en måneds ophold på slottet Chamondrin fandt Antoinette Philippe elskværdig, behagelig, uimodståelig. Hun dulgte det ikke for Dolores, uden at have nogen anelse om, at hun sønderrev hendes hjerte ved denne fortrolighed. Hun

havde allerede gjort sig fortrolig med den tanke at blive markise Chamondrin. Dolores indså nu klart og tydeligt umuligheden af at ægte Philippe; hun så nu de hindringer, som rejste sig imellem dem. Burde hun gå i brechen mod Antoinette? Ja, hvis hun kun rådførte sig med Philippes og sin egen kærlighed. Nej, hvis hun tog hensyn til det adelige navn og den formue, som frøken Mirandol havde, og som markien ønskede af den kvinde, som hans søn ægtede, skulle være i besiddelse af.

Hvor frygtelig var for Dolores den nat, som fulgte på Antoinettes fortrolighed! Hvilke smerter, hvilke tårer, hvilke kampe kostede den hende! De to unge piger sov i det samme værelse, og at Antoinette den nat ikke lærte Dolores' ulykke at kende, kom af, at Dolores tilbageholdt udbruddet af sin smerte. Hun ville ikke vise Antoinette det, som hun kaldte sin svaghed; hun følte hverken had eller misundelse mod sin veninde, da hun godt kunne begribe, at hun elskede Philippe, straks da hun så ham. Hun græd, ikke af skinsyge eller vrede, men af fortvivlelse.

Fra den tid af, at Dolores vidste, at Philippe elskede hende, havde hun næret et hemmeligt håb: hun stolede på, at hun havde tiden for sig. Den hustru, som markien søgte for sin søn, var endnu ikke fundet, og denne omstændighed opretholdt hendes mod. Men nu var også dette håb forsvundet. Den kamp, som hun nu kæmpede, var fuld af modstridende følelser. En stemme sagde til hende: "Du elsker, du er genelsket, hold på dine rettigheder, kæmp i forening med Philippe, arbejd i fællesskab på at skaffe jeres kærlighed sejren, gør modstand mod hans faders vilje, hvis I ikke kan overvinde dem med det gode, og jeres bestræbelser vil blive kronet med held." Men en

anden stemme sagde: "Markien er din velgører, markisen har været dig i moders sted. Du har dem at takke for, at du ikke henlever dit liv i uvidenhed og vanære, at du har lært at kende Gud, familielivets glæder og alle de goder, der forsøder livet. Er det da for meget forlangt, at du skal vise dem din erkendtlighed ved at pålægge dit hjerte tavshed og ikke tilintetgøre deres forhåbninger?" Den første stemme vedblev nu: "Philippe vil blive ulykkelig, når du forstøder ham, han vil forbande dig, og du selv vil tilbringe dit liv i tårer, når du finder det latterligt, at du har opofret dig selv for overdrevne samvittighedsskrupler." Men den anden stemme svarede: "Antoinette vil trøste Philippe. Hvis han forbander dig i begyndelsen, vil han velsigne dig fra den dag, da han erfarer grundene til dit afslag. Hvad dig selv angår, så vil du finde trøst og beroligelse i den bevidsthed, at du har opfyldt din pligt." Således var de kampe, som fandt sted i Dolores' indre. Men da morgenen kom, var det lykkedes hende at pålægge sit hjerte tavshed. Hun besluttede ikke at bekæmpe Antoinettes fremspirende kærlighed, men at opmuntre den. Hun håbede, at Philippe ikke ville være ufølsom for Antoinettes yndigheder, og at hun da, uden frygt for at gøre ham fortvivlet, kunne vove at lyve for ham og erklære ham, at hun ikke elskede ham.

Tre måneder henrandt således. Philippe, der nu var træt af at vente på det svar, der skulle afgøre hans skæbne, og som ikke ville krænke sit løfte ved at spørge Dolores direkte, besluttede at tage sin tilflugt til Antoinette for gennem hende at få det svar, som han længtes efter at få. Han vidste, hvor meget de to unge piger holdt af hinanden, hvor fuldstændig den fortrolighed var, som de havde til hinanden, og han antog, at Antoinette ikke

ville vægre sig ved at interessere sig for ham. Da han havde fattet denne plan, begyndte han med at søge at vinde Antoinettes velvilje. Indtil den dag havde han iagttaget en vis kulde overfor hende, som om han frygtede for at vække falske forestillinger hos hende, når han gav hende beviser på den interesse, som han følte for hende. Men nu forandrede han taktik, var mere forekommende mod hende og viste hende nogle af de opmærksomheder, som han hidtil syntes at have forbeholdt Dolores alene. Det var netop i det øjeblik, da Antoinettes hjerte begyndte at beskæftige sig mere med Philippe, end det burde for sin egen roligheds skyld, at hun lagde mærke til de opmærksomheder, som Philippe viste hende. På de spadsereture, som familien foretog i omegnen, syntes Philippe at finde fornøjelse i at tage plads ved siden af hende, når man var tilvogns, og at tilbyde hende sin arm, når man var tilfods. Hver morgen fandt hun på sin plads ved bordet en buket blomster, som han havde plukket. Han tog ikke til Nîmes eller Avignon uden at bringe en eller anden foræring med tilbage til hende. Hvorledes skulle hun fortolke disse hyppige beviser på opmærksomhed? Hendes egne følelser gjorde hende lettroende. Da Philippe i nogen tid havde vist hende den slags opmærksomheder, troede hun, at han kendte og besvarede hendes følelser.

"Han elsker mig," sagde Antoinette en aften til Dolores.

Dolores tænkte, at Antoinette ikke var rigtig klog, for var det vel muligt, at Philippe så hurtigt kunne glemme sine løfter? Havde han løjet, da han havde fremsat dem med så megen fyrighed? Dolores kunne ikke stille sig dette spørgsmål uden at gyse. Efter den kamp, som havde fundet sted mellem hendes

samvittighed og hendes hjerte, havde hun i sit indre samtykket i, at Philippe holdt op med at elske hende, at han ofrede hende for Antoinette og ægtede denne. Ja, hun var endog beredt til med et roligt blik at være vidne til fuldbyrdelsen af sin ulykke. Men at blive glemt således efter nogle ugers forløb, det forekom hende skændigt.

"Hvis det var tilfældet," sagde hun til sig selv, "ville Philippe være lige så uværdig til Antoinettes kærlighed som til min kærlighed; men det er ikke tilfældet. Antoinette bedrager sig."

For at forvisse sig om, hvorvidt Antoinette virkelig bedrog sig, ønskede Dolores at få at vide, hvad det var for handlinger af Philippe, som Antoinette havde antaget for beviser på kærlighed. Antoinette meddelte hende dem, og Dolores følte sig beroliget. Nogle opmærksomheder, som markis Chamondrins søn viste sin faders myndling, havde i Dolores' øjne ikke den vigtighed, som en ung, forelsket pige ville tillægge dem. Hun vogtede sig dog vel for at berøve hende en overbevisning, der voldte hende så megen glæde.

Den næste dag, da Antoinette forlod sit værelse, mødte hun Philippe i slottets store forsal.

"Jeg ønsker at tale med Dem, frøken," sagde han hurtigt og sagte, idet han gik forbi hende. "Jeg vil vente på Dem i parken ved buksbomtræerne."

Antoinettes hjerte bankede heftigt, blodet steg hende op i kinderne, og hun sitrede af den heftigste sindsbevægelse. Hun ilede ud af slottet lige så meget for at skjule sin forvirring for Dolores, der fulgte efter hende, som for at møde Philippe ved buksbomtræerne, der lå til venstre i parken og dannede to tætte og mørke alleer. Hun vendte sig om ved hvert skridt for at se,

om man ikke iagttog hende, og mumlede med lige så megen forundring som frygt:

"Et stævnemøde! Jeg har et stævnemøde!"

Da hun kom hen til buksbomhækken, ventede Philippe allerede på hende der. Idet han gik hende i møde, bemærkede hun, at han var rolig som sædvanlig, at hans ansigt ikke forrådte nogen sindsbevægelse, at han smilede ligesom for at tilkendegive, at det, han ville sige, hverken var alvorligt eller højtideligt. Antoinette følte en vis skuffelse. Hun havde ventet at finde ham bleg og i heftig bevægelse, således som de forelskede, hun havde læst om i de to eller tre romaner, der tilfældigt var faldet i hendes hænder.

"Undskyld, frøken, at jeg har fået i sinde at søge min tilflugt til Dem," begyndte Philippe; "men den tjeneste, som kun De alene kan gøre mig, er af en sådan vigtighed for mig, og hele mit livs lykke er i den grad afhængig af den, at jeg ikke har betænkt mig på at ty til Deres godhed."

"Hvad kan jeg være Dem til tjeneste med?" spurgte Antoinette, som denne indledning, der var så modsat det, hun havde ventet, pludselig havde gjort rolig.

"Jeg elsker," sagde Philippe. "Den, som jeg elsker, er smuk, yndig og god ligesom De. Jeg tror ikke, at De vil bestride denne min påstand; for det er Dolores, jeg vil tale om."

Antoinette kunne, da hun senere tænkte over denne scene, ikke begribe, at hun ikke havde forrådt sig. Hun udstødte et halvkvalt skrig, som Philippe ikke hørte. Hun følte, at hun blev bleg, men den dunkelhed, som herskede i buksbomhækken, tillod hende at skjule sin bleghed. Hun hørte på Philippes fortrolige meddelelser med et ubeskrivelig beklemt hjerte. Han

fortalte, at han havde elsket Dolores i flere år, men at han først for nogle måneder siden havde sagt det til hende, og at hun havde vægret sig ved at give ham noget svar på hans erklæring. Han havde hidtil forgæves ventet på et svar fra hende, og han kunne ikke længere udholde denne frygtelige uvished. Han bad derfor Antoinette om at tale på hans vegne med Dolores og bevæge hende til endelig at give ham et svar på hans frieri. Antoinette lovede at opfylde hans begæring. Hun vidste ikke rigtigt, hvad hun selv sagde, i den grad følte hun sit hjerte sammenknuget. Hun ønskede kun én ting: at forlade Philippe for at give sine tårer frit løb. Hvor hun var ulykkelig! Hun havde indfundet sig til dette stævnemøde med de lykkeligste forhåbninger, men i stedet for at se disse forhåbninger opfyldte fandt hun dem aldeles tilintetgjorte. Det var for meget for en ung pige, der ikke var skabt til at tåle heftige sindsbevægelser. Hun bebrejdede sig sin kærlighed som en forbrydelse og så i det, som var hændt hende, Guds finger, der straffede hende, fordi hun havde vovet at tænke på Philippe, mens hun endnu bar sorg for sin fader.

Endelig blev hun alene og gav nu sin smerte frit løb. Derpå vågnede skinsygen i hendes bryst. Forbitret på Dolores, som havde modtaget hendes fortrolige meddelelser uden at underrette hende om, at Philippe allerede elskede, ilede hun hen til hende.

"Hvad er der hændet Dem, Antoinette?" spurgte Dolores, da hun så sin veninde bleg, badet i tårer og med forstyrrede ansigtstræk.

"Der er hændet mig det, at jeg ikke er elsket," svarede Antoinette. "Philippe har nylig bedt mig om at tale hans sag hos

Dem, at bede Dem om et gunstigt svar på hans frieri. Hvilken skæbnens ironi, at han netop henvender sig til mig for at bede mig om at udføre en advokats rolle hos Dem! Ak, hvor jeg lider! Jeg er skamfuld, ydmyget. De kunne have sparet mig disse lidelser, hvis De den gang jeg gjorde Dem delagtig i de følelser, jeg nærede for Philippe, havde sagt mig, at han elskede Dem. Hvorfor tilstod De mig ikke sandheden? Det var ilde handlet af Dem, Dolores. Jeg troede, at De var min veninde, min søster."

Tårer kvalte hendes stemme, og hun kunne ikke sige mere.

Dolores, som havde lidt så meget og endnu led så meget af det samme onde, havde dog medlidenhed med Antoinettes kummer. Hun trådte hen til hende, aftørrede hendes tårer og sagde:

"Det er sandt, at Philippe elsker mig, at han for nogen tid siden har tilstået mig det, og at jeg har vægret mig ved at give ham noget bestemt svar, førend jeg havde tænkt over sagen. Men det er ligeledes sandt, at jeg, efter at jeg har rådført mig med mit hjerte, ikke kan se andet i Philippe end min broder. Jeg vil aldrig blive hans hustru, og grunden til, at jeg har tøvet med at meddele ham min beslutning, er den, at jeg har frygtet for at forvolde ham smerte ved at tilintetgøre et håb, som han syntes at lægge så stor vægt på."

"Hvorledes! Han elsker Dem, og De vil ikke ægte ham!" råbte Antoinette, hvem en sådan tilståelse forekom usandsynlig.

"Jeg vil ikke ægte ham," gentog Dolores. "Da jeg så Dem ankomme til slottet, sagde jeg til mig selv: Det er en pige, der passer til hustru for Philippe, og hvis mit afslag bedrøver ham, så vil Antoinettes kærlighed trøste ham."

"Tænkte De virkelig det?" råbte Antoinette, idet hun kastede sig i Dolores' arme. "Og jeg har bedømt Dem så ilde! Kan De tilgive mig, Dolores?"

Et heltemodigt smil ledsaget af et kys, var det svar, som Dolores gav. Derpå tilføjede hun:

"Jeg tilgiver Dem ikke blot, men jeg vil også arbejde på Deres lykke. Philippe skal elske Dem."

"Ak," sagde Antoinette, "hvorledes skal han kunne elske mig, når hans hjerte er opfyldt af Dem, når hans blik bestandig møder Dem? Uden at ville det er De en frygtelig rivalinde for mig, for Philippe vil, når han ser mig ved Deres side, aldrig kunne ane, at jeg elsker ham."

"Jeg vil tage bort herfra, hvis det gøres nødigt."

"De skulle forlade dette slot, og det skulle være mig, der fordrev Dem herfra?" råbte Antoinette. "Nej, det skal aldrig ske!"

"Jeg vil forlade det indtil den dag, da Deres lykke vil være sikret. Når De er blevet Philippes hustru, rejser De til Paris med ham, og jeg vil da atter indtage min plads hos markien."

"Hvor De er god, Dolores, og hvor jeg elsker Dem!" sagde Antoinette, idet hun omfavnede Dolores.

Dolores' bestemte udtalelser beroligede igen Antoinette, indgød hende på ny håb og tørrede hendes tårer.

Da Dolores var blevet alene, bukkede hun under for den vold, som hun havde pålagt sig, og formåede ikke straks at tage en beslutning. Hun vidste nu, at Philippe stadig elskede hende, og denne Philippes kærlighed og troskab gjorde hende hendes offer endnu mere smerteligt. Det forekom hende, at hun aldrig ville have mod til at fuldføre det. Men endelig sagde hun til sig selv:

"Det må ske!"

Hun begav sig hen til markien og havde en lang samtale med ham. Hun åbenbarede ham hele sandheden; hun fortalte ham, at Philippe elskede hende, og at hun elskede ham, men at hun for ikke at lægge nogen hindring i vejen for de planer, som havde været lagt for lang tid siden med det formål på ny at hæve familien Chamondrins glans, gav slip på sine forhåbninger og afstod sin plads og sine rettigheder til Antoinette. Markien havde ikke mod til at afslå det offer, som hans adoptivdatter tilbød ham, endskønt han fattede hele dets størrelse. Hans kæreste ønske skulle nu gå i opfyldelse. Mens han sukkede over den skæbne, som Dolores fordømte sig til, var han lykkelig ved en beslutning, der sparede ham for at pålægge sin søn nogen tvang, og som sikrede dennes ægteskab med en rig arving. Men da Dolores underrettede ham om, at hun ville forlade slottet Chamondrin, indtil Philippes ægteskab var fuldbyrdet, vægrede markien sig først ved at samtykke i denne skilsmisse.

"Denne skilsmisse er nødvendig," sagde Dolores. "Så længe Philippe ser mig her, vil han vedblive at nære håb om at røre mit hjerte. For at bevæge ham til at opgive mig er det nødvendigt, at der rejser sig en uoverstigelig skranke imellem os, at han tror mig død for verden og for kærligheden. Desuden vil De ikke kunne forlange, at jeg skal vedblive at leve i nærheden af den, som jeg vil glemme. Jeg vil tilbringe to år i et kloster og derpå vende tilbage til Dem."

Markien, rørt over det heltemod, hvis storhed Dolores ikke en gang syntes at fatte, holdt hende længe omfavnet og tilhviskede hende mange kærlige og taknemmelige ord. Da de skiltes ad, var han ikke den mindst bevægede af de to. Dolores

opsøgte Philippe og traf ham i parken på det samme sted, hvor han om morgenen havde bedt Antoinette om at tale hans sag hos Dolores. Da han så hende komme, tænkte han:

"Hun kommer nu for at forkynde mig min dom."

Dolores havde en rolig og frejdig mine.

"Antoinette har talt med mig," sagde hun i en fast tone. "Frygten for at bedrøve dig har indtil i dag afholdt mig fra at give dig det svar, som du venter. Men efter hvad der er foregået i morges, og da du endelig vil vide mit svar, så vil jeg udtale mig åbent og tydeligt."

Denne indledning kunne ikke efterlade nogen tvivl hos Philippe. Han udstødte et dybt suk og hørte, overvældet af smerte, på Dolores.

"Fat mod, Philippe," vedblev Dolores, "og forøg ikke den smerte, som jeg føler ved at give dig et afslag, ved at vise mig din fortvivlelse. Fra den dag, da du åbnede mig dit hjerte for at lade mig læse de følelser, som opfyldte det, har jeg uafbrudt rådført mig med mit eget hjerte for deri at finde symptomer på en kærlighed, der lignede din; men det var forgæves jeg søgte dem der. Jeg elsker dig så højt, at jeg ville ofre mit blod og mit liv for dig; jeg har stedse elsket dig således med denne søsterlige kærlighed, der er beredt til ethvert offer, men nogen anden slags kærlighed er det mig ikke muligt at føle for dig. Er det denne kærlighed, du føler, og som du vil have, at jeg skal dele? Nej, og for den kærlighed, som du føler, er mit hjerte forblevet aldeles tillukket, og det vil vedblive at være det, selv om jeg samtykkede i at forene mig med dig ved ægteskabets bånd. Hvis jeg ville være svag nok til at bønhøre dig, til at give

efter for dine ønsker, så ville jeg derved gøre os begge ulykkelige for stedse."

"Ak," mumlede Philippe, "jeg har ikke vidst at gøre mig forstået af dig."

"Kan jeg vel glemme, at jeg i atten år har behandlet dig som en broder? Desuden, er dette ægteskab vel muligt? Ville det ikke stride mod din faders ønsker, mod glansen af det navn, som du er eneste arving til?"

"Hvad bryder jeg mig om mit navns glans og om min faders ønsker?" råbte Philippe heftigt. "Er jeg født til at blive et offer for urimelige fordomme? I fem år har jeg levet af et håb; det er blevet tilintetgjort i dag. Intet binder mig nu mere til livet, for hvis din beslutning er uigenkaldelig, vil jeg aldrig kunne trøste mig."

"Glemmer du da dem, som elsker dig?"

"De som elsker mig!" gentog Philippe. "Jeg søger dem forgæves i mine omgivelser. Hvor er de? Er det min fader, som kun har opdraget mig med blikket fæstet på sin egoistiske ærgerrighed? Er det dig, Dolores, som finder fornøjelse i at sønderrive mit hjerte? Min moder, den eneste, der ville have forstået mig, trøstet mig, stået mig bi, hun er ikke mere til for at tale min sag."

Således talte Philippe under suk og tårer. Dolores samlede alt sit mod for at vedblive at modstå indflydelsen af den lidenskab, som hun indgød og som hun delte.

"Du taler ugudeligt, Philippe," vedblev hun. "Du viser dig utaknemmelig mod din fader og mod mig. Men om det end var sandt, at vi ikke elsker dig, kan du da sige det samme om Antoinette?"

"Antoinette?" gentog Philippe.

"Ja, hun elsker dig med den ømmeste, den mest hengivne kærlighed. Hun har selv sagt mig det, og da jeg nu har fortalt dig det, så kan du ikke mere sige, at du kun er omgivet af utaknemmelige hjerter."

Ved at høre denne erklæring kom Philippe til at huske på, at han samme dags morgen havde betroet Antoinette sin frygt og sit håb. Idet han tænkte på den grusomme rolle, som han havde pålagt hende, og på hvad hun havde måttet lide, følte han medlidenhed med hende.

"Hvis hun føler en smerte, der ligner min," sagde han, "så er hun at beklage."

"Hvorfor søger du ikke at formilde dit eget onde ved at trøste hende?"

Disse ord vakte på ny Philippes heftighed.

"Er jeg da i stand til," råbte han, "at påbyde mit hjerte at glemme det, som for øjeblikket gør det både henrykt og fortvivlet? Står det i min magt at forjage dit billede af det og at optage Antoinettes billede i stedet? Tror du, at man så let giver slip på den lykke, som man har drømt om? Tror du, at dine ord er tilstrækkelige til at fravriste mig det håb, jeg hidtil har levet i? Du bedrager dig, Dolores. Jeg kan ikke finde mig i at miste dig. Jeg vil tvinge dig til at elske mig, skulle det endog kun ske af medlidenhed med min fortvivlelse."

Disse ord sønderrev Dolores' hjerte, men de svækkede ikke kraften af hendes beslutning. Hun indså, at hun *måtte* tilintetgøre det håb, som Philippe hentydede til, at dette var det eneste middel til at bringe ham til at indgå en forbindelse med Antoinette. Hun sagde derfor i en alvorlig tone:

"Jeg holder for meget af dig, Philippe, til at jeg for at for at skaffe dig en kortvarig trøst vil forlænge de illusioner, som jeg ikke vil kunne realisere. Min beslutning er uigenkaldelig, og hvis du endnu tvivler om det, så hør hele sandheden: jeg er forlovet ..."

"Forlovet!" råbte Philippe i den heftigste vrede, idet han gjorde en truende bevægelse med hensyn til den ubekendte, der vovede at være hans rival. "Forlovet! Med hvem?"

"Med Gud," svarede Dolores i en blid tone. "Jeg har meddelt din fader min hensigt at træde ind i et karmeliterkloster."

Ved disse ord fo'r Philippe forfærdet tilbage; han dækkede sit ansigt med sine hænder og ilede bort gennem parkens tomme alleer, idet han udstødte suk og klager og idelig gentog navnet på den, som han havde mistet for stedse. Dolores blev stående ubevægelig i fem minutter som fastnaglet til det sted, hvor hun havde tilintetgjort hele sit livs lykke. Da Philippe var forsvundet for hendes blik, fortrød hun et øjeblik, hvad hun havde gjort; men hendes kraftige sjæl vandt snart igen sejr over denne svaghed. Hun hævede blikket mod Himlen som for at søge styrke der og vendte langsomt tilbage til slottet med et sønderrevet hjerte, men stolt af sin opførsel. Idet hun drejede om i en allé, stod Coursegol pludselig foran hende. Hun havde ikke tid til at skjule sit ansigt for ham. Han så hendes tårer og spurgte hende:

"Hvorfor græder De, Dolores?"

Dette spørgsmål krænkede ikke Dolores, men trøstede hende. Hun havde nu fundet én, som hun kunne betro sig til. Der gives tider, da hjertet trænger til at udgyde sin smerte i et andet hjerte, der forstår det. Coursegol kom i det belejlige

øjeblik til at blive hendes fortrolige. Dolores følte en slags datterlig kærlighed for ham; hun betænkte sig derfor ikke på at åbne hele sin sjæl for ham. Hun tilstod ham, hvad hun ikke havde kunnet sige til markien, til Philippe, til Antoinette, sin brændende kærlighed, som hun så heltemodigt havde opofret; hun græd for sin barndoms beskytter, som hun ville have grædt for sin fader.

"Jeg havde forudset alt dette," sagde Coursegol bedrøvet. "Stakkels barn! Man har alt for tidligt åbenbaret jer sandheden. Man havde burdet lade jer blive i jeres uvidenhed indtil den dag, da den ene af jer var gift. Jeres gensidige venskab ville da ikke have forvandlet sig til en ulykkelig kærlighed."

"Ja, det ville have været langt bedre," svarede Dolores.

"Men hvad vil De nu gøre?" spurgte Coursegol.

"Jeg vil begive mig til et kloster og blive der, indtil Philippe er blevet gift."

"Vil De gå i kloster? De, som er så munter og så glad, så fuld af sundhed og livskraft, vil De spærre Dem inde i et kloster? Det er umuligt!"

"Det er nødvendigt," sagde Dolores, idet hun gentog for Coursegol, hvad hun allerede havde sagt til markien.

"Jeg indser nok, at det er nødvendigt, at De forlader dette hus; men hvorfor vil De vælge et kloster til opholdssted?"

"Hvor skulle jeg ellers tage hen, da jeg er alene og ikke har nogen ven uden dem, som bliver tilbage her og ikke kan ledsage mig?"

"Ved De da ikke, at Coursegol er Deres ven, og at han er beredt til at ofre alt for at følge Dem? Jeg vil gå med Dem,

hvorhen De vil; jeg vil være Deres tjener, jeg vil forsvare Dem. Jeg besidder nogen formue, den skal tilhøre Dem."

Dolores blev rørt over Coursegols hengivenhed, men hun vægrede sig ved at modtage hans tilbud. Hun forklarede ham, at hans plads var i slottet, og at da hun var bestemt på at vende tilbage til slottet efter Philippes ægteskab for at leve hos markien, så ville et kloster være det mest passende opholdssted for hende indtil den tid.

"Gør da, som De vil," sagde Coursegol, "men husk på, at hvis De nogensinde forandrer Deres mening, så tilhører mit liv og min formue Dem."

I de første dage af året 1789 trådte Dolores ind i karmeliterindeklostret i Arles, ikke som novice, for hun ville ikke hellige sig til klosterlivet, men som kostgængerinde, hvilket var tilstrækkeligt til midlertidigt at sætte en skranke mellem hende og Philippe, mens det lod hende have sin frihed for fremtiden.

De første dage efter hendes afrejse tilbragte Philippe i den heftigste fortvivlelse. Hendes død ville ikke have forvoldt ham en bitrere smerte. Hun var jo død for ham. Hun havde skjult for ham, at hendes ophold i klostret kun skulle være midlertidigt. Han troede derfor, at hun var tabt for ham for stedse. Han begræd hende, som man begræder et elsket væsen, som døden har berøvet os. Men selve heftigheden af hans sorg beviste hans fader, at han ikke var utrøstelig. Der gives onder, som man kan dø af, men hvis de ikke dræber øjeblikkeligt, så kommer man sig af dem, og af denne beskaffenhed var Philippes sorg. Visheden om, at Dolores aldrig ville tilhøre nogen anden, at

hun kun havde afslået hans hånd for at indvie sig til Gud, bidrog til at trøste ham over det tab, som han havde lidt. Antoinettes rene og beskedne kærlighed bidrog også til at formilde Philippes sorg. Hvor heftig en lidenskab end er, så dæmpes den dog til sidst, når den, som man elsker, giver os Gud til rival, og for at bringe sig selv i forglemmelse efterlader hos os en lige så øm og kærlig sjæl som hendes egen. På denne måde gik det til, at Philippes smerte formildedes lidt efter lidt og efter seks måneders forløb havde antaget en ganske anden karakter.

Dagen efter Dolores' afrejse ville han forlade Chamondrin og vende tilbage til Versailles, hvor hans regiment endnu lå i kvarter. Hans faders bønner fik ham til at forandre sin beslutning. Markien erklærede, at han efter at have mistet Dolores ikke ville kunne overleve sin søns bortrejse og tilintetgørelse af sine forhåbninger. Philippe blev da på slottet. Det var allerede en betydelig fordel, som markien havde vundet. De grunde, som vi tidligere har anført og frem for alt Antoinettes skønhed og ynde gjorde resten. Hans faders stumme veltalenhed, der syntes at opmuntre ham til at ægte Antoinette, og dennes tålmodighed, hengivenhed og kærlighed bevirkede til sidst, at Philippe uden fortrydelse tænkte på det resultat, som begivenhederne havde ført med sig: hans ægteskab med Antoinette. Men han ville dog ikke pludselig gå over fra den ene kærlighed til den anden. Tiden alene kunne forberede denne overgang. Ligesom han ville have båret sorg for Dolores, hvis hun var død, således ville han sørge over Dolores, der var tabt for ham, og vente, indtil hans hjerte var aldeles beroliget. Han gav såvel sin fader som Antoinette at

forstå, at han vel ikke tilbageviste deres forslag om en ægteskabelig forbindelse, men at han selv efter eget behag ville fastsætte dagen for det. Hans vilje var en befaling for dem. Markien var tålmodig, Antoinette viste sig tilbageholden, og tiden gik roligt sin gang, da de politiske begivenheder, der dag for dag blev mere vanskelige, pludselig gjorde en forandring i hele deres stilling.

5. Hvori historien blander sig med romanen

Det var i året 1789, at revolutionen i Frankrig tog sin begyndelse. Enhver kender de lidelser, som Frankrig i et halvt århundrede havde været udsat for. Træt af sine ulykker, af sine kongers svaghed, af regeringens intriger, søgte folket hos sig selv midlet mod alle sine onder og fordrede sammenkaldelsen af stænderne. Regeringen bestemte sig endelig til at give efter for folkets brændende ønsker. I de første måneder af året 1789 kaldtes Frankrig til at vælge sine repræsentanter. Man så da flere millioner mennesker begive sig til forsamlingsstederne for at udøve den dem tilkommende ret, ved deres stemmegivning at vælge dem, som de anså for værdige til at blive deres deputerede.

Provence og Languedoc tog nu ikke mindre aktiv del i denne bevægelse end det øvrige Frankrig. I hele den egn, der ligger i nærheden af Gardon-floden, i Nîmes, Beaucaire, Arles, Remoulins og Tarascon dannede der sig klubber. Alle tog del i dem, alle udtalte deres ønsker. Hele folkets karakter forandrede sig pludselig: svagheden blev til styrke, frygtsomheden forvandledes til dristighed, ydmygheden blev til stolthed, et trælbundet folk fordrede sin frihed tilbage. Denne bevægelse havde allerede længe forberedt sig i de lavere klasser; men den brød løs, og det var sammenkaldelsen af stænderne, der gav den lejlighed til at ytre sig.

I Nîmes og dens omegn forøgedes den således vakte bevægelse ved mindet om religionskrigene. Det fjendskab, som

borgerkrigen i mere end et århundrede havde vedligeholdt mellem katolikkerne og protestanterne, opflammedes på ny og forenede sig med det fjendskab, som valgene naturligvis måtte frembringe. Det var en bevislig sag, at i hele Languedoc og især i Nîmes havde bevægelsen en særegen karakter. Blodet flød i denne egn langt tidligere end i Paris. Myrderierne i Nîmes gik mere end to år forud for septembermyrderierne, og i Avignon var terrorismen på sit højdepunkt i oktober 1791.

I 1789 viste symptomerne til disse frygtelige begivenheder sig allerede, mens man foretog valgene til stænderforsamlingen. I Nîmes udstødte katolikker og protestanter heftige beskyldninger mod hinanden; begge parter søgte at skaffe sig indflydelse, at samle sig til mægtige partier. Markien af Chamondrin var katolik, men han havde en tolerant karakter. En af hans forfædre havde ved hoffet i Versailles på det ivrigste dadlet tilbagekaldelsen af det nantiske edikt, på trods af at han risikerede at blive landsforvist. Markien tænkte ligesom sin forfader: han hadede despotisme. Siden hans familie var blevet ødelagt og havde pådraget sig kongens unåde, havde han hverken len eller vasaller. Han udøvede ingen feudale rettigheder. Han havde læst sin tids filosoffer og troede, at der kunne tilvejebringes lighed mellem menneskene, om ikke lighed i lykkens goder, så dog i det mindste den lighed, der giver alle de samme midler til at opnå dem. Han var derfor gunstigt stemt for revolutionen; men han afskyede vold. I de forsamlinger, som han deltog i, anvendte han sin indflydelse for at berolige sindene og tilvejebringe fred og enighed. I Nîmes forebyggede han således flere gange blodsudgydelse. Men lidenskaberne var så heftige i denne egn og på denne tid, at han

og de få personer, som han havde forbundet sig med, kun opnåede én ting ved denne mæglerrolle: at stå isolerede. Han pådrog sig deres had, som han ville berolige; han vandt ikke deres venskab, som han ville beskytte, da de, når de var blevet frelst af de største farer, mente, at de var dygtige nok til selv at forsvare sig. Hans popularitet blev snedigt undergravet af hans fjender. Han blev derfor snart ked af de kampe, som han var blevet blandet ind i, og indelukkede sig i sit slot Chamondrin, hvor han iagttog begivenhedernes gang uden at ville tage nogen del i dem.

Nogle dage derefter trådte stænderne sammen i Versailles. Fra maj indtil august fulgte begivenhederne efter hinanden med rivende hurtighed. Den tredje stands sejrrige modstand mod adelens og gejstlighedens fordringer, gardens opstand, dens fængsling og befrielse ved folket, det orleanske partis intriger, Neckers afskedigelse, Bastillens erobring, Foulons og Berthiers død. Disse nyheder, som efterhånden udbredte sig i provinserne i de første måneder af året 1790, vakte uroligheder og bevægelser der. Bevæbnede røverbander, der benyttede sig af den almindelige uorden, begyndte et drive deres uvæsen på landet. I nogle egne forbandt bønderne sig med dem, i andre egne gjorde de modstand mod dem. Man drog mod slottene, brændte flere af dem, og plyndrede nogle.

Disse begivenheder drog Philippe de Chamondrins tanker bort fra hans hjertesorg og forsinkede hans giftermål med Antoinette Mirandol. Hvor meget markien end ønskede at fremskynde denne forbindelse, så delte han dog alt for meget alles bekymringer til at ville nøde sin søn til at gifte sig under de forhåndenværende forhold. Man var bedrøvet i slottet, man

troede, at kongen var udsat for fare. Philippe havde flere gange villet tage bort for at begive sig til Versailles og dø der i kongens tjeneste, men Coursegol viste ham, at hans nærværelse var nødvendig i Chamondrin, og at han ikke kunne tage bort uden at efterlade markien og Antoinette udsat for de største farer. Coursegol havde flere grunde til at råde sin unge herre fra at rejse, og den første af alle disse grunde var den, at han ikke selv ville rejse. Under de nuværende vanskelige forhold gjorde han markien vigtige tjenester. På grund af sin simple herkomst og sin anseelse som god patriot blandede han sig i mængden i Nîmes og Beaucaire, gik ind i hytterne, udspurgte landboerne og efterforskede deres meninger. Da han tænkte sig det tilfælde, at slottet Chamondrin kunne blive angrebet, søgte han at skaffe markien venner og forsvarere. Dernæst ville han ikke gerne fjerne sig fra Arles, hvor Dolores opholdt sig i et kloster og måske en dag kunne trænge til hans hjælp.

Philippe rejste altså ikke. I forening med sin fader og Coursegol traf han nogle foranstaltninger til slottets forsvar. Markien antog tre-fire pålidelige personer i sin tjeneste. Coursegol sikrede sig flere landboeres bistand. Markien begav sig ofte til den lille by Remoulins, der lå en kilometer fra slottet på den anden side af Gardonskoven, og hvis beboerne havde villet vælge ham til deputeret til landstænderne. Man lovede at forsvare ham, hvis han skulle blive angrebet. Markisen af Chamondrin og Dolores havde hyppigt besøgt egnens syge og fattige, og Antoinette Mirandol fulgte deres eksempel.

Man havde altså intet at frygte af egnens beboere, men man måtte befrygte alt af de bander, som drog gennem landet og som, sammensat af alt slags pak som de var, plyndrede, stjal og

levede af deres rov. Sigøjnerne, som hvert forår og efterår drog over Gard-broen, indgød også en slags frygt; for de ville sikkert søge at drage fordel af den almindelige forstyrrelse til at udføre en eller anden slet streg mod de ensomt liggende boliger. Endelig findes der nord for Nîmes en fanatisk befolkning, som den gang var blevet ophidset mod katolikkerne, som man beskyldte for at ville modsætte sig revolutionen. Man fortalte, at de havde fattet den plan at marchere mod Nîmes og ødelægge alt der med ild og sværd. Man kunne da befrygte, at nogle af disse mennesker, hvis de blev sejrherrer, kunne få den idé at udbrede død og ødelæggelse på den anden side af Nîmes.

Det var disse grunde, som bestemte markien og hans søn til at forberede sig på et angreb.

Hvor hemmeligt man end gik til værks med disse forberedelser, så kunne man dog ikke skjule dem for Antoinette eller lade hende blive i uvidenhed om grunden til dem. Hun viste ikke nogen frygt eller modløshed og var næsten glad over disse ubekendte farer, der holdt Philippe tilbage på slottet. Hun elskede ham i sit hjertes dyb, og når hun undertiden skælvede ved forestillingen om, at Philippes liv måske snart kunne blive truet, så fandt hun igen beroligelse i den tanke, at hun i det mindste kunne have den trøst at dø med ham.

Imidlertid var markien betænkelig ved at udsætte Antoinette for slige farer, da hun jo endnu ikke hørte til hans familie, og da han havde lovet hr. Mirandol på hans dødsleje, at han ville værne om hende og hendes formue, indtil hun var blevet gift. Han besluttede derfor at sende hende midlertidigt til England, hvor hun ville have et sikrere tilflugtssted end slottet

Chamondrin. Han meddelte Antoinette sin plan, men hun svarede øjeblikkelig:

"Hvis mit liv er Dem kært, så fjern mig ikke fra Philippe."

Markien kunne ikke modstå denne bøn, og Antoinette blev på slottet.

Imidlertid levede Dolores i karmeliterindernes kloster i Arles og afventede tålmodigt det tidspunkt, som hun selv havde fastsat for sin tilbagevenden til slottet Chamondrin. Efter flere måneders ophold i dette kloster følte hun sig i høj grad beroliget. Ensomheden havde ligesom lullet hendes smerte i søvn. Hun led vel endnu af sin opofrende kærlighed og ville altid lide af den; men hendes tro og opfyldelsen af hendes heltemodige beslutning skænkede hende den resignation, som Himlen sender de ulykkelige sjæle, der anråber den om det.

På den tid, da Dolores tog ophold i klostret, fandtes der dér syv pensionærer, hvoraf de fleste var i en fremrykket alder. De viste sig venlige mod den unge pige, der snart befandt sig iblandt dem som i sin families Skød. De stod op klokken seks om morgenen og deltog med nonnerne i gudstjenesten. I mellemtiden kunne de beskæftige sig med, hvad de ville, og frit råde over deres tid. Man nød måltiderne i fællesskab. Dolores anvendte sin fritid til forskellige arbejder, og indtægten af det skænkede hun de fattige. Hun fremstillede klædningsstykker til de forældreløse og broderede prydelser til klostrets kapel. Således henrandt tiden for hende mellem bønner og gode gerninger. Hun fik hyppigt efterretninger fra slottet Chamondrin, snart gennem de breve, som markien tilskrev hende, snart gennem Coursegol, som besøgte hende en gang hver måned. Hun tog levende del i de personers sorger og

bekymringer, som hun kun havde forladt for at give dem et nyt bevis på sin kærlighed og hengivenhed. Når Coursegol besøgte hende, udtalte hun sit levende ønske om snart at kunne vende tilbage til Chamondrin. Hun håbede, at Philippe og Antoinette snart ville blive gift, så at hun igen kunne indtage sin plads i det kære hjem, hvor hun havde tilbragt en så lykkelig barndom. Hendes håb skulle imidlertid ikke gå i opfyldelse; hun kom aldrig til at gense dette kære hjem.

I den første halvdel af juni måned troede Coursegol, at han efter sædvane kunne forlade slottet og tilbringe nogle dage i Arles. Han ankom til Arles den 14. juni, kom dagligt sammen med Dolores og tog igen bort den 16. om morgenen.

Afstanden mellem Arles og slottet Chamondrin var kun nogle timers vej, som han tilbagelagde til fods. Da han nærmede sig Beaucaire, bemærkede han en vis ophidselse der. Bønderne stod i grupper og talte livligt med hinanden; deres ansigter udtrykte en dyb smerte. Han troede først, at disse folk gik til en begravelse eller kom tilbage derfra; men han bemærkede snart, at nogle af dem var bevæbnet dels med jagtbøsser, dels med leer. Da han nåede Beaucaire og trådte ind i byens gader, så han nationalgardister vandre omkring blandt de i gaderne og på pladserne forsamlede folkemængder. Det så ud, som om hele byen havde rejst sig for at forsvare sig.

Coursegol trådte hen til en af disse grupper og spurgte:

"Hvad er her på færde?"

"Hvorledes? Ved De ikke, hvad der er hændt?" spurgte man ham.

"Nej, jeg ved intet, jeg kommer fra Arles."

"Nîmes er blevet plyndret. Bønderne fra Cevennerne har overfaldet byen og dræbt tre hundrede personer. Man frygter for, at de vil udbrede død og ødelæggelse på den anden side af Nîmes, og vi belaver os på at tage imod dem."

"Er de allerede draget igennem Nîmes?" spurgte Coursegol, som blev forfærdet ved at høre disse nyheder.

"Nogle af dem er i forgårs nat draget frem lige til Gard-broen og har plyndret og nedbrændt slottet Chamondrin."

Coursegol udstødte et skrig af forfærdelse og blev så bleg som et lig.

"Hvad fejler Dem?" spurgte den mand, som havde fortalt ham denne ulykke.

"Mit herskab! Hvor er mit herskab?" råbte den stakkels Coursegol, og uden at vente på et svar, som ingen kunne give han, styrtede han afsted som en gal og ilede gennem byen hen imod Gard-broen til.

Endskønt de begivenheder, som foregik i Nîmes i begyndelsen af året 1790, endnu ikke er blevet opklaret, må man dog antage, at denne by har været en af forkæmperne for modrevolutionen. Den katolske befolkning i det sydlige Frankrig var blevet rasende af harme og smerte, da den erfarede, at den konstituerende forsamling ville reformere den katolske kirke uden at rådspørge paven. Fra den tid af var den en fjende af revolutionen. Den kunne nok finde sig i at se tronens glans forringet, men ikke i at se alteret omstyrtet. Den fremkom med højrøstede klager, og fra klager gik man over til handling. Katolikkerne greb til våben for at forsvare sig mod protestanterne, som ville udrydde dem, og især for at forsvare deres truede religion. Protestanterne satte sig i forsvarsstand,

de modtog instruktioner fra deres trosbrødre i Paris og Montauban og var rede til at rejse sig, så snart de fik ordre til det. Regimentet fra Guienne lå i garnison i byen. Officererne, som alle var adelsmænd, lagde deres sympati for katolikkerne for dagen, som i deres øjne repræsenterede aristokratiet; soldaterne syntes at være gunstigt stemte for protestanterne, for patrioterne.

Man levede i flere måneder på en væbnet fredsfod. Et sammenstød mellem nogle katolske nationalgardister og et kompagni soldater blev signalet til en almindelig kamp. Protestanterne tog parti for dragonerne, katolikkerne for nationalgardisterne, og flere af disse blev dræbt. Dette foregik den 13. juni. Den følgende dag drog store skarer af bønder fra Cevennerne, hidkaldt af protestanterne, ned mod Nîmes. De udbredte sig i alle byens kvarterer og bragte død og ødelæggelse over alt. I Nîmes var der et kapucinerkloster, dette blev stormet og munkene myrdet i kirken og ved foden af alteret. Efter denne heltebedrift ilede morderne til karmeliterklostret. Munkene var flygtet. Man plyndrede deres kirke; derpå stormede man en del huse. Banditterne gav ingen pardon; de nedskød uden barmhjertighed i tårnet Froment alle de personer, som var flygtet derhen. På tre dage mistede tre hundrede personer livet.

Ved den første efterretning om disse myrderier lød der et forfærdelsesskrig i alle de katolske landsbyer, der lå langs Rhônes og Gardons bredder.

"Man myrder vore brødre i Nîmes!" lød råbet.

De indflydelsesrige mænd samlede sig straks i Bagnols og Remoulins, de rådslog med hinanden og kaldte befolkningen til

våben. Stormklokken lød, og efter nogle timers forløb var flere tusind mænd forsamlet ikke langt fra Gard-broen, beredt til at marchere mod Nîmes for at jage de uslinger ud, som havde udgydt så meget uskyldigt blod. Markien af Chamondrin blev enstemmigt udnævnt til en af anførerne for denne improviserede hær. Han steg til hest og sagde nogle ord for at opmuntre sine soldater til at gøre deres pligt. Derpå begav den hele store skare sig på march. Philippe red ved siden af sin fader.

Nogle sigøjnere, som opholdt sig i nærheden af Gard-broen, drog bag efter hæren i det håb, at den kamp, som ville finde sted udenfor Nîmes' mure, ville give dem lejlighed til at plyndre og stjæle.

Da banditterne erfarede, at en hær af katolske bønder drog imod dem, tog den største del af dem flugten. Men de, som boede i byen og havde grund til at frygte, at en blodig hævn ville ramme dem og deres familier, besluttede at afvende det slag, som truede dem.

Der findes i alle partier folk, som er villige til at sælge sig, og for hvem forræderi og vanære er et middel til at erhverve formue. Katolikkerne havde nogle sådanne i deres rækker, og til disse henvendte banditterne sig. Ved hjælp af guld og store løfter formåede de dem til at drage den katolske hær i møde og forsikre den, at ordenen var genoprettet i Nîmes, og at dens nærværelse der kun ville give anledning til nye fjendtligheder.

Parlamentærerne mødte katolikkerne tre lieues fra Nîmes, og de udførte troligt det falske hverv, som var blevet dem overdraget. Anførerne fæstede lid til de forsikringer, der blev dem givet af personer, som de troede hørte til deres parti. Glade

over at undgå en blodig kamp, befalede de deres tropper at vende om og skilles ad. Samme aften drog alle disse mænd, som nylig havde tørstet efter hævn, rolige og uden at afstedkomme nogen som helst uorden tilbage til deres hjem.

Ved den ovenomtalte manifestation havde markien af Chamondrin uheldigvis gjort sig bemærket ved sin iver og ved den tale, han søgte at opmuntre de personer med, som han førte til kampen mod morderne i Nîmes. De vildeste blandt disse besluttede at hævne sig på ham ved at afbrænde og plyndre hans slot. Den følgende nat ville omkring fyrre personer, som ikke hørte til noget af de to partier, eller som rettere sagt var udskuddet af begge partier, marchere mod Chamondrin. De vidste, at slottet kun talte et ringe antal forsvarere, af hvilke den kraftigste, Coursegol, var fraværende for tiden. De vidste tillige, at slottets beliggenhed var således, at de, hvis de kunne overrumple det, ville kunne fuldføre deres ødelæggelsesværk, førend beboerne af Remoulins og de omliggende landsbyer fik tid til at bringe markien hjælp.

Hen imod klokken ni om aftenen forlod banditterne i at stilhed Nîmes, og lidt før midnat nåede de Gard-broen, hvor de gjorde holdt for at tage deres sidste forholdsregler, førend de steg op ad den høj, på hvis top slottet Chamondrin lå.

Et dusin sigøjnere, som var lejret på dette sted – de samme, som om morgenen havde belavet sig på at følge katolikkerne til Nîmes – nærmede sig banditternes skare i det håb, at der dannede sig en ny hær for at marchere mod byen, og at de kunne følge den. Da de så, at banditterne drog op mod slottet, marcherede de bag efter dem. Lig ravnene anede de en kamp, som de kunne drage fordel af.

Denne aften var markien, Philippe, Antoinette, præsten fra Remoulins og tre-fire af omegnens større godsbesiddere forsamlet i slottets store sal. På grund af de vigtige begivenheder, som havde fundet sted om dagen, tænkte ingen på at gå til ro. Man talte om begivenhederne i Nîmes, beklagede tabet af så mange menneskeliv og tænkte på midler til at forebygge nye ulykker. Da klokken slog tolv, rejste præsten fra Remoulins, en kraftig olding ved navn Peretty, sig for at vende tilbage til byen. Godsejerne, som skulle samme vej som han, og hvis vogn holdt forspændt i gården, rejste sig ligeledes. Pludselig lød der et frygteligt skrig i nattens stilhed, Philippe og alle de tilstedeværende ilede ned i gården og hørte nu en af tjenerne, som holdt vagt ved porten, råbe om hjælp.

"Vi bliver angrebet!" råbte tjeneren, da han fik øje på Philippe.

Med et eneste blik overskuede Philippe udstrækningen af den truende fare, og i måneskinnet frembød der sig et frygteligt syn for hans øjne. Der var kun én indgang til slottet, og denne var lukket med en høj og solid jerngitterport, hvis stænger sad tæt ved hinanden og endte i en jernspids. Banditterne lod sig dog ikke afskrække af den, men søgte at klatre over porten.

"Til våben!" råbte Philippe og ilede hen til et værelse i stueetagen, hvor der blev opbevaret skydevåben. Hans fader, de fremmede og tjenerpersonalet fulgte efter ham. Antoinette betragtede med et forfærdet blik dette frygtelige og uventede angreb.

Fader Peretty gik hen til angriberne og sagde til dem:

"Hvad ønsker I, mine venner?"

"Luk porten op!" råbte nogle.

"Vi vil have markien af Chamondrins hoved!" råbte andre.

"Har I noget at beklage jer over med hensyn til markien?" spurgte fader Peretty.

"Død over aristokraterne!" råbte alle som med én stemme.

En af dem lagde endog an på præsten, der uden at tabe sin koldblodighed gik tværs over gården hen imod slottet, hvorfra markien, Philippe og de andre nu kom ud, væbnet til tænderne.

"De vil ikke lade sig tale til rette," sagde fader Peretty til dem.

"Så vil vi forsvare os," sagde markien. Derpå vendte han sig om til Antoinette, som slottets kvindelige personale havde forsamlet sig om, og sagde:

"Gå ind, mine børn! Jeres plads er ikke her."

"Min plads er ved Deres side," svarede Antoinette.

"Nej, kære Antoinette, De bør ikke uden nytte udsætte Deres liv for fare. De er modig, men De kan gøre os større nytte ved at berolige disse stakkels piger og få dem til at høre op med deres jammerskrig."

Mens denne korte samtale fandt sted, var Philippe gået hen til jernporten. Den modstod endnu angribernes anstrengelser, og nogle af disse søgte at nå taget på de pavilloner, der lå på hver side af slottets indgang.

"Jeg opfordrer jer til at trække jer tilbage!" råbte Philippe.

Rasende skrig besvarede denne opfordring.

"Jeg gør ejer ansvarlige for de ulykker, som vil ske," vedblev Philippe. Derpå affyrede han sin bøsse og dræbte en af angriberne, der fra det øverste af jernporten belavede sig på at springe ned i gården. Nu blev kampen almindelig. Man hørte ikke andet end bøsseskuddene, blandet med de skrig, som både

belejrerne og de belejrede udstødte. De belejrede var alt for få til at sende en af afsted for at hente hjælp i Remoulins. Desuden vidste de ikke, om den bande, som truede dem, ikke var ledsaget af andre bander, der ville opsnappe deres sendebud. Men de håbede, at skrigene og bøsseskuddene ville tilkalde den lille bys beboere. Markien kæmpede med forbitrelse som en mand, der forsvarer sin truede arne. Philippe kæmpede med fortvivlelsens kraft. Han tænkte på sin fader, på Antoinette, han skælvede ved tanken om den skæbne, der ventede den unge pige, hvis disse rå mennesker, der var frygteligere end vilde dyr, blev sejrherrer. Selv fader Peretty havde grebet til våben. Tjenerne og markiens venner kæmpede tappert. Ulykkeligvis var Coursegol langt borte fra Chamondrin; hans kraftige arm manglede til slottets forsvar.

Belejrerne kæmpede på den anden side af jernporten og udstødte rasende hyl. De var slet bevæbnet; kun nogle af dem havde bøsser; de andre svingede økser og spader og råbte:

"Lad os slå porten ind!"

Men ingen af dem havde kunnet holde sig på denne farlige plads. De havde trukket sig en snes skridt tilbage for den af markiens folk godt vedligeholdte bøsseild og søgte dækning bag træerne, hvorfra de prøvede på at rykke frem, men bestandig blev slået tilbage med tab. Seks af dem havde allerede bidt i græsset, mens ingen af de belejrede var faldet.

Sigøjnerne holdt sig bagved dem og ventede med utålmodighed på kampens slutning, parat til at styrte sig over de besejrede for at plyndre dem, når de var ude af stand til at forsvare sig. To af disse sigøjnere undersøgte slottets mure for

at finde et punkt, hvor de kunne trænge ind i slottet uden at gå igennem jernporten, hvor kampen havde koncentreret sig. –

Mens kampen stod på, opholdt Antoinette med fire-fem af slottets kvindelige personale sig i salen i stueetagen. Hun ønskede, at hun havde været en mand for at kunne kæmpe ved Philippes side. Pludselig syntes skydningen at blive svagere. Philippe trådte ind i salen. Hans ansigt var blegt, hist og her sværtet af krudt; hans hoved var utildækket, hans klædedragt i uorden. Alle hans træk udtrykte vrede og smerte.

"Vi må flygte!" råbte han, tog Antoinette ved hånden og trak hende afsted med sig gennem en lang gang, der førte ud til parken. Alle kvinderne fulgte efter. Foran dem marcherede slottets forsvarere, bærende i deres arme en såret mand.

"Jeg ville helst have søgt døden der," vedblev Philippe fortvivlet; "men porten blev stormet, min fader blev såret, og jeg måtte frelse ham fra banditternes hænder og ligeledes frelse Dem."

Det lykkedes at nå parken. Philippe og Antoinette nærmede sig nu markien, som fire mænd bar på deres arme. Markien, som havde fået et sår midt i brystet, havde dog ikke tabt bevidstheden. Da han så sin søn og Antoinette gå ved siden af ham og betragte ham med et kærligt og smerteligt blik, anstrengte han sig for at frembringe et smil, for at de skulle tro, at han ikke led.

Den lille skare gik så hurtigt som muligt gennem parkens alleer for at tage sin tilflugt til en lille pavillon, der lå skjult bagved grantræerne og buksbomhækkene.

Man kan ikke tænke sig noget sørgeligere end denne skare af mænd med mørke miner, og grædende kvinder, der flygtede

midt om natten for at undgå morderne, som nu var herrer i slottet og begyndte at ødelægge alt omkring sig. Endelig nåede man pavillonen, og markien blev lagt på en seng, der sammen med nogle stole befandt sig i denne pavillon, som ikke i lang tid havde været beboet. Fader Peretty anlagde med Philippes og Antoinettes bistand den første forbinding.

To mand tog afsted på samme tid for at søge at nå Remoulins ad sideveje og derfra hente en læge samt hidkalde beboerne til slottets undsætning.

Der henrandt en time, der syntes så lang som et århundrede. I det værelse, hvor de ulykkelige var samlet, hørte man ikke andet end de suk, som markien udstødte.

Philippe led så skrækkeligt, som om hans hjerte var blevet gennemboret af tyve dolkestik. Hans fader døende, det slot, hvor han var født, overgivet til vandaler, der uden tvivl i dette øjeblik spredte og ødelagde hans ungdoms kæreste minder; Antoinette overvældet af denne frygtelige nats ulykker, det var de billeder, som fremstillede sig for hans blik. Dernæst tænkte han på Dolores og på Coursegol, som han ikke kunne sende underretning om, hvad der foregik. Hertil kom den fortvivlelse, som hans vanmagt forvoldte ham. En håndfuld forbrydere havde været nok til at bringe døden i hans familie, og han kunne intet udrette mod dem. Han ville have vendt tilbage til slottet og søgt døden der, mens han hævnede sig på sine fjender, men han måtte blive tilbage hos Antoinette, hvis eneste beskytter han måske snart ville være. Han sad hensunken i disse sørgelige tanker, da pludselig en forvirret støj nåede hans øre. På samme tid trådte en mand, der havde vovet sig ud i

parken for at se, hvad banditterne foretog sig, ind i pavillonen og råbte:

"De har sat ild på slottet!"

Philippe gjorde nogle skridt ud i parken og så en ild- og røgsøjle stige op imod himlen. Et par tårer trådte ham i øjnene. Han tørrede dem og ville vende tilbage til sin fader. Da sagde fader Peretty, der var fulgt efter ham, til ham:

"Fat mod, mit stakkels barn!"

"Tabet af vor ejendom vil jeg med lethed finde mig i," svarede Philippe, "men min faders død ..."

Præsten tav et øjeblik, derpå sagde han:

"Jeg nærer en frygt, som jeg ikke bør skjule for Dem. Jeg frygter for, at disse banditter, efter at have sat ild på slottet, også vil afsøge parken og da opdage vort tilflugtssted. Jeg frygter ingen fare for mig selv, og jeg vil blive hos markien. De vil respektere en døende og en præst med hvide hår. Men De, Philippe, bør ikke blive længere her. Flygt med frøken Mirandol."

"Jeg kan ikke forlade min fader," sagde Philippe. "Hvis vort tilflugtssted bliver opdaget, vil vi forsvare os her på liv og død."

Præsten bukkede, og begge begav sig tilbage til markien. Da denne så dem træde ind, rejste han sig overende og sagde til Philippe:

"Slottet brænder jo?"

Philippes svar syntes at forvolde markien en heftig smerte. Han vinkede ad Philippe, og da denne var trådt hen til hans leje, vedblev han:

"Du må forlade Frankrig, min søn. Dette ulykkeligt land vil komme til at undergå en række ulykker, som hverken du eller

dine lige vil kunne afværge, og som I vil blive ofre for, hvis I bliver her. Du må forlade Frankrig, Philippe. Husk på, mit barn, at du er den eneste arving til navnet Chamondrin."

"De skal leve, fader."

"Nej, jeg føler, at døden nærmer sig mig, og jeg gør mig ingen falske forhåbninger. Jeg vil tillige bede dig om at opfylde et af mine kæreste ønsker: samtyk i at ægte Antoinette, for at jeg, inden jeg dør, kan få den forvisning, at min slægt ikke skal uddø med mig."

Læseren ved, at Philippe havde bestemt sig til dette ægteskab. Siden han havde mistet alt håb om at bevæge Dolores til at blive hans hustru, havde han forliget sig med tanken om at gifte sig med Antoinette, især siden han vidste, hvor højt hun elskede ham. Han svarede derfor:

"Jeg er beredt til at adlyde Dem, fader, men jeg må minde Dem om, at frøken Mirandol er rig, og at jeg intet ejer mere."

Markien kaldte på Antoinette og sagde til hende med en stemme, der blev svagere og svagere:

"Antoinette, Philippe er nu fattig. Kongen kan ikke mere gøre noget for ham, og magten går over i vore fjenders hænder. Er du alligevel bestemt på at ville blive hans hustru?"

"Om jeg vil det!" råbte Antoinette. "Jeg har aldrig følt mig mere lykkelig ved at være rig."

"Så må I rejse, mine børn," sagde markien, "og gifte jer, så snart omstændighederne tillader det. I må blive i udlandet indtil den dag, da ro og fred igen er vendt tilbage i Frankrig. Lov mig, at I vil adlyde mig."

De lovede det med tårekvalt stemme.

"Fader," vedblev markien, "velsign disse unge mennesker."

Adlydende den døendes ønske knælede Philippe og Antoinette foran præsten. Denne fremsagde vielsesformularen og spurgte derpå frøken Mirandol, om hun ville have Philippe de Chamondrin til mand, og Philippe, om han ville have frøken Mirandol til hustru, og da de havde besvaret disse spørgsmål bekræftende, vedblev han:

"Jeg kan ikke her under de nærværende omstændigheder forene jer ved ægteskabets bånd, men indtil de løfter, som I nu har udvekslet, kan blive helliget ved kirkens bånd, tager jeg Gud til vidne på det, idet jeg beder ham om at velsigne jer."

"Nu er jeg lykkelig," sagde markien, hvis dødskamp begyndte. "Fader, giv mig absolution."

Et kvarters tid efter udåndede markien sit sidste suk.

I samme øjeblik trådte den mand, som havde meddelt efterretningen om slottets brand og som igen var gået ud for at holde vagt omkring pavillonen, atter ind og råbte:

"De udbreder sig i parken; de kommer i denne retning!"

Fader Peretty, som lå på knæ og læste bønnerne for de døde, rejste sig og sagde:

"Flygt, alle sammen!"

"Min plads er her," sagde Philippe, og Antoinette tilkendegav ved et nik sin tilslutning.

"I Deres faders navn, som befalede Dem at leve, befaler jeg Dem at flygte," sagde præsten, idet han pegede mod døren.

"Men hvem skal besørge hans begravelse?" indvendte Philippe.

"Det vil jeg," svarede præsten.

Philippe, Antoinette og alle de andre forlod nu pavillonen. Præsten blev alene tilbage hos liget. Han knælede igen ned, og

så rolig som om han befandt sig i sin kirke, fremsagde han de bønner, som kirken henvender til Gud for de dødes sjæle.

Banditterne gennemstrejfede imens parken, rev træerne om, sønderbrød statuerne og marmorvaserne og lod deres raseri, som de ikke havde kunnet lade gå ud over de levende, gå ud over de livløse genstande.

Pludselig opdagede en af dem pavillonen, hvis dør stod åben. Han trådte indenfor, og nogle af hans kammerater fulgte ham. En præst med hvide hår stillede sig foran dem, pegede på det leje, hvorpå markien af Chamondrins afsjælede legeme lå, og sagde til dem:

"Døden har allerede holdt sit indtog her. Træk jer tilbage!"

Næppe havde han udtalt disse ord, førend et øksehug strakte ham til jorden med kløvet hoved. Man trådte hans lig under fode, og en af banditterne holdt en tændt fakkel hen til gulvets brædder, der snart fængede. Banditterne forlod nu pavillonen for at fortsætte deres ødelæggelser. Slottets plyndring varede i tre timer, og banditterne trak sig ikke tilbage, førend en af dem meldte, at nationalgarden fra Remoulins var i anmarch. De spredte sig da i alle retninger for at undgå den tugtelse, som de havde fortjent.

Da Coursegol andendagen efter denne frygtelige nat ankom til slottet, stod kun de nøgne mure tilbage. Af den prægtige bygning, hvor han var født, så man kun ruiner, hvorfra der opsteg store røgskyer. En forpagtergård og pavillonen havde undergået den samme skæbne, og parken frembød kun en forvirret blanding af omrevne træer og ruiner, blandt hvilke sigøjnere og tiggere søgte efter genstande, som ilden havde sparet. Ved dette syn kunne Coursegol ikke tilbageholde et

skrig af fortvivlelse og raseri. Men hvor heftig blev ikke hans smerte, da han erfarede, at to lig, markiens og præstens, var blevet fundet, halvt fortærede af ilden, under pavillonens ruiner.

Var Philippe og Antoinette også døde? Det vidste ingen. Kun en eneste person forsikrede, at han havde set dem flygte bort. Denne tvivl var mere pinefuld for Coursegol end den frygtelige virkelighed, som han havde for øjnene. Han kastede sig ned på jorden og hengav sig til sin fortvivlelse, idet han udgød bitre tårer.

6. Paris i 1792

Den 3. september 1792 klokken elleve om formiddagen fremstillede en ældre mand og en ung kvinde, som kom fra Lyon-vejen, sig ved en af Paris' barrierer. De var begge klædt som bønder fra det sydlige Frankrig. Den træthed, som viste sig i deres ansigtstræk, og det støv, som dækkede deres klæder, tilkendegav, at de havde foretaget en lang vandring til fods.

Da de kom i nærheden af barrieren, gjorde de holdt og satte sig ned ved kanten af vejen for at hvile sig lidt. Den unge pige kastede et ængsteligt blik hen imod Paris og sagde:

"Mon de soldater, som har vagt ved barrieren, vil lade os slippe forbi?"

"Vore pas er jo i orden," svarede hendes ledsager, "og det er alt, hvad der behøves for at komme ind i Paris. Frygt ikke, frøken, man vil ikke opholde os længe ved porten."

"Coursegol, lad dog være med at kalde mig frøken! Kald mig din datter! Hvis du ikke vænner dig til det, kan du komme til at forsnakke dig en gang, når der kan være fare forbundet med det."

"Jeg kender min rolle og forstår godt at spille den, når der er fremmede til stede, men når vi er alene, kan jeg ikke glemme, at jeg ikke er andet end Deres tjener."

"Du er ikke min tjener, du er min ven, min fader. Har du ikke den samme ømhed, den samme omsorg for mig, som du ville have haft for din datter?"

Coursegol svarede kun med et blik, men dette blik beviste, at hvad Dolores havde sagt, var sandt, og at Coursegol vedblev at

vise den samme faderlige kærlighed og hengivenhed for hende som i hendes barndom.

"Jeg må dog sige Dem," ytrede Coursegol efter nogle minutters tavshed, "at hvis De ville have fulgt mit råd, så var vi blevet i den landsby, hvor diligencen standsede. Vi burde have ventet på en bekvemmere lejlighed for at nå målet for vor rejse."

"Det var mig ikke muligt at tøve længere. Det forekommer mig, at jo mere jeg nærmer mig Paris, desto nærmere kommer jeg Philippe og Antoinette. Hvis de endnu er i live, er det i Paris vi må genfinde dem."

"De er i live, det er jeg vis på. Men måske er de emigreret, og hvorfor skulle vi da opholde os i en by, der er fuld af farer for os?"

"Vi vil leve der roligt og tilbagetrukkent uden at blande os i begivenhederne, så vil ingen lægge mærke til os, og vi vil dog bedre kunne få underretninger om vore venner i Paris end i en lille landsby. Mit hjerte siger mig, at vi ikke er langt borte fra dem."

"Gud bønhøre dig, min datter," sagde Coursegol, der ville øve sig i sin rolle som fader, "hvis Bridoul, som jeg håber, ikke har glemt sin gamle ven, vil vi kunne få et tilflugtssted i hans hus."

"Er du da ikke vis på ham?" spurgte Dolores ængsteligt.

"Kan man i disse tider være vis på nogen? Bridoul var min kammerat i regimentet. Han holdt meget af mig, og han holdt især meget af hr. Philippe, der var vor kaptajn. Men nu for tiden er mindet om et sådant venskab en forbrydelse, og frygten gør undertiden det bedste hjerte fejt. Det skulle dog undre mig meget, om Bridoul havde forandret sig. I hvert tilfælde vil vi

snart erfare det. Lad os så begive os på vej, min kære datter, og bliv ikke forvirret ved barrieren, når man udspørger os."

"Du kan være ganske rolig, fader," svarede Dolores med et smil.

Coursegol tog sin vadsæk og gik med faste skridt hen imod barrieren. Dolores fulgte ham, idet hun søgte at berolige sit hjerte, der nu slog heftigere end under hele den lange rejse. Da de ville gå igennem den halvt åbne gitterport, blev de standset af en skildvagt, der bød dem træde ind i et lille hus, der tjente til opholdssted for de nationalgardister, som på dette sted skulle våge over Paris' sikkerhed. Vagtposten kommanderedes af en løjtnant, som var et ganske ungt menneske uden skæg, næsten et barn. Da han så en smuk pige, ledsaget af en ældre mand, træde ind, rejste han sig og spurgte:

"Hvad er der på færde?"

"Jeg ønsker at komme ind i Paris, hr. løjtnant," svarede Coursegol.

"Komme ind i Paris!" gentog løjtnanten. "Det er et besynderligt tidspunkt, De vælger til det. Der er mange folk i Paris, som ville ønske, at de kunne komme ud derfra. – Hvem er denne borgerinde," vedblev han, idet han pegede på Dolores.

"Det er min datter."

"Sæt Dem, borgerinde," sagde løjtnanten, idet han tilbød Dolores sin egen stol.

Dolores satte sig ned.

Løjtnanten spurgte Coursegol:

"Hvor kommer De fra?"

"Fra Beaucaire."

"Til fods?"

"Nej, vi forlod postvognen i Montgeron. Kusken havde ingen andre passagerer end os. Da han erfarede de uroligheder, som fandt sted i Paris, erklærede han, at han ville vente, til de var forbi. Hans vogn var læsset med varer, og han var bange for at blive plyndret."

"Anser han patrioterne for banditter?" råbte løjtnanten vredt. "Hvis jeg har vagt, når hans vogn kommer, skal han få den lektion, han fortjener. Du har vel dit pas i orden?"

"Her er det."

Løjtnanten tog de papirer, som Coursegol rakte ham, og undersøgte dem nøje.

"Passene er to år gamle," sagde han. "Hvor har du tilbragt disse to år?"

"Min datter har været syg undervejs og vi har måttet ligge stille flere gange. Vi har opholdt os længe i Vienne, i Dijon, i Montereau. Du vil behage at lægge mærke til, borger, at passene er viseret af myndighederne i disse byer."

"Det er ganske rigtigt. Man vil nu bringe Dem hen til sektionen, og hvis Deres papirer er i orden, hvilket jeg tror de er, vil De frit kunne opholde Dem i Paris."

Løjtnanten vendte sig nu om til en af sine soldater for at give ham en befaling, men pludselig nærmede han sig Coursegol og hviskede til ham i en venlig tone:

"Du og din datter ser mig ud til at være skikkelige folk, og det skulle gøre mig ondt, hvis der tilstødte jer nogen ulykke. Paris er ikke noget sikkert opholdssted; siden i går hugger man fangerne ned, og måske ville du gøre bedre i, såvel for dit eget som for din datters vedkommende, at vente, indtil folkets vrede har lagt sig."

"Men vi hører selv til folket," svarede Coursegol. "Vi har intet at frygte. Desuden kender jeg en god patriot, som, når fornødent gøres, kan stå inde for os. Det er borger Bridoul, som har et vinudsalg i Rue Antoine."

"Med en frygisk hue som skilt?" sagde løjtnanten.

"Ja, netop," svarede Coursegol i en bestemt tone, endskønt han indtil dette øjeblik havde været uvidende om det skilt, under hvis beskyttelse hans ven Bridoul havde stillet sit etablissement.

"Bridoul er virkelig en god patriot, og når han er jeres ven, har I intet at frygte. Man vil nu føre jer til sektionen."

"Jeg takker Dem, hr. løjtnant," sagde Coursegol. Derpå tog han Dolores under armen og fulgte den soldat, som skulle eskortere dem hen til municipaløvrigheden. Der begyndte forhøret igen, og Coursegol gentog sine svar. Da de folk, som ønskede at komme ind i Paris den dag, ikke kunne vække nogen mistanke, fik Coursegol og Dolores deres pas påtegnet på ny og vandrede nu frit omkring i Paris' gader, forundrede og foruroligede over det syn, som frembød sig for deres blik.

Siden den 10. august havde Paris været skuepladsen for oprør og voldshandlinger: den kongelige families fængsling, sektionernes og klubbernes debatter, kommunens og konventets indbyrdes rivalisering havde frembragt forvirring, uorden os skræk i den store hovedstad. Alle forretninger var standset, magasinerne var for størstedelen lukket, de aristokratiske kvarterer var forladt. Emigrationen havde berøvet Frankrig tusinder af borgere, gaderne var fulde af en skare vilde mennesker, klædt i pjalter; den luksus, som skaffede

kunstnerne deres livsophold, var bandlyst, forlystelsesstederne var øde, Palais-Royals haver og gallerier var forladt.

I slutningen af august fik man efterretning om, at prøjserne havde taget Longvy, at Verdun blev belejret, at russerne og tyskerne gjorde forberedelser til at marchere mod Frankrig. Der behøvedes ikke mere for at vække den parisiske befolknings vrede mod dem, som det kaldte for aristokrater og som det beskyldte for at stå i forbindelse med nationens fjender.

Den 29. august blev ifølge kommunens befaling portene lukket; man kunne ikke mere komme ind i Paris uden med et pas, der måtte viseres i sektionerne; man kunne ikke komme ud derfra under noget som helst påskud. Pariserne var fanger. Der blev foretaget husundersøgelser i alle huse; såvel rige som fattige måtte underkaste sig dem. Enhver mistænkelig genstand blev konfiskeret; enhver person, hos hvem man opdagede en sådan, blev fængslet. Undersøgerne udførte deres hverv på en brutal måde; nogle af dem tilegnede sig de kostbare genstande, der faldt i hænderne på dem. Som følge af disse undersøgelser blev flere tusinde personer fængslet og ført til rådhuset for at blive underkastet et forhør af kommunens medlemmer. Efter dette forhør blev nogle frigivet, andre ført til fængslerne, der blev fyldt i den grad, at der den første september ikke mere var plads til de sidstankomne.

Den 2. september blev fire og tyve personer – næsten alle præster – slæbt ud fra rådhuset, hvor de endnu befandt sig fra den foregående dag, stoppet ind i drosker, ført af en rasende hob til abbediet og hugget ned dér. Derefter begav morderne sig til karmeliterklostret, til Chatelet, til Conciergeriet og udgød strømme af blod, idet de dræbte såvel uskyldige som

skyldige, såvel forbrydere som skikkelige folk, der var anklaget for opdigtede forbrydelser, uden at det blev tilladt dem at retfærdiggøre sig. Natten gjorde ikke engang en standsning i mordernes raseri. Den 3. september myrdede de på ny i abbediet og i bernhardinerklostret. Den 4. september myrdede de i Salpêtrière og Bicetre og forøvede sådanne græsseligheder, at pennen vægrer sig ved at nedskrive dem.

Det var omtrent ved middagstid, at Coursegol og Dolores efter at være gået over Bastillepladsen trådte ind i Rue Saint-Antoine, der var opfyldt af en tæt menneskemasse, som for størstedelen bestod af berusede mænd og kvinder samt børn, iklædt pjalter, som alle skreg og hylede imellem hinanden og sang utugtige viser. De vogne, som søgte at trænge igennem denne bølgende menneskemasse, blev standset, og de personer, som sad i dem, blev tvunget til at bevise deres patriotisme ved at råbe "Leve nationen!" Sansculotternes brutalitet kendte ingen grænser på denne dag. Ve den, hvis ansigt forrådte hans følelser kun et eneste øjeblik! Skræk, medlidenhed, bedrøvelse var forbrydelser, som man måtte bøde grusomt for.

Coursegol nølede et øjeblik med at gå videre i Rue Saint-Antoine. Han var bange for at bringe Dolores i berøring med denne oprørske mængde, hvis nærværelse på dette sted de ikke kendte grunden til. Men jo mere den store by, hvor hun befandt sig for første gang, frembød et skrækkeligt skue for Dolores, desto mere higede hun efter at komme i sikkerhed i Bridouls hus, og dette hus lå i Rue Saint-Antoine, og for at nå derhen måtte man nødvendigvis trænge igennem denne skare, med mindre man ville vente, indtil den havde spredt sig. Men var det ikke farligt at blive længere uden tilflugtssted, uden beskytter?

Denne tanke forfærdede Dolores, og hun trak Coursegol afsted med sig.

I begyndelsen vandrede de fremad uden synderlig vanskelighed, idet de fulgte mængden, der syntes at styre hen imod det samme mål. Da de var kommet over Palais-Royal, blev de nødt til at sagtne deres skridt, og ved indgangen til Rue Pavée blev de nødt til at stå stille. Mængden dannede der ligesom en uigennemtrængelig mur. De blev presset i den grad, at Dolores troede hun skulle kvæles. Coursegol udstrakte da sine arme, stillede hende foran sig, gjorde modstand mod dem, der trykkede ham fremad, og beskyttede hende således mod den oprørske folkeskares heftige tryk.

Midt under denne tumult var Coursegol i høj grad bekymret ved tanken om, hvorledes Bridoul ville tage imod ham. Han havde ikke set ham i tre år. Han vidste kun, at Bridoul, da han forlod regimentet, havde købt en vinhandlers forretning. Men da han erfarede, at hans gamle kammerat havde sat den frygiske hue på sit skilt, spurgte han sig selv med skræk, om han ikke i stedet for en ven ville finde en eksalteret patriot, der ville vægre sig ved at komme den forhenværende tjener hos en markis til hjælp. Mens han nu blev standset af mængden, fik han lyst til at erfare grunden til denne sammenstimlen af mennesker. Han henvendte sig derfor til en mand, der stod nogle skridt fra ham, og sagde:

"Hvad går der for sig her?"

"Hvad der går for sig," gentog den ubekendte ikke uden en vis bitterhed. "Man bærer prinsesse Lamballes hoved rundt i Paris."

Coursegol kunne ikke tilbageholde en bevægelse af skræk og medlidenhed. Når han fulgte Philippe hen til hertugen af

Penthievre, havde han flere gange set prinsessen, der, som læseren vil mindes, havde været Philippes beskytterinde. Tanken om, at Dolores skulle blive vidne til denne skrækkelige udstilling, forfærdede også Coursegol.

Dolores, som en stund havde stået ubevægelig på den samme plet, mærkede pludselig, at jorden under hendes fødder var fugtig og slibrig, hun vendte sig derfor om til Coursegol og sagde til ham:

"Jeg står i vand."

Coursegol fo'r rask tilbage og vandt så megen plads, at Dolores kunne flytte sig – hun kastede uvilkårligt et blik på jorden og udstødte et skrig af forfærdelse.

"Blod, blod!" råbte hun.

Coursegols øjne fulgte retningen af Dolores' blik. Hun havde ikke taget fejl; der var en stor blodpøl, og lidt længere borte lå der et lig, som mængden trampede under sine fødder.

"Men hvor er vi da?" mumlede Coursegol forfærdet.

Den ubekendte trådte nærmere hen til ham og sagde:

"De er i hundrede skridts afstand fra et fængsel, hvor man lige har myrdet alle fangerne."

Derpå trådte han endnu nærmere hen til Coursegol og hviskede til ham:

"Sig til denne unge pige, at hun ikke må skrige igen, sådan som hun netop gjorde. Hvis nogen af patrioterne havde hørt hende, ville det være gået jer ilde."

I dette øjeblik begav mængden sig igen afsted, og den ubekendte forsvandt. Coursegol vendte sig om og så, at Dolores lå besvimet i hans arme. Den stakkels mand kastede fortvivlede blikke omkring sig. Pludselig faldt hans blik på et skilt, der

hang over en butik på den anden side af gaden. På dette skilt var der malet en rød hue på en sort bjælke, over hvilken man læste følgende ord, malet med store, røde bogstaver: "*Den frygiske Hue*". I et kvarter havde han uden at vide det stået lige overfor Bridouls vinhandel. Han udstødte et udråb af glæde, tog Dolores i sine stærke arme og råbte med kraftig stemme:

"Gør plads, brave borgere! Min datter er besvimet."

Dolores' provencalske dragt bedrog de personer, som spærrede vejen, og en stemme sagde:

"Det er en marseillanerinde!"

På denne tid var for alle gode patrioter enhver marseillaner en helt.

"Ja," sagde Coursegol, "jeg er en af de marseillanere, som er kommet for at hjælpe pariserne."

Man gjorde plads for ham, så at han kunne nå hen til Bridouls butik. Han trådte ind i den. Der var kun få gæster i den store sal. Coursegol lagde Dolores på en sofa, ilede hen til skænken, tog et glas vand, vendte tilbage til Dolores og badede hendes tindinger med det kolde vand. Det varede ikke længe, før Dolores slog øjnene op.

"Min kære pige, har du det nu bedre?" spurgte Coursegol.

"Ja, fader," svarede Dolores, "men jeg har været så bange."

"Borgerinden var klemt inde blandt mængden," ytrede en stemme bag ved Coursegol.

Han vendte sig om og fik øje på en ung kone. Da han mindedes, at Bridoul var gift, sagde han:

"Er De ikke borgerinde Bridoul?"

"Jo, jeg er Cornelia Bridoul."

"Hvor er Deres mand?"

"Her er han."

"Genkender du mig?" spurgte Coursegol.

"Coursegol!" råbte Bridoul.

"Ja, jeg er din svoger, og denne unge pige er din niece. Vi kommer fra Beaucaire. Siden skal jeg forklare dig alt."

Bridoul kastede et hurtigt blik omkring sig. Ingen iagttog dem. Alle de personer, som befandt sig i stuen, havde rejst sig og var gået hen til døren for at se, hvad den hylende mængde udenfor foretog sig.

"Kone, tag denne borgerinde med dig," sagde Bridoul. "Stuen her vil snart blive fyldt med gæster."

Madam Bridoul adlød sin mand og førte Dolores ind i et værelse bag ved gæstestuen. Det var på høje tid; for fem minutter senere ville Dolores være blevet vidne til et syn, som var endnu skrækkeligere end det, som hun netop havde overværet. Gæstestuen blev så at sige stormet. Mængden fulgte et dusin personer af et skummelt udseende og som var dækkede med blod. Man steg op på stolene og bordene for bedre at kunne se dem. Det var dem, som havde myrdet fangerne i fængslet. De forlangte vin, som Bridoul skyndte sig at bringe dem. En af dem bar i sin hånd et nylig afskåret kvindehoved; hvis blonde hår var viklet omkring hans nøgne arm. Mens han drak, satte han dette hoved på skænkebordet. Coursegol genkendte prinsesse Lamballes træk. Da disse personer havde drukket, sagde en af dem:

"Vi vil nu lade borgerindens hoved frisere, for at Antoinette bedre kan genkende det."

Derpå henvendte han sig til Bridoul og spurgte ham:

"Bor der en parykmager her i nærheden?"

"Ja, hundrede skridt herfra, på Bastillepladsen," svarede Bridoul.

"Afsted da!" råbte morderne.

En af dem tog den ulykkelige prinsesses hoved, og hele skaren begav sig igen på vej.

Da gæstestuen var blevet tom, begav Bridoul sig ind i bagværelset, og Coursegol fulgte ham. De to kvinder havde heldigvis intet set, og Dolores havde nu genvundet sin ro.

"Sig mig først og fremmest, om De hører blandt de mistænkte," sagde Bridoul til Coursegol. "Bliver De forfulgt som flygtninge? Skal jeg skjule Dem?"

"Nej," svarede Coursegol. "Vi er kommet til Paris i det håb her at genfinde hr. Philippe."

"Vor forhenværende kaptajn?"

"Ja," svarede Coursegol, og han fortalte sin gamle kammerat de begivenheder, som læseren allerede kender.

Bridoul hørte smerteligt bevæget på de ulykker, som hans gamle ven fortalte ham. Da Coursegol havde endt sin fortælling, sagde Bridoul:

"Jeg tør med bestemthed påstå, at kaptajnen ikke er i Paris; for hvis han havde været her, ville han, ligesom alle adelige, have været udsat for store farer, og i farens stund ville han have tænkt på sin gamle soldat Bridoul, hvis hengivenhed han kendte."

"Du har altså ikke forandret dig!" råbte Coursegol glad og trykkede Bridouls hånd.

"Nej, jeg har ikke forandret mig; jeg er den samme som tidligere. Men man må være fornuftig, min kære. Du har gjort ret i at komme herhen til mig, og du og din ledsagerinde bliver

indtil videre hos os som hørende til familien. I aften tager jeg dig med til Temple-sektionen, som jeg er medlem af. Jeg vil fremstille dig som min svoger, en god patriot fra det sydlige Frankrig."

"Hvad Djævelen skal jeg bestille i Temple-sektionen?" spurgte Coursegol.

"Hvad du skal bestille der? Du skal tude med ulvene; det er det eneste middel til ikke at blive ædt af dem."

Da Coursegol endnu gjorde indvendinger, sagde Dolores:

"Hr. Bridoul har ret."

"Niece," sagde Bridoul, "De gør rigtigt i at rette Dem efter Deres onkels mening, men vogt Dem for at kalde mig "herre". Det ville for øjeblikket være nok til at bringe Dem i fængsel."

"Alt er altså en forbrydelse!" råbte Coursegol.

"Ja," svarede Bridoul, "og den største af alle forbrydelser ville det være at sidde her med armene over kors, mens de gode patrioter begiver sig til klubberne for at høre folkets venner holde taler. Man vil udspionere dig, man vil holde øje med dig, for vi er omgivet af spioner, og ved den ringeste mistanke vil vi alle blive kastet i fængsel. Derfor må vi være på vor post."

Coursegol udstødte et suk.

"Du behøver ikke at sukke," sagde Bridoul. "Det som jeg siger, det som jeg gør, forhindrer mig ikke i at vist dem tjenester, som fortjener det. Tværtimod. Jeg ville være en rig mand, hvis jeg ejede tusinde louisdorer for hver én, som jeg har frelst siden den tiende august."

"Stille, mand!" sagde madam Bridoul. "Tænk hvis man hørte dig."

"Ja, Cornelia, du har ret. Her er ikke andre end gode patrioter, der altid er beredte til at råbe: Leve nationen!"

Med disse ord trådte Bridoul ind i sin gæstestue, hvor der havde indfundet sig flere gæster.

Borger Bridoul og hans hustru Cornelia nærede i dybet af deres sjæl stærke royalistiske følelser. Da kong Louis den Sekstende og hans familie blev fængslet, udgød de bitre tårer, men de beherskedes allerede af en følelse, som begyndte at blive almindelig, og under hvis indflydelse størstedelen af denne blodige periodes begivenheder fuldførtes: de var bange; de ville ikke henføres blandt de mistænkte. De betænkte sig ikke på at lyve for deres hjerte og deres samvittighed ved åbenlyst at vedkende sig meninger, som de hemmeligt afskyede, men som gav dem ry for at være gode patrioter. På den måde var værtshuset "Den frygiske Hue" blevet samlingsstedet for de revolutionære i kvarteret. Man holdt der forhandlinger, hvor man forberedte de forslag, som man ville fremlægge i sektionerne; Bridoul deltog i disse forsamlinger og fik derved flere gange oplysning om sansculotternes planer, hvilket gav ham lejlighed til at frelse flere borgere, der var erklæret for fredløse. Frygten havde gjort ham forsigtig, men ikke fej. Med en beundringsværdig kløgt konspirerede han mod den nye tingenes tilstand, idet han hjalp flere proskriberedes flugt og påtog sig at våge over deres ejendomme, der var bestemt til konfiskering. Han havde den lykke at finde i sin hustru en medhjælper, hvis resolutte mod og koldblodighed aldrig svigtede ham.

Efter at have fået disse forklaringer vil læseren ikke undre sig over den modtagelse, som Coursegol og Dolores fandt hos

ægteparret Bridoul. De var altid parate til at udøve en god gerning.

Dolores og Coursegol blev indlogeret i to kvistværelser, som stødte op til hinanden, og som Bridoul hidtil havde udlejet månedsvis. Man kunne komme op til disse kvistværelser ad en smal gang uden at behøve at gå igennem gæstestuen, der for det meste var opfyldt af gæster. Det blev bestemt, at man skulle nyde sine måltider i fællesskab i værelset bag butikken, der tillige tjente Bridoul og hans hustru til soveværelse. Det blev ligeledes bestemt, at Dolores skulle aflægge sin provencalske dragt, som hun var ankommet til Paris i, og klæde sig som de unge parisiske piger af mellemstanden. Man måtte undgå alt, som kunne vække opmærksomhed, og Dolores' skønhed havde allerede alt for meget tiltrukket sig folks nysgerrige blikke.

Dolores måtte nu hver dag være vidne til de tumultuariske optrin, der karakteriserede denne periode. Snart var det en bande sansculotter, som gennemstrejfede gaderne, stormede ind på de offentlige steder og tvang alle dem, som de traf på, til at udstøde patriotiske paroler; snart var det fængslingen af nogle tilsyneladende uskyldige forbigående, i hvem en eller anden havde genkendt en aristokrat.

Tilstanden i Paris var skrækkelig dengang. Ingen var noget øjeblik sikker på sit liv. Paris havde mistet halvdelen af sin befolkning; hele kvarterer stod forladte; de adeliges paladser var for størstedelen lukket eller stillet til auktion som nationens ejendom. Da der var mangel på guld- og sølvpenge, havde man udstedt papirpenge; men købmændene ville hellere lade være at sælge end at udlevere deres varer for papirpenge, hvis værdi de ikke nærede nogen tillid til. Der var ingen forretninger, ingen

luksus, ingen brillante ekvipager mere på gaderne. Livet syntes lidt efter lidt at have forladt Paris. Sektionerne, klubberne, Konventet og Palais-Egalité var de eneste steder, hvor der endnu syntes at herske noget liv, ellers var der dødsstilhed over alt.

Den første søndag efter sin ankomst til Paris sagde Dolores om morgenen til Cornelia Bridoul:

"Hvornår går De i kirke? Jeg vil gå med Dem."

"I kirke! Hvad vil De der?" spurgte Cornelia forundret.

"Jeg vil høre messen."

"Gudstjenesten bliver ikke mere udført af indviede præster, og vi besøger derfor ikke længere kirken."

Efter aftensmåltidet, da Dolores rejste sig for at begive sig op på sit værelse, sagde Cornelia, der var blevet alene med hende, mens Bridoul Og Coursegol var ved at lukke dørene:

"I morges var De bedrøvet over ikke at kunne hørt messen. Jeg er blevet underrettet om, at en gammel gejstlig, der holdes skjult af nogle fromme sjæle, i aften vil uddele den hellige nadver."

"Lad os gå derhen!" råbte Dolores.

"Ja, jeg vil føre Dem derhen. Coursegol skal ledsage os; Bridoul bliver hjemme for at passe på huset."

Nogle øjeblikke derefter forlod Dolores, Cornelia og Coursegol hemmeligt huset og styrede deres skridt mod Palais-Royal. Da de havde nået denne plads, begav de sig ind i en snæver og mørk gade. Udenfor en halvt åben dør stod der en mand, iført en carmagnole og med en rød hue på hovedet. Cornelia hviskede nogle ord til ham.

"Træd indenfor!" sagde han.

Dolores og Cornelia smuttede hurtigt ind. Coursegol blev ude på gaden for at holde vagt. De to kvinder gik op til femte etage, hvor der stod en mand på vagt ligesom nede på gaden, Cornelia gav ham løsenet, og han lod dem træde indenfor. De gik igennem flere værelser, indtil de nåede en stor sal, der var oplyst af to lys, og som kun var forsynet med et lille vindue i taget, der var dækket med et tykt forhæng, for at de spioner, der kunne få det indfald at spadsere omkring på taget, ikke skulle se, hvad der foregik i værelset. I baggrunden var der en stor alkove, hvis indre var skjult af et tæt gardin.

I værelset befandt der sig tyve personer, for det meste kvinder. De stod tavse, ubevægelige i forventning om en hemmelig begivenhed. Da klokken slog elleve, sagde en stemme bag ved gardinet:

"Luk døren!"

Dørvogteren adlød, og alle de tilstedeværende knælede ned. I samme øjeblik blev gardinet trukket til side, og man så i baggrunden af alkoven et oplyst alter, på hvilket der stod et krucifiks af sort træ, og ved foden af alteret knælede en hvidhåret præst, iført det præstelige ornat og assisteret af to unge mennesker, der udførte kordrengenes forretning. Ved dette syn kunne Dolores ikke tilbageholde sine tårer. Derpå bad hun for Philippe, for Antoinette, for alle dem, som hun elskede, og for sig selv. Tjenesten varede kun kort. Præsten henvendte nogle opmuntrende ord til de tilstedeværende. Man kunne hvert øjeblik blive overrasket, og alle de tilstedeværendes liv ville da være i fare, når man pågreb dem i dette værelse, der var blevet et tilflugtssted for den forfulgte romerske kirke. Da messen var læst, blev gardinerne atter trukket for, og man

forlod efterhånden værelset efter at have lagt i en bøsse et offer til den gejstlige, som havde forestået gudstjenesten. I det øjeblik, da Dolores og Cornelia begav sig bort, gik den gamle præst forbi dem. Han var klædt som en god patriot, og hans forklædning var så god, at de ikke ville have genkendt ham, hvis han ikke havde talt til dem.

Dolores deltog regelmæssigt i gudstjenesten, snart i dette, snart i et andet hus. Der hengik ikke en søndag, uden at Cornelia førte Dolores til et eller andet hemmeligt sted, hvor et lille antal kristne forsamlede sig for at holde bøn.

En aftenstund ledsagede Dolores ligeledes Cornelia, da hun bragte levnedsmidler til en forfulgt adelsmand, der var skjult i omegnen af Invalidehotellet. En anden aften hjalp hun en gammel nonne med at komme ud af Paris. Dolores hengav sig i den grad til dette opofrende liv, at hun undertiden uforsigtigt og unødvendigt udsatte sig for fare. Hun var stolt af at kunne hjælpe ægteparret Bridoul i det hverv, som de så modigt havde ofret sig til.

Coursegol, som var uvidende om de fleste af de farer, som Dolores udsatte sig for, eller som først erfarede dem, efter at de var overstået, tabte imidlertid ikke det formål af syne, som havde bestemt ham til at foretage rejsen til Paris med Dolores, nemlig at genfinde Philippe de Chamondrin og Antoinette Mirandol, der var forsvundet siden slottets brand og markiens død. Endskønt Bridoul vedblev at påstå, at hans gamle kaptajn ikke var i Paris, tabte Coursegol dog ikke modet. I tre måneder anstillede han de ivrigste efterforskninger. Han traf på forhenværende soldater, der ligesom han havde tjent i hr. de Chamondrins kompagni. Han aflagde besøg hos nogle af sin

herres venner, som han havde kendt under sit første ophold i Paris. Han besøgte de offentlige steder. Man så ham skiftevis i jakobinerklubberne, i sektionernes møder, i Konventets tribunaler, i Palais-Egalité, over alt hvor han troede at kunne genfinde Philippe, men intetsteds fandt han noget spor af ham. Hver aften, når han kom hjem, efter at han hele dagen havde gennemstrejfet gaderne, fortalte han Dolores om alle de efterforskninger, som han forgæves havde foretaget. Hun hørte sørgmodigt på ham og sagde:

"Bridoul har ret. Philippe og Antoinette er emigreret. Vi vil måske aldrig gense dem, og når alt kommer til alt, så er dette det bedste, da de så er i sikkerhed."

Men selv mens hun søgte at trøste sig på denne måde, lykkedes det hende ikke at bringe den dybe smerte, der opfyldte hendes hjerte, til tavshed. Det var mindre skilsmissen end uvisheden, der gjorde hende fortvivlet. At leve således langt borte fra dem, som man elsker, er en grusom ulykke, og denne ulykke bliver endnu grusommere, når man er i den grad uvidende om deres skæbne, at man ikke ved, om de er levende eller døde. Dolores elskede Antoinette som en søster og Philippe med endnu ømmere følelser, skønt hun havde opofret sig frivilligt og besluttet ikke at se andet i ham end en broder. Hun kunne dog ikke glemme de heftige sindsbevægelser, som dette navn tidligere havde fremkaldt hos hende. Hun ville gerne have ofret sit liv for at vide, at Philippe var lykkelig.

"Græd ikke, min datter," sagde Coursegol. "Vi skal nok skaffe os at vide, hvad der er blevet af dem."

"De opholder sig ganske sikkert et eller andet sted i Tyskland eller England," tilføjede Bridoul, "og er ængstelige for Deres

skyld, ligesom De er det for dem. De vil nok gense dem en gang. Slå Dem imidlertid til tåls."

Der var således hengået over fire måneder, da det pludselig hed, at kongen, der sad fanget i Temple, skulle stilles for retten. På samme tid udbredte det rygte sig, at en del emigrerede adelsmænd, som havde vidst at skuffe politiets årvågenhed, var kommet ind i Paris med det faste forsæt at gøre forsøg på at frelse kongen.

Coursegols håb om at genfinde Philippe vågnede på ny. Han tvivlede ikke om, at Philippe ville være med ved dette forsøg. I det håb at møde ham, overværede Coursegol processen mod den ulykkelige Louis den Sekstende, og trængte sammen med Bridoul den 21. januar frem lige til skafottet. Kongen blev halshugget; men Philippe kom ikke til syne. Coursegol besluttede nu at foretage et skridt, som han allerede i længere tid havde tænkt på.

Læseren vil mindes, at Philippe lige fra sin ankomst til Paris havde haft et tilhold i hertugen af Penthievres hus, hvor ridder Florian havde indført ham. Hertugen var den eneste person af hele den kongelige familie, som var blevet i Frankrig uden at blive foruroliget. Han havde sine dyder, sin anseelse, sin velgørenhed at takke for dette privilegium, som denne tids historie ikke frembyder noget andet eksempel på. Siden sin svigerdatter prinsesse Lamballes død, som han ikke havde kunnet frelse fra mordernes hænder, beboede han med sin datter, hertuginden af Orleans, slottet Bisy i Vernon. Han levede der, ikke som landsforvist, men som fyrste, omgivet af nogle venner og beskyttet mod alle revolutionsmændenes angreb ved den ærbødighed, som Vernons beboere nærede for

ham, og hvilken de havde vist ved i en højtidelig procession at plante foran hans slot et frihedstræ med indskriften "Ære være dyden".

Hertugen var meget svag; hans hjerte var knust af sorg over hans slægtninges død.

Coursegol, som ved Bridouls hjælp havde skaffet sig et pas fra sektionen i Temple, begav sig en morgenstund til Vernon. Denne lille by ligger nogle lieues fra Paris på vejen til Normandiet. Coursegol foretog denne vandring til fods og havde således lejlighed til med egne øjne at se den elendighed, som den gang herskede såvel i provinserne som i Paris. Den var frygtelig. Han traf på sin vej kun øde, udyrkede marker, pjaltede og forsultne landboere, der skælvede af frygt. Revolutionen, der havde forkyndt sig for disse ulykkelige som en befrielse, havde hidtil ikke bragt dem andet end ulykker, hvis ende syntes aldrig at skulle komme.

Efter flere timers vandring nåede Coursegol Vernon hen ad aften, tilbragte natten i et herberg og fremstillede sig den næste morgen ganske tidligt i hertugen af Penthievres slot. Hertugen havde i længere tid haft for vane at modtage alle dem, som ønskede at tale med ham. Det var derfor let for Coursegol at få adgang til ham. Man førte ham ind i en sal, hvor der allerede befandt sig flere personer, og gennem hvilken hertugen skulle komme for at begive sig til messen, som hver morgen blev holdt i slotskapellet.

Klokken ti indfandt hertugen sig. Coursegol, som havde set ham for få år tilbage, fandt, at han var ældet meget, men hans ansigt havde ikke mistet noget af det udtryk af godhed, som var det eget. Da han trådte ind i salen, gik de tilstedeværende ham i

møde. Det var for det meste adelsmænd, som hans navn beskyttede, så at de uden fare kunne blive i Frankrig. Han hørte på dem med en adspredt mine, så til højre og til venstre, mens de bragte ham deres hyldest. Pludselig fik han øje på Coursegol, der beskedent holdt sig til side og ventede, til turen kom til ham. Hertugen gik hen til ham og spurgte:

"Hvad ønsker De, min ven?"

"Deres Højhed," svarede Coursegol, "jeg er markis Philippe de Chamondrins tjener."

"Chamondrin! Ja, nu husker jeg ham. Det var en tapper ung mand, som den stakkels prinsesse Lamballe havde skaffet et kompagni i et dragonregiment. Jeg har nylig haft efterretninger fra ham."

"Efterretninger fra ham!" råbte Coursegol glad, "hvor er han? Hvad foretager han sig?"

"Interesserer det Dem at få det at vide?" spurgte hertugen.

Coursegol fortalte nu i korthed de begivenheder, som havde fundet sted på slottet Chamondrin, og at han og Dolores var kommet til Paris i det håb at finde Philippe. Da han havde endt sin fortælling, sagde hertugen:

"Den unge pige må være meget urolig over sin broders skæbne, men jeg vil berolige hende. Jeg har fornylig fået et brev fra markien af Chamondrin. Dette brev skal man levere Dem, for at De kan bringe det til hans søster. – Min kære Miromesnil," vedblev hertugen, idet han henvendte sig til en ældre mand, der stod ved siden af ham, "opsøg blandt korrespondancerne for sidste oktober måned et brev fra markien af Chamondrin og giv denne mand det!"

Coursegol udtømte sig i taksigelser, men uden at svare på dem, trådte hertugen nærmere hen til ham og sagde sagte:

"Frøken Chamondrin lider vel ikke nogen mangler?"

"Nej, Deres Højhed," svarede Coursegol.

"Glem ikke, at jeg er villig til at hjælpe hende, hvis hun trænger til det. Sig hende dette og underret hende om, at jeg tager del i hendes ulykker."

Efter disse ord fortsatte hertugen sin gang, støttende sig på en adelsmands arm.

Coursegol, som var glad over visheden om, at Philippe var i live, kunne næppe styre sin utålmodighed. Han ventede på det brev, som var lovet ham, og ved hvilket han kunne bringe Dolores et bevis på, at den, som hun elskede, endnu var i live. Efter nogle minutters forløb kom hr. Miromesnil tilbage med brevet og leverede det til Coursegol, som hurtigt kastede et blik i det. Det var dateret London og var skrevet til hertugen efter prinsesse Lamballes død. Antoinette var ikke omtalt i det; Philippe talte også kun lidt om sig selv, men det var allerede store sager at erfare, at han var i live, og at vide, hvor han var.

Begærlig efter at bringe Dolores dette brev tog Coursegol øjeblikkelig afsked, men i stedet for at gøre hjemrejsen til fods tog han med diligencen, som kørte fra Rouen til Paris, og endnu samme aften kunne han, efter flere måneders frugtesløse efterforskninger, bringe Dolores sikker efterretning om Philippes skæbne. Den unge piges glæde var overordentlig stor, hun takkede Gud, som bragte håbet tilbage i hendes hjerte i det øjeblik, da hun var nær ved at fortvivle. Hvis Coursegol havde villet følge hendes råd, havde de straks begivet sig til London, så begærlig var hun efter at træffe sammen med Philippe og

Antoinette, som hun antog var gift. Men han beviste hende umuligheden af denne rejse. Man kunne ikke nå kysten uden gennem de største farer, som det var umuligt at undgå, og døden ville måske have ramt dem, inden de havde nået enden af deres rejse.

"Desuden," tilføjede Coursegol, "hvad beviser dette brev? At hr. Philippe er frisk og vel; men det beviser ikke, at han endnu er i London."

"Coursegol har ret," sagde Bridoul. "Før De bestemmer Dem til at rejse, må De først skrive til hr. Philippe."

"Men kan da brevene lettere komme over grænsen end personerne?" spurgte Dolores.

"Hvad det angår, så står jeg inde for det. Hvis De vil skrive et brev, så kender jeg en adelsmand, der vil forsøge på at komme til London, og som vil påtage sig at besørge Deres brev."

"Godt, så vil jeg skrive," sagde Dolores med et suk. "Jeg ville have foretrukket selv at rejse til London; men da det er umuligt, så må jeg finde mig i min skæbne."

Coursegol trak igen vejret frit. Han havde frygtet for, at hun ville have holdt fast ved sin påstand om at ville rejse til London og således have nødet ham til at tilstå hende, at hans penge næsten var brugt op, og at de ikke kunne strække til de udgifter, der var forbundet ved en så lang og vanskelig rejse.

Siden slottet Chamondrins ødelæggelse havde Dolores levet på Coursegols bekostning. Det var vel lykkedes ham at realisere den lille formue, han havde efter sine forældre, på meget gunstige vilkår; men et ophold på femten måneder i Beaucaire og et år tilbragt på rejsen til Paris, fordi han havde måttet opholde sig undervejs i flere byer for at unde Dolores den

nødvendige hvile, havde betydeligt sammensmeltet hans kapital. Efter hans ankomst til Paris havde ægteparret Bridouls gavmilde gæstfrihed heldigvis tilladt ham at spare resterne af sin formue. Den udgjorde endnu tolv hundrede francs i guld; men han forudså, at der ville komme det øjeblik, da han ikke ville kunne leve længere under disse brave folks tag uden at misbruge deres gæstfrihed, for hidtil havde de med bestemthed vægret sig ved at modtage nogen som helst betaling. Han spurgte sig selv med ængstelse, hvorledes han skulle skaffe Dolores de nødvendige subsistensmidler, når de tolv hundrede francs var brugt op. Han gjorde Bridoul delagtig i sine bekymringer; men denne, langtfra at dele dem, erklærede, at en sådan sum i disse tider var en hel formue.

"Tolv hundrede francs," sagde han, "er mere, end der behøves til at foretage fordelagtige forretninger, til at spekulere i assignater og til at købe nogle af de af staten konfiskerede ejendomme."

Rådet var godt. Guld og sølv begyndte at blive sjældnere. Assignaterne undergik dagligt forandringer i kurs, så at den, der kunne råde over en kontant sum, havde lejlighed til at gøre fordelagtige forretninger, når han forstod at anvende sine penge på en snild måde.

7. Borger Jean Vauquelas

I april måned 1793, omtrent otte måneder efter sin ankomst til Paris, begav Coursegol sig en aftenstund til Palais-Egalité. Han kom ofte derhen for efter Bridouls råd at spekulere i assignaternes stigende og faldende priser. Det var den eneste slags forretning, som Coursegol kunne bekvemme sig til at give sig af med. Man kunne også spekulere i emigranternes ejendomme, som republikken solgte ved offentlig auktion til en lav pris; men han havde aldrig villet købe huse eller jorder, som han betragtede som stjålne. Coursegol kendte de fleste af de spekulanter, som gjorde forretninger i Palais-Egalité. De spadserede omkring i haven og under gallerierne og gav ordrer til underagenterne, hvis rolle bestod i at skaffe klienter, at forlokke provinsialisterne og de lettroende for at drage dem ned i det svælg, der allerede havde opslugt et stort antal formuer.

Disse spekulanter vragede intet middel for at narre dem, som betroede sig til dem. De benyttede vin og smukke piger, frådseri og drukkenskab for at afvæbne de lettroende, som indfandt sig på pengemarkedet i det håb der at fordoble deres formue. I Palais-Egalité konspirerede man mod republikken, mod formuen, mod borgernes velfærd, ja endog mod deres liv. Velfærdskomiteen var ikke en gang i stand til at opdage de fjender af den nye regering, som holdt sig skjult der. At Coursegol ikke blev ødelagt i denne troløse hule, skyldte han alene Bridoul, der tjente ham som vejleder og beskytter. Bridoul besad stor indflydelse. Han forestillede sin ven for nogle af de

heldige spekulanter, anbefalede ham til dem og bar sig så kløgtigt ad, at flere af dem tog Coursegol under deres beskyttelse. Han lånte sit navn til flere foretagender for at skjule de operationer, som en bekendt personlighed ikke kunne foretage uden fare. Man benyttede sig af ham, man berigede ham, fordi man havde fordel af det. Han havde i flere uger taget del i den svindel, hvorved nogle få berigede sig, mens det største antal blev ødelagt derved. Hver aften efter klokken seks, mens Dolores blev hjemme hos madam Bridoul, og Bridoul gik hen i klubberne, hvor han var meget populær, begav Coursegol sig til Palais-Egalité, blandede sig der mellem mængden, skaffede sig underretning om alle, mere eller mindre autentiske nyheder og forsøgte, understøttet af sine formående venner, at gøre en forretning, hvorved han håbede at forøge sin lille kapital.

Den omtalte aften indfandt han sig som sædvanlig i Palais-Egalité, der var opfyldt af en stor masse mennesker. Iblandt denne mængde nærmede nogle personer sig hinanden, udvekslede et genkendelsestegn og bortfjernede sig derpå for at tale mere ugenert med hinanden i haven. Det var der man gjorde hinanden fortrolige meddelelser, at royalisterne, de emigreredes og fængsledes venner og pårørende udklækkede planer til Bourbonernes tilbagekomst eller til de fængsledes befrielse. Der søgte også de spioner, som stod i Velfærdskomiteens eller kommunens tjeneste, at opdage de hemmelige planer, som de anså for fjendtlige mod nationen.

Coursegol var allerede vant til det skuespil, som frembød sig for hans blik. Han vandrede omkring i gallerierne, ligegyldig for den frygtelige tummel, der herskede omkring ham, og

standsede kun, når han stødte på en gruppe, hvor man fortalte og drøftede dagens nyheder. Pludselig slog nogen ham på skulderen, og han vendte sig om.

"Det er dig, borger Vauquelas?" sagde han.

"Jeg ønsker at tale med dig, Coursegol."

Den mand, som havde standset Coursegol i hans gang, tog ham under armen og trak ham med sig ud i haven. Han var iført sorte klæder, og hans hat var prydet med den national kokarde. Han havde et blegt, magert og rynket ansigt, der tilkendegav, at han måtte være langt over tres år, men hans holdning var så rank, hans blik så fast, hans gang så bestemt og hans hvide hår så godt skjulte under pudderet, at hen, når man så ham bagfra, lignede et ungt menneske.

Da de var kommet ud i haven, kastede Vauquelas et blik omkring sig og syntes ikke at finde stedet sikkert nok til de meddelelser, som han ville gøre Coursegol, for han sagde til ham:

"Jeg frygter for, at træerne kunne have ører, og det, som jeg har i sinde at sige dig, må ikke høres af nogen."

Med disse ord styrede han sine skridt, fulgt af Coursegol, hen til Café Corrazza. De trådte ind der. Den store gæstestue var fuld af folk, der læste i bladene eller I samtalede ivrigt med hinanden. En mand stod på et bord og holdt en lang tale for at bevise, at Frankrig var blevet forrådt af de emigreredes agenter, der holdt sig skjult i Paris. Selv om dette tema ikke var nyt og taleren udviklede det meget vidtløftigt, så viste tilhørerne ham dog den artighed at lade, som om det faldt i deres smag. Vauquelas, der lod til at være en sædvanlig gæst der, gik tværs igennem lokalet hen til en mand, der stod ved skænken, og

sagde et par ord til ham. Manden, som var værten i kaffehuset, førte ham straks hen til et lille kabinet. Coursegol fulgte efter dem, og da værten var gået sin vej, og de to mænd var blevet alene, sagde Vauquelas:

"Jeg har allerede i flere måneder spekuleret på det forslag, som jeg nu vil gøre dig. Da jeg så dig første gang, indså jeg straks, at du passede for de planer, som jeg har udtænkt for længe siden, og som jeg endnu ikke ville kunne udføre, hvis jeg ikke var truffet på en mand, der var værdig til min tillid. Men førend jeg meddelte dig disse planer, ville jeg lære dig at kende, og jeg har lagt mærke til dig, uden at du vidste det; jeg har beundret den klogskab, som du lagde for dagen ved alle de forretninger, som du gjorde. Du behager mig, og hvis det, som jeg vil betro dig, ligeledes behager dig, så vil vor fælles lykke sikkert være gjort."

"Lad høre, borger Vauquelas," svarede Coursegol; "men jeg må sige dig, at det ikke er til nogen nytte, at du betror mig dine planer, hvis de ikke er aldeles redelige."

"Du kan selv bedømme dem," sagde Vauquelas uden at synes fornærmet over Coursegols bemærkning. "Forrige måned udstedte republikken et dekret imod emigranterne, som påbyder konfiskationen af deres ejendomme til fordel for nationen. Denne forholdsregel blev straks sat i værk. Regeringen er nu i besiddelse af et betydeligt antal nationalgodser, som den vil sætte til auktion. Disse godser vil falde i mange slags hænder; de vil blive delt, udstykket, og når de virkelige ejere en gang vender tilbage til Frankrig, vil de ikke kunne gøre nogen ret gældende til igen at komme i besiddelse af det, som tilhørte dem. Jeg har nu forelagt mig selv det

spørgsmål, om det ikke på en gang ville være en fordelagtig forretning og en god gerning at købe nogle af disse godser."

"Hvad vil du sige med det?" spurgte Coursegol.

"Hvad består de tidligere ejeres interesse i?" fortsatte Vauquelas. "Den består i, at deres godser bliver købt på de fordelagtigste vilkår for køberne og holdt i god stand af disse. De slyngler, som nu er i besiddelse af magten, vil en gang blive styrtet, og emigranterne vil da kunne vende tilbage til Frankrig. De vil da være lykkelige ved at finde deres ejendomme i dygtige og omhyggelige folks hænder og at kunne igen komme i besiddelse af dem ved blot at tilbagebetale købesummen."

Coursegol overvejede et øjeblik; derpå sagde han:

"Det ville unægtelig være en honnet forretning; men når du nu køber nationalgodser og senere afhænder dem igen til de forrige ejere for den samme pris, som du har givet for dem, hvilke fordele kan vi da have af det?"

"Jeg betaler med assignater og lader mig betale tilbage med klingende mønt. Assignaterne er allerede sunket betydeligt i værdi. For halvtreds tusinde francs i sølv kan man få for to hundrede tusind francs assignater. Assignaterne vil synke endnu mere i værdi, når der bliver udstedt en ny portion af dem. Der vil i Faubourg Saint-Germain eller i Faubourg de Roule blive solgt ejendomme til en pris af to millioner, men som i virkeligheden ikke vil koste køberen mere end to hundrede tusind francs, og denne vil senere kunne nå den nominelle pris, som han har betalt. Han må kun forlange at blive betalt i klingende mønt, og det er jo et meget rimeligt forlangende."

"Og i hvilken henseende kan jeg være dig til tjeneste?" spurgte Coursegol, som udsigten til at skaffe Dolores en formue gjorde

tilbøjelig til at lade sig overbevise.

"Ved at låne mig dit navn. Vi vil snart købe under mit navn, snart under dit navn, så at jeg ikke kan blive beskyldt for at opkøbe for at drive priserne i vejret."

"Men hvor skulle vi få pengene fra?"

Ved dette spørgsmål rejste Vauquelas sig og svarede:

"Siden jeg nu er begyndt at vise dig fortrolighed, så vil jeg ikke skjule noget for dig. Følg derfor hjem med mig."

Vauquelas, som var enkemand uden børn, havde i den yderste ende af Faubourg de Roule lejet et lille, beskedent hus, som en af mure omgivet have skjulte for alle blikke. Han blev opvartet af en gammel kone, som han havde taget med fra Arras, og levede som en olding, der ikke ønsker at blande sig i dagens begivenheder og at leve sit liv i fred og ro. Han modtog ingen i sit hus, og i hans daglige levemåde syntes alt at være indrettet på at gøre det umuligt for hans naboer at beskæftige sig med ham. I kvarteret anså man ham for en fattig mand, der havde mistet sin formue ved uheldige spekulationer. Han gik aldrig ud før henad aften og kom ikke hjem før langt ud på natten. En sansculotte fra hans kvarter, hvis mistanke var blevet vakt ved hans hemmelighedsfulde væsen, havde en gang fået det indfald at følge efter ham. Han så ham træde ind i Palais-Egalité, tale med forskellige personer, der syntes at høre på ham med den største opmærksomhed, og derpå begive sig hen til et af de mest indflydelsesrige medlemmer af Velfærdskomiteen, som han først forlod klokken to om morgenen for at begive sig til sit hjem. Den selvbeskikkede spion antog, at han havde at gøre med en agent af Velfærdskomiteens hemmelige politi, og fra det øjeblik af beskæftigede man sig ikke mere med

Vauquelas. Man anså ham for alt for farlig til at fortsætte de efterforskninger, som han en stund havde været genstand for.

Vauquelas havde virkelig kun én lidenskab, den at skrabe penge sammen. Endskønt han besad en formue, der var mere end tilstrækkelig til at tilfredsstille de beskedne fordringer, han gjorde til livet, drev denne lidenskab ham dog til at indlade sig på mange og forskellige pengespekulationer. Det var denne lidenskab, som havde vakt hos ham den idé at tilbyde de mest indflydelsesrige blandt magthaverne sin tjeneste for at vinde deres venskab, deres beskyttelse og benytte sig af deres indflydelse. I alle regeringens foretagender, i alle tidens begivenheder så han kun et middel til spekulationer for dag for dag at kunne forøge sin formue. Kun i denne hensigt beskæftigede denne besynderlige mand sig med politik. Enten der var fred eller krig, enten man adlød kommunen eller konventet, enten man tilbad det højeste væsen eller gudinden Fornuft, og at ti uskyldige blev dømt til døden, det brød han sig kun lidt om. Alt dette interesserede ham kun, for så vidt det kunne have indflydelse på hans spekulationer. Det var af den grund, at han havde forbundet sig først med girondisterne og siden med jakobinerne. Han havde lånt Mirabeau penge; han spekulerede med Barras og Tallien og stillede sig bestandig til deres tjeneste, som for øjeblikket havde magten, eller som han troede ville komme i besiddelse af magten i fremtiden.

Således var den mand, hvis tillid Coursegol havde vundet ved sin klogskab og sin redelighed. Vauquelas fandt ham på sin vej i det øjeblik, da hun begyndte at indse, at spekulationen i assignater kun kunne give et tvivlsomt resultat, og søgte blandt sine omgivelser en pålidelig mand, som han kunne forbinde sig

med for at tage fat på forretninger af en anden slags, der lovede et sikrere udbytte. I denne rædselsperiode var det vanskeligt et finde et menneske, som man med sikkerhed kunne betro sig til. Angivelse – et morderisk våben, som enhver kunne benytte sig af – tjente hyppigt til at tilfredsstille personlig hævn. Ingen var sikker mod dets slag, men Vauquelas havde just besluttet kun at meddele sine planer til en person, der ikke var i stand til at forråde dem.

Da Vauquelas og Coursegol forlod Café Corrazza, var klokken omtrent otte. De steg ind i en af de hyrevogne, som holdt i nærheden af republikkens teater, og Vauquelas befalede kusken at køre til enden af Faubourg du Roule.

Efter tyve minutters kørsel standsede vognen ikke langt fra Folies-Beaujou. Vauquelas og Coursegol steg ud her og gennemvandrede den store plads, som lå imellem Rue du Roule og Champs-Elysées. Hele dette kvarter var mørkt og øde; der lå den gang kun et ringe antal huse, omgivet af haver. Denne forstad lignede en landsby. Det var der, Vauquelas boede i et hus, der lå midt i en stor have. Da de to mænd gik igennem en allé af lindetræer, kom en stor hund farende imod dem med en heftig gøen; men Vauquelas bragte den til ro med en håndbevægelse og et par ord. Derpå vendte han sig om mod Coursegol og sagde:

"Det er mit hus' vogter. Den ville i påkommende tilfælde være tilstrækkelig til at holde en hel bande tyve i ave."

Da de nåede huset, blev de modtaget af en gammel kone, der førte dem ind i et værelse i stueetagen.

"Giv mig en lygte og gå så i seng!" sagde Vauquelas til hende.

Den gamle kone gik ud og kom straks efter tilbage med en lygte, som hun gav sin herre.

"Følg med mig!" sagde Vauquelas til Coursegol.

De to mænd forlod værelset, gik igennem flere, slet møblerede værelser, ved enden af hvilke der befandt sig en smal gang. Vauquelas åbnede en dør der, og Coursegol så en trappe, der førte ned i en kælder, som de steg ned i.

"Her er min vinkælder, og den er vel forsynet," sagde Vauquelas.

Kælderen var virkelig fuld af flasker og tønder. Men Coursegol kunne ikke begribe, hvorfor Vauquelas havde ført ham derned, hvis han ikke ville vise ham andet end dette. Men nu sagde Vauquelas:

"Du spurgte mig før, om jeg ejede tilstrækkelige pengemidler til den forretning, som jeg foreslog dig. Du vil selv kunne dømme om det; for jeg vil åbenbare dig en hemmelighed."

Med disse ord tog han en spade, der befandt sig der som ved et tilfælde, skrabede jorden til side på det sted, hvor han stod, og blottede derved en hvid, firkantet flise, i hvis midte der var befæstet en ring, som man kunne løfte flisen op med.

"Se!" sagde han.

Coursegol bukkede sig ned og få en jernkasse, der var sat ned i jorden, og i hvilken der var opstablet lærredsposer fulde af guld og sølv. Vauquelas lod til at more sig over Coursegols forbavselse; men han søgte forgæves at opdage i Coursegols ansigt en følelse af begærlighed eller misundelse. Coursegol var forbavset, måske blændet ved synet af så store rigdomme, men ingen ond tanke gennemfo'r hans sjæl.

Vauquelas åndede atter frit. Han havde underkastet den mand, som han skænkede sin tillid, en afgørende prøve, og denne havde sejrrigt bestået den.

"Der er to millioner francs," sagde han.

"To millioner!" gentog Coursegol. "Og de tilhører Dem?"

"Ja."

"Og De synes ikke, at De er rig nok. De vil tjene endnu mere?"

"Det er for mig et livsspørgsmål. Hvis jeg holdt op med at arbejde, ville jeg bestemt dø snart, og jeg ønsker at leve. Det er så skønt at leve."

Der opstod et øjebliks tavshed. Vauquelas betragtede sine skjulte rigdomme med ømme blikke. Derpå vedblev han:

"Jeg har desuden sagt dig det, at vi, idet vi beriger os, tillige udfører en god gerning. Vi vil købe nogle af de smukke ejendomme i forstaden Saint-Germain, hvis ejere er emigreret, og som nationen har konfiskeret, og vi vil vedligeholde dem i god stand. Hvis de kommer i andre folks hænder, vil de forfalde inden kort tid; i vore hænder vil deres værdi derimod stige, og når deres tidligere ejere igen vil flytte ind i dem, vil de finde dem således, som de har forladt dem. De vil tilbagebetale os købesummen og være os taknemmelige ovenikøbet. Bestem dig altså, min ven! Vil du være min kompagnon, mit andet Jeg?"

"Ja, jeg modtager Deres tilbud," svarede Coursegol, der indså, at han ved denne forretning kunne sikre Dolores et sorgfrit udkomme for hele hendes levetid.

"Kan du skrive?" spurgte Vauquelas.

"Ja, men jeg skriver kun dårligt," svarede Coursegol.

"Det er slemt, for du kunne ellers have ført regnskabet over vore forretninger, og vi havde da ikke behøvet at indvie en

kontorist i vor hemmelighed. Jeg kan ikke påtage mig dette arbejde, fordi mine øjne ikke gode."

"Der falder mig noget ind. Vi kunne betro dette arbejde til min datter."

"Du har altså en datter. Du har ikke sagt mig, at du var gift."

Coursegol betænkte sig et øjeblik, så sagde han pludselig:

"Fortrolighed for fortrolighed!"

Han fortalte nu Vauquelas sin og Dolores' historie. Da han var færdig med det, gned Vauquelas fornøjet sine hænder og sagde:

"Hun vil ikke forråde os. Lad os så tage fat på vor forretning. Alt er indrettet på det bedste."

Han tildækkede nu igen det hemmelige skjulested, hvori hans rigdomme var gemt. Derpå steg de igen op af kælderen og vendte tilbage til det værelse, som de først var trådt ind i. De blev sammen til over midnat og drøftede omhyggeligt den plan, de ville følge.

Coursegol vendte til fods tilbage til Rue Antoine. Han blev to gange standset af patruljer, som hele natten gennemstrejfede Paris, men da han foreviste det kort, som han havde fra sektionen, lod man ham straks gå igen.

Otte dage derefter forlod Coursegol og Dolores Bridouls hus og tog ophold hos Vauquelas. Denne skilsmisse var bedrøvelig. Cornelia Bridoul og Dolores holdt af hinanden. Men de aflagde et løfte om at genses ofte, og dette løfte forringede meget det bedrøvelige ved skilsmissen.

8. En episode af emigrantlivet

Den første søndag i september måned 1793 klokken ti om formiddagen trådte en ung pige, der var klædt i sorg, ud fra et smukt landsted, der lå i omegnen af London. Hun gik igennem haven, åbnede lågen, som vendte ud til vejen, og stirrede med længselsfulde blikke hen imod byen, så at det var let at gætte, at hun ventede en kær person. Men uden tvivl kom den, som hendes hjerte længtes efter, ikke så hurtigt, som hun ønskede det; for hun syntes at være urolig og bekymret.

"Kommer han da ikke?" mumlede hun pludselig.

Som om disse ord var blevet hørt, svarede øjeblikkelig en stemme:

"Vær ikke utålmodig, kære Antoinette! Hr. Philippe har ladet os vide, at han ville komme i dag; men han har ikke fastsat noget klokkeslæt, og det er endnu tidligt på morgenen. De kan bære ganske vis på, at han kommer."

Den person, som sagde dette, talte engelsk og var klædt som en kone af borgerklassen. Hun var fulgt efter Antoinette for at forsøge at berolige den utålmodighed, som hun vidste fortærede den unge pige.

Antoinette svarede hende med en vis bitterhed:

"Jeg vil gerne tro, at han kommer, min kære madam Reed; men har jeg ikke god grund til at være urolig? Han har nu været borte i hele tre uger."

"De ved jo, hvilke interesser der holder ham tilbage i London."

Antoinette rystede på hovedet. Derpå kastede hun igen et blik på den tomme landevej og vendte bedrøvet tilbage til huset. Madam Reed fulgte hende, og de to kvinder trådte ind i et simpelt møbleret værelse og tog plads ved et bord, på hvilket en tjenestepige satte te og smørrebrød.

Nu trådte også landstedets ejer, hr. Reed, ind, satte sig ved frokostbordet og skænkede sig en stor kop te.

"Det er en festdag for Dem i dag, frøken," sagde hr. Reed. "De venter jo hr. Philippe."

Antoinette svarede intet. Madam Reed tog ordet og sagde:

"Frøken Antoinette er bange for, at hendes fætter skal narre hende."

"Deri tager hun fejl," sagde hr. Reed, der med sin tekop i hånden var trådt hen til vinduet. "Deri tager hun fejl; for der kommer han."

Antoinette sprang op med et glædesudråb og ilede ud for at tage mod Philippe; men næsten i samme øjeblik trådte Philippe ind, og Antoinette ilede i hans arm. Alle hendes bekymringer, alle hendes sorger var glemte. Er skilsmissens time pinefuld, når den lyder for de elskendes ører, så er til gengæld gensynets time behagelig. Antoinette var lykkelig, nu da hun hvilede i Philippes arme.

Ægteparret Reed trak sig tilbage for ikke at forstyrre de unge mennesker i gensynets glæde. Men inden de forlod værelset, sagde hr. Reed til Philippe:

"De bliver jo hele dagen hos os og spiser til middag hos os?"

"Jeg ville det gerne," svarede Philippe; "men jeg er desværre nødt til at tage bort igen – om en time."

"Hvorledes! Vil De forlade mig så hurtigt?" råbte Antoinette.

"Jeg skal forklare Dem grunden til det," svarede Philippe.

Hr. Reed og hans hustru forlod nu værelset.

Der var forløbet to år siden den dag, da Philippe havde ført Antoinette langt bort fra slottet Chamondrin, efter at det var blevet plyndret og brændt. Philippe og Antoinette begav sig til Valence, hvor en ven af familien Chamondrin forsynede dem med de fornødne penge, for at de kunne rejse til England.

London var, ligesom et stort antal andre udenlandske byer, et tilflugtssted for emigranterne. Philippe havde valgt London, fordi han vidste, at en del af Antoinettes formue var deponeret hos en bankier i denne by, og tillige fordi det ville være lettere for ham i London end i Paris at korrespondere med Louisiana, hvor Antoinette besad store ejendomme.

I den første måned af deres ophold i England var deres sind så optaget af de ulykker, som havde ramt dem, at de ikke fik tid til at gøre sig rede for deres hjerters tilstand. Efter den tids forløb var deres sind blevet mere roligt, og de begyndte nu at betragte deres stilling, enhver efter sin synsmåde. Antoinette mindedes kun én ting: at hun elskede Philippe, og at denne efter sin faders bøn havde forpligtet sig til at ægte hende. Hun ventede opfyldelsen af dette løfte og betragtede sig allerede som hans hustru. Hvad Philippe angår, så forbandede han i sit indre dette løfte. Han tænkte på Dolores og sagde til sig selv, at da klostrene ikke eksisterede mere, måtte hun være fri, hvis hun ikke var død, og han ville ikke tro, at hun var død. Alt måtte bringe ham til at tro, at hun endnu var i live, at Coursegol var blevet hos hende for at beskytte hende, og at det ikke ville vare længe, inden de mødtes. Denne tanke gjorde hans hjerte oprørsk mod de følelser, som han forgæves søgte at påtvinge

det. Hvad man end gør for at tilintetgøre det, så uddør håbet dog ikke i et oprigtigt elskende hjerte. Det modstår tiden; det modstår alle fristelser.

Besjælet af disse tanker vovede Philippe ikke at tale frimodigt med Antoinette som en broder og kunne derfor ikke beslutte sig til at berøve hende det håb, som de stedfundne begivenheder berettigede hende til at nære, nemlig, at hun inden lang tids forløb ville blive ægteskabeligt forenet med den mand, som hun allerede i moralsk henseende var knyttet til. Det løfte, han havde givet sin fader, svævede ham stadig for øjnene og forvoldte ham uro og selvbebrejdelser. Han havde derfor ikke noget andet formål end at vinde tid, og det var en let sag for ham. Kort efter deres ankomst til London havde han en forklaring med Antoinette. Uden at indlade sig på den forpligtelse fra hans side, som hun var berettiget til at anse for uigenkaldelig, forlangte han, at opfyldelsen deraf skulle udsættes, indtil hans sørgetid var udløbet. Han sagde, at hans faders sørgelige død og uvisheden om den skæbne, som havde ramt Dolores og Coursegol gjorde, at hans hjerte ikke var i stand til for øjeblikket at nyde ægteskabets glæder. Antoinette indså dette og gav ham sit bifald. Derpå tænkte han på at fjerne sig fra hende. Han gav hende at forstå, at da de ikke var gift, var det ikke passende, at de boede under tag sammen. Han meddelte hende, at han havde fundet et tilflugtssted for hende hos et par skikkelige folk, som boede i omegnen af London, og som, da de ingen børn havde, ville være glade ved at tage en ung pige i huset som pensionær for en moderat betaling. Antoinette samtykkede også i dette. Det var på den måde, at hun kom i kost os ægteparret Reed. Hr. Reed havde været købmand i City

og havde trukket sig tilbage fra forretningerne for sammen med sin hustru at nyde et fredeligt og roligt liv i deres alderdom. Antoinette kom således i kost hos ægteparret ned og blev af disse skikkelige gamle mennesker behandlet så kærligt, som om hun havde været deres datter.

Philippe boede i London, men han tilbragte en dag om ugen hos Antoinette, der gjaldt for hans kusine. Denne dag blev af ægteparret Reed betragtet som en festdag. Men disse timer svandt desværre alt for hurtigt for Antoinette. Man talte aldrig om fremtiden. Philippe søgte omhyggeligt at undgå at føre samtalen hen på denne genstand. Man talte om fortiden, om Dolores, hvis skæbne endnu var dem ubekendt, og da man ikke vovede at leve af håb, så levede man af minderne.

Undertiden begav Antoinette, ledsaget af hr. Reed, sig til London for at besøge de fattige emigranter og yde dem lidt hjælp. Hun havde pålagt Philippe, der bestyrede hendes formue, aldrig at nægte nogen en almisse, og hun fandt i de velgerninger, som hun således udøvede, en trøst i sin sorg. Philippe havde, som om han i adspredelserne ville søge en glemsel for sine hemmelige sorger, styrtet sig ind i det virksomme og feberagtige liv, som størstedelen af emigranterne førte. London var den gang tilflugtsstedet for en del af dem, der var flygtet for rædselsregeringen. Der fandtes blandt dem prinser, adelsmænd, prælater, fornemme damer, der søgte at dulme landflygtighedens smerter ved at give deres forhåbninger en daglig ny næring. Man konspirerede mod republikken; man tænkte kun på at gøre indfald i Frankrig, at marchere mod Paris, at fremkalde opstand i Vendée og at styrte Robespierre og hans venner. Men næsten alle disse

anstrengelser forblev frugtesløse på grund af deltagernes rivaliseren og intriger. Man var enig om det formål, man ville nå, men man var uenig om de midler, der burde anvendes for at nå det. Man talte kun, men handlede ikke. Philippe tog del i alle disse planer og intriger; men han var måske mere end de andre bedrøvet over den magtesløshed, der viste sig for hans blik. Han levede i det mindste i en bestandig feberagtig tilstand og fandt deri glemsel for sine sorger. Men det samme var ikke tilfældet med Antoinette, og hvis han håbede, at hun, når hun levede fjernt fra ham og kun så ham efter langt mellemrum, ville høre op med at elske ham, så tog han fejl. Antoinettes hjerte forblev uforandret. Hun ventede tålmodigt, og hvis der ikke var indtrådt begivenheder, som havde fremkaldt en pludselig forandring, så ville hun have vedblevet at vente tålmodigt.

Tre år henrandt således uden at forandre noget i Antoinettes stilling. Hun led, men hun søgte at skjule sit onde for alles øjne, og ægteparret Reed, hvor hun boede, og som elskede hende, som om hun kunne være deres datter, opdagede aldrig hendes smerte. Philippes besøg blev i tidens løb mere og mere sjældne, som om han ved sin lange fraværelse ville tvinge Antoinette til at høre op med at elske ham; men han opnåede ikke sin hensigt. Da Antoinette skænkede ham sit hjerte, skete det for stedse. Hun besad desuden ikke erfaring nok til at kunne bedømme Philippes ligegyldighed og deri se et bevis på, at han ikke mere elskede hende. Hun tilskrev hans kulde de ulykker, som efterhånden havde ramt ham, og hun ventede, at tiden ville fremkalde et udbrud af den.

Man vil dog kunne forstå, hvorfor Antoinette den dag ventede Philippes ankomst med en levende utålmodighed. Hun havde ikke set ham i hele tre uger, og den gode madam Reeds trøstegrunde formåede intet mod den kummer, som Philippes lange fraværelse forvoldte hende. Endelig kom Philippe, og hun kastede sig i hans arme uden at søge at skjule den glæde, som hun følte ved udsigten til at tilbringe en hel dag sammen med ham. Da Philippe sagde, at han måtte forlade hende igen om en time, spurgte hun, da de var blevet alene, med skælvende stemme og tårer i øjnene:

"Vil De sige mig grunden til, at De tager så hurtigt bort igen?"

"Jeg forlader Dem, Antoinette," svarede Philippe alvorligt, "for at drage derhen, hvor pligten kalder mig."

"Pligten! Hvilken pligt?"

"Dronningen holdes stadig fængslet i Temple. Man påstår, at hun vil blive stillet for retten, og det er let at begribe, hvilken skæbne de bødler, som holde hende fanget, har bestemt hende til. Jeg har lagt en plan for at udrive hende af deres hænder og at unddrage hende deres rasende blodtørst."

"De alene!" råbte Antoinette, forfærdet ved tanken om de farer, som Philippe ville udsætte sig for.

"Vi er seks, som har besluttet at frelse hende eller at dø. Vi rejser sammen. Et skib skal føre os til Bretagnes kyst, og derfra vil vi begive os til Paris."

"Men hvad vil et så ringe antal kunne udrette?"

"Gud vil være med os," svarede Philippe. "Desuden vil vi i Paris træffe nogle venner, der vil forene sig med os."

Da Antoinette hørte disse ord, som beviste hende, at Philippes beslutning var urokkelig, kunne hun ikke beherske

sin sindsbevægelse. Hun kastede sig i en lænestol, dækkede sit ansigt med sine hænder og gav sine tårer frit løb.

"Vær rolig, kære Antoinette," sagde Philippe, rørt af denne fortvivlelse.

"Hvorfor har De ikke rådført Dem med mig, inden De indlod Dem på dette tåbelige og farlige foretagende?" sagde Antoinette. "De forlader mig; De fjerner Dem fra mig uden at spørge Dem selv, hvad der vil blive min skæbne, når jeg ikke længere har Dem til at beskytte mig, uden at tænke på, hvilke lidelser Deres fraværelse vil forvolde mig, og at jeg, hvis De dør, vil dø af det slag, som rammer Dem."

Philippe tog hendes hænder og sagde i en mild og kærlig tone:

"Vær rolig, kære Antoinette. Trøst Dem med, at jeg vil leve, og at De snart vil gense mig. Desuden må De betænke, at jeg ville vanære mig selv, hvis jeg undslog mig for et opfylde den pligt, der påhviler mig. Ville De synes om en mand, som enhver kunne beskylde for, at han havde svigtet sine pligter, at han havde været fej? Dronningen har selv tidligere været min beskytterinde; bør jeg da ikke nu forsøge på at frelse hende fra døden?"

"Men hvis De dør!"

Dette smertensskrig forrådte hele Antoinettes kærlighed, og det fandt genklang i Philippes hjerte.

"Jeg vil ikke dø," sagde han. Og da han så Antoinette så bedrøvet, så fortvivlet over hans afrejse, tilføjede han, som om han følte en slags samvittighedsnag og en genopvågnen af sin kærlighed:

"Ved min tilbagekomst er der intet mere, som forhindrer mig i at opfylde det løfte, som jeg har givet Dem."

I lang tid havde han ikke udtalt sig så tydeligt, og disse ord var en kostelig balsam for Antoinettes hjerte.

"Jeg har ikke ret til at holde Dem tilbage," sagde hun. "Rejs! Giv Deres foretagende må lykkes, og De snart må komme tilbage. Jeg vil bede til Gud for Dem."

De underholdt sig endnu længe med hinanden. Philippe, der indtil denne dag havde varetaget Antoinettes interesser, meddelte hende, at han indtil sin tilbagekomst ville betro dette hverv til hr. Reed, der var en redelig mand, som man kunne have fuldkommen tillid til. Han gav hende derpå de fornødne oplysninger om hendes formues tilstand. Derefter kaldte han på hr. og fru Reed, anbefalede Antoinette til dem, og åbenbarede Dem, at hun en gang skulle blive hans hustru. I afskedsøjeblikket søgte han således at gøre hende skilsmissen mindre bitter. Afskeden var rørende. Håbet om en snarlig lykke formildede Antoinettes smerte, og så snart Philippe var taget bort, begyndte hun at glemme det forbigangne for kun at tænke på fremtiden.

I de seks uger, som fulgte efter Philippes afrejse, levede Antoinette i en bestandig frygt og uro. Hun kunne ikke skjule for sig selv farerne ved det foretagende, som Philippe havde indladt sig på. Hvad man fortalte i London om tilstanden i Paris, var ikke skikket til at berolige hende. Hun kendte Velfærdskomiteens årvågenhed og dens frygtelige hævn. Hun levede i en bestandig frygt for, at der skulle tilstøde Philippe en ulykke. Hun bad for ham hver aften og hver morgen; hun tænkte hele dagen på ham og søgte at gætte, hvor han kunne

være, hvad han foretog sig i dette øjeblik. Hun ventede hver dag brev fra ham, der kunne berolige hendes frygt; men hun ventede forgæves. Hun modtog ikke nogen som helst efterretning fra ham, og hun måtte lade sig nøje med de rygter, som hr. Reed bragte hende fra City.

Den 22. oktober kom hr. Reed først meget sent om aftenen tilbage fra London. Antoinette havde ventet på ham med større angst end sædvanlig og med sjælen fuld af mørke anelser. Du han kom tilbage, bemærkede hun straks, at han var heftigt bevæget, og at han så forstyrret ud.

"De har fået dårlige efterretninger?" råbte hun.

Hr. Reed søgte ikke at nægte det. Han fortalte Antoinette, at den ulykkelige dronning af Frankrig var blevet henrettet den 16. oktober, altså for seks dage siden.

"De har myrdet hende!" mumlede Antoinette. På samme tid spurgte hun sig selv med forfærdelse, hvorledes det var gået Philippe. Hvis dronningen var død, så måtte den sammensværgelse, som Philippe havde taget del i, være strandet, og de sammensvorne var uden tvivl blevet opdaget og fængslet. Ved denne tanke dækkedes hendes kinder af en ligbleghed. Hr. og fru Reed, som så, at hun vaklede, ilede til for at holde på hende. Hun sank om i deres arme og brød ud i en fortvivlet gråd.

"Sig mig alt, hvad De ved," sagde hun endelig til hr. Reed.

"Jeg ved desværre kun lidt," svarede Hr. Reed. "Dronningen blev dømt til døden den 16. og henrettet den samme dag. Flere af de personer, som bevogtede hende i fængslet, er nu arresteret, fordi de er blevet beskyldt for en at have villet befri

hende og sætte hendes søn på tronen. Mere har jeg ikke kunnet erfare."

"Det er nok!" råbte Antoinette. "Philippe er fængslet."

Efter et øjebliks tavshed sagde hun med fast stemme:

"Jeg vil rejse."

"Rejse!" gentog hr. Reed. "Hvorfor vil De rejse?"

"For at opsøge Philippe."

"Men det ville være at løbe lige i gabet på døden," sagde fru Reed.

"Jeg vil rejse," gentog Antoinette grædende og fortvivlet.

Fru Reed tog hende i sin favn, aftørrede hendes tårer og søgte at berolige hende, idet hun brugte alle de trøstegrunde, som hendes kærlige hjerte kunne finde på.

"Kære frøken," sagde hun, "hr. Philippe har betroet Dem til os, og vi kan ikke tillade, at De forlader os. Desuden, hvem ved, om Deres forlovede ikke er undsluppet de farer, som De frygter for ham. Han er ung, rask og kløgtig. Måske er han i dette øjeblik på vej tilbage til Dem."

Antoinette svarede intet; hun rystede på hovedet og tilkendegav derved, at hun ikke mere nærede noget håb. Men hun fulgte dog villigt fru Reed, der førte hende ind i hendes værelse, nødte hende til at lægge sig og forlod hende ikke, førend hun så, at hun var faldet i søvn. Hendes søvn var dog kun af kort varighed; det var næppe midnat, da hun vågnede. Hun havde haft en frygtelig drøm. Philippe havde vist sig for hende med hænderne bundet på ryggen, med bar hals og kort afklippet hår, i de dødsdømtes sørgelige dragt. Han kaldte på Antoinette med jamrende stemme.

"Jeg vil gå hen for at frelse ham eller dø med ham!" råbte hun, idet hun vågnede.

Hun sprang op af sengen, klædte sig hurtigt på, tog de penge, som hun havde i sit skrivebord, samt nogle smykker og forlod, så snart det gryede ad dag, det hus, hvor hun havde levet i tre år. Da fru Reed et par timer senere trådte ind i Antoinettes værelse, fandt hun kun et brev, der underrettede hende om den ufravigelige beslutning, som Antoinette havde taget, og hvori hun på det hjerteligste takkede hende for den omhu og det venskab, hun havde visk hende. Hr. Reed tog øjeblikkelig til London i det håb at få fat på flygtningen, men forgæves. Hans efterforskninger førte ikke til noget resultat. Antoinette var forsvundet.

9. Det skælvende forhæng

Der var forløbet flere måneder siden den dag, da Coursegol og Dolores var flyttet ind i det hus, som beboedes af borger Vauquelas, og som lå i den yderste ende af forstaden Roule.

For at besørge de forretninger, som han drev i fællesskab med Vauquelas, gik Coursegol ud hver dag og begav sig til klubberne, til sektionerne, til Konventet og til Palais-Egalité. Dolores derimod forlod kun sjældent det tilflugtssted, som hun havde fundet i Vauquelas' hus. Når hun en enkelt gang vovede sig ind i Paris, så skete det for at aflægge et besøg hos madam Bridoul og for i selskab med hende at høre en messe, som blev holdt i et afsides liggende hus af en eller anden modig præst, som de troende sjæle skjulte for at unddrage ham Velfærdskomiteens forfølgelse. Forresten levede Dolores roligt og stille i sit hjem og kendte kun gennem Coursegols fortællinger de rædselsscener, som fandt sted i Paris.

Hendes liv henrandt ensomt og sørgeligt. Uden jævnaldrende veninder, uden kærlighed, skilt fra alle dem, der var hende kære, henvisnede hendes ungdom som en blomst uden sol. I de sidste tre år var der hændet hende så mange ulykker, at hun ikke en gang nærede noget håb mere for fremtiden. Ked af livet manglede hun mod til at klamre sig fast til det, og en uhyre slaphed havde bemægtiget sig hele hendes væsen. I stedet for de skønne drømme, der fortryllede unge pigers søvn, var hendes urolige nætter kun opfyldt af sørgelige minder fra hendes fortid. Som i en mørk sky viste sig alle de, som hun havde elsket, og som hun havde mistet. Markisen af

Chamondrin, der havde været hende i moders sted; markien, der havde vist hende så megen faderlig ømhed; Philippe og Antoinette, hendes adoptivbroder og søster. De døde, som hun havde begrædt så meget, de levende – forudsat at Philippe og Antoinette endnu var i live – der var så godt som døde for hende, drog forbi hendes fortvivlede blik uden at vække i hendes forpinte hjerte andet end den dybe smerte af en evig skilsmisse. Til hvilken kant hun end kastede blikket, så fandt hun ikke nogen støtte; hun var fordømt til at bære alene den tunge byrde af sine bitre sorger. I disse rædslens og farens dage var mistilliden desuden almindelig. Man var nødt til at leve for sig selv alene af frygt for at komme til at åbne sit hus for skafottets udsendinge. Vauquelas og Coursegol var ikke for Dolores en omgang, der var i stand til at adsprede og opmuntre hende. I de korte øjeblikke, som Coursegol tilbragte hos hende, var han aldeles optaget af sine beregninger. Vauquelas viste den unge pige en ærbødig, men kold opmærksomhed. Det var vanskeligt at gætte hans tanter. Hans rynkede ansigt forrådte ikke nogen af hans følelser, og det var ikke hos ham, Dolores kunne finde den trøst, hun trængte til. Om formiddagen var hun beskæftiget med de regnskaber, som hun havde påtaget sig at føre, om middagen nød hun alene et tarveligt måltid, og så om aftenen samledes hun med sine husfæller omkring aftensbordet.

En aften i oktober måned var hun alene i sit værelse, der lå i stueetagen, og hvorfra der gik en glasdør med et gardin for ud til haven. Klokken var omtrent ni. Vauquelas og Coursegol var ude. Dolores sad foran kaminen og broderede; men det var let

at se, at hendes tanker var langt borte. Hun spurgte sig selv, på hvilket sted på jorden hun skulle søge Philippe og Antoinette.

"Hvad foretager de sig?" spurgte hun sig selv. "Tænker de på mig? Er de lykkelige?"

Pludselig begyndte det at storme udenfor, og hun hørte en lyd som af en dør, der bliver lukket i.

"Man har glemt at lukke havedøren," tænkte hun og rejste sig for at lukke den. Pludselig standsede hun forundret, næsten forfærdet. Hun så, at dørforhænget bevægede sig, som om en usynlig hånd trak i det.

"Gud i Himlen, der er nogen bagved forhænget," tænkte hun og blev ligbleg. Hendes læber skælvede og hun strakte sine hænder ud bagved sig, som om hun søgte efter rygstødet af en stol, som hun kunne støtte sig til. Men pludselig sagde hun til sig selv:

"Jeg er gal! Hvem skulle vel tænke på at komme her på den tid af aftenen? Det er vinden, der bevæger dørforhænget. Jeg vil gå hen og lukke døren."

Hun tog mod til sig og gik rask hen imod døren; men pludselig standsede hun på ny. Hun havde tydeligt set skyggen af et menneske aftegne sig på forhænget.

"Det er skrækkeligt!" sagde hun, idet hun lagde hånden på sit heftigt bankende hjerte.

Derpå sagde hun med svag stemme:

"Hvem der?"

Men hun fik intet svar.

Nu tog hun atter mod til sig, tog to skridt fremad, tog fat i forhænget og løftede det i vejret. En mand stod støttet mod den

lukkede glasdør. Hun var så forfærdet, at hun ikke vovede at løste sine øjne og se ham i ansigtet.

"Hvem er De?" spurgte hun.

Næppe havde hun udtalt disse tre ord, førend manden råbte:

"Dolores, Dolores!"

"Philippe!" udbrød Dolores.

Og hun sank i armene på sin broder, sin ven. De stod nogle minutter således uden at sige et ord, aldeles beherskede af deres følelser. Det var Philippe, men han var mager, hans skæg var i uorden, hans klæder sønderrevne, hans ansigt var blegt, hans øjne matte.

Da Dolores så den forstyrrelse, som tiden og lidelserne havde frembragt i hendes vens træk, brast hun i gråd.

"Dolores," sagde han endelig, "genfinder jeg dig endelig efter at have søgt så længe efter dig!"

Dolores græd og smilede på en gang, mens hun vedblev at betragte sin ven. Hun gik hen og forvissede sig om, at glasdøren var rigtigt aflåset, lod forhænget falde ned, og trak derpå Philippe hen til en lænestol foran kaminen.

"Synes du, at jeg har forandret mig?" spurgte hun.

"Du er smukkere end nogen sinde før," svarede Philippe.

Hun rødmede og vendte hovedet bort. Så sagde hun pludselig:

"Hvorledes er du kommet herhen, Philippe?"

"Jeg var kommet til Paris med nogle andre adelsmænd for at forsøge på at udrive dronningen af hendes bødlers hænder. Det var et sørgeligt foretagende. Dronningen er død på skafottet, mine kammerater er fængslet. Jeg er den eneste, som det er lykkedes at undfly."

"Du er altså flygtning, du bliver forfulgt, Velfærdskomiteens agenter er på spor efter dig?"

"I otte dage holdt jeg mig skjult hos en skikkelig mand, som min ulykke havde rørt. Jeg håbede at kunne leve i hans hus indtil det øjeblik, da det ville være mig muligt at forlade Paris. I forgårs kom han pludselig og sagde mig, at han var mistænkt for at yde nationens fjender et tilflugtssted, at han hvert øjeblik kunne vente en husundersøgelse af Robespierres agenter, og at jeg, hvis jeg ikke ville forvolde hans død, måtte forlade hans hus. Jeg forlod altså hans hus og har siden den tid vanket omkring i Paris' gader i de mest afsidesliggende kvarterer, og har levet dag og nat som en hund uden at vove at bede nogen om husly af frygt for at blive angivet. Denne aften, da jeg var nær ved at dø af kulde og sult, spurgte jeg mig selv, om det ikke var bedre, at jeg gik hen og overgav mig selv. Da mødte jeg nogle skridt herfra en af hertugen af Penthievres forhenværende tjenere, som jeg tidligere havde vist nogle tjenester. I den tro, at han ikke havde glemt det, gik jeg hen til ham og sagde mit navn. Denne usling overvældede mig med skældsord og ville fængsle mig. Selvopholdelsesdriften fordoblede mine kræfter. Jeg brødes med ham, kastede ham omkuld, og mens han råbte om hjælp, flygtede jeg hen over de øde marker, som ligger i nærheden af dette hus. Jeg stødte på en lav mur, sprang over den og befandt mig i denne have. Jeg så lys i dette vindue, fandt en halvåben dør og trådte ind igennem den, og nu har jeg fået rigelig erstatning for al den møje og angst, som jeg har udstået. Nu da jeg har set dig, Dolores, vil jeg glad gå døden i møde."

"Hvorfor taler du om at dø?" sagde Dolores. "Nu er du frelst. Du skal blive her ..."

Hun standsede pludselig, da hun kom til at tænke på, at dette hus ikke tilhørte hende. Philippe bemærkede hendes tøven og spurgte:

"Tilhører denne lejlighed dig?"

"Nej, den tilhører borger Vauquelas, hvis kompagnon Coursegol er."

"Vauquelas! Hvilken ulykke!"

"Hvorfor det?"

"Hvis der ikke er to personer af dette navn, så er ejeren af dette hus en af Robespierres venner, en af dem, som har bidraget mest til at opdage det komplot, som vi havde dannet for at frelse dronningen."

Dolores udstødte et skrig og skjulte sit ansigt i sine hænder.

"Hvad skal vi gøre?" mumlede hun.

"Er Coursegol ikke til stede?" spurgte Philippe.

"Han kommer først hjem meget sent."

"Han kunne have skjult mig indtil i morgen."

"Jeg vil skjule dig i hans værelse, der kommer aldrig nogen derind. Jeg vil vente på hans hjemkomst og underrette ham om det."

Philippe bifaldt denne plan.

"Men jeg kommer til at tænke på," vedblev Dolores, "at du før sagde, at du var sulten. Desværre er tjenestefolkene gået til sengs."

Med disse ord forlod hun værelset, men kom snart tilbage med brød, vin og et stykke kold steg, som hun ved et tilfælde havde fundet i spisekammeret. Hun satte det hele på et lille

bord, som hun trak hen foran Philippe, der gav sig til at spise og drikke med en forsulten mands grådighed.

Dolores stod foran ham og betragtede ham med et heftigt bankende hjerte og med tårefyldte øjne.

Lidt efter lidt livede Philippe op igen. Varmen og maden gav ham nye kræfter. Hans kinder blev lidt røde, et smil af håb viste sig om hans læber. Nu først vovede Dolores at udtale et navn, der i nogle øjeblikke havde svævet hende på læberne.

"Du har ikke sagt mig noget om Antoinette," sagde hun.

Dette navn kaldte mindet om hans forpligtelser mod Antoinette tilbage hos Philippe. Dolores kendte dem ikke, og de var aldrig forekommet ham så tunge og vanskelige at opfylde som i denne stund.

"Antoinette!" svarede han. "Hun bor i omegnen af London hos nogle folk, hvis omsorg og varetægt jeg har betroet hende til."

"Er hun din hustru?" spurgte Dolores uden et turde se Philippe i ansigtet.

"Nej."

"Men din faders ønsker ..."

"For Guds skyld, ti!" afbrød Philippe hende. "Hvis jeg ikke havde genfundet dig, hvis jeg havde fået sikre beviser på, at du var død, ville jeg måske have ægtet Antoinette; men nu kan hun ikke blive min hustru."

"Elsker hun dig ikke mere?" spurgte Dolores.

Philippe svarede ikke, og der indtrådte en temmelig lang pause. Pludselig rejste han sig og sagde:

"Hvorfor skal jeg skjule det længere for dig? Jeg elsker dig, Dolores. Jeg elsker dig ligesom den gang, da jeg i buksbomalleen åbnede mit hjerte for dig. Siden den tid har jeg

trods alle hindringer ikke ophørt at elske dig. Og min kærlighed var ikke forbandet af Gud, eftersom det er Himlen, som til trods for dig forener os i dag. Intet skal mere skille os ad; det sværger jeg."

Dolores manglede kraft til med ét ord at tilintetgøre de forhåbninger, som hun var genstand for, og som forekom hende mere levende end tidligere, da tre år ikke havde været i stand til at udslukke dem i Philippes trofaste hjerte.

Philippe fortsatte:

"Jeg formår ikke at beskrive dig, hvor ulykkelig jeg har været ved at være bortfjernet fra dig. Da du forlod det slot, hvor vi var vokset op sammen, for at ofre Gud en kærlighed, som du delte og hvori du i din sjælsstorhed ville se en forbrydelse, da tog du en del af mit Jeg med dig."

"Hold op!" mumlede hun, idet hun lod sig synke ned i en stol overfor ham.

Men han vedblev:

"Siden den tid har jeg været ulykkelig, idet jeg forgæves har søgt at udrive mindet om din skønhed og ynde af mit hjerte, mens jeg var nødt til med et venligt smil at høre på Antoinette, som du havde befalet mig at gøre til min hustru. Dette offer overgik mine kræfter; jeg formåede ikke at bringe det. Jeg elsker hende som en søster, men dig ..."

Dolores afbrød ham, idet hun rejste sig og sagde med bevæget, men fast stemme:

"Philippe, jeg bør ikke høre mere på dig. Jeg tilhører Gud, og du selv er ikke fri. Antoinette ..."

"Vil du da tvinge mig til at hade hende?"

Dette udråb forskrækkede Dolores og fyldte hendes sjæl med øm medlidenhed for den ulykkelige, som hun tilbad, skønt hun bragte ham til fortvivlelse.

"Godt," svarede hun, "så gift dig ikke med hende, hvis den forbindelse, som din fader har ønsket, overgår dine kræfter; men håb ikke, at jeg nogensinde skulle være svag nok til at give efter for dine bønner. Hvad enten du elsker Antoinette eller hader hende, så vil hun altid stå som en skillemur mellem os."

Ved denne erklæring lod Philippe sig falde ned i lænestolen, skjulte sit hoved i sine hænder og brød ud i en heftig gråd.

Dette overgik næsten Dolores' kræfter, men hun havde dog endnu kraft nok til at forsøge at gøre ende på denne grusomme scene.

"Det er på den tid," sagde hun, "at hr. Vauquelas plejer at komme hjem. Han må ikke træffe dig her. Jeg vil føre dig til Coursegols værelse, hvor du vil være sikker."

Men Philippe vedblev at græde som et barn og sagde hulkende:

"Det er at forlange mere, end et menneske kan gøre. Gud fordrer ikke så meget af vor svaghed, og hvis han efter at have skabt os for hinanden vil have, at vi skal leve evigt adskilt fra hinanden, bestandigt ulykkelige over at være adskilte, hvorfor har han da ført os sammen i aften? Er vort møde ikke på en måde en foranstaltning af Forsynet? Dolores, din erklæring kan ikke være uigenkaldelig."

Hun væbnede sit hjerte med mod for at tilbageholde de ord, der bragte hendes sammenpressede bryst til at svulme.

"Kom, Philippe," sagde hun i en alvorlig tone.

"Men lov mig først ..."

"Det kan vi tale nærmere om i morgen," sagde hun i en blid tone for at berolige ham.

Dette lykkedes hende. Philippe rejste sig, rede til at følge hende. Hun tog et lys og gik hen imod døren, da der pludselig hørtes skridt i det tilstødende værelse.

"Gud i Himlen!" udbrød Dolores. "Det er Vauquelas. Nu er vi fortabte!"

"Han kommer måske ikke herind," sagde Philippe.

Med en håndbevægelse påbød Dolores ham tavshed, og gav sig derpå til at lytte, i håb om at Vauquelas ville gå forbi hendes værelse uden at komme ind. Hendes håb blev dog skuffet. Vauquelas bankede to gange på døren.

"Kan jeg komme ind, borgerinde Dolores?" spurgte Vauquelas.

"Nej," svarede hun. "Jeg er gået til sengs."

"Så må du rejse dig og lukke op. Man har nylig set en mand stige over den mur, som adskiller haven fra gaden, og han må opholde sig her i nærheden af huset. Han bliver forfulgt af en patrulje, der kommer lige bag efter mig."

"Jeg er ved med at stå op," sagde Dolores, som, idet hun søgte at vinde tid, spurgte sig selv, hvorledes hun kunne hjælpe Philippe med at flygte.

"Natten er mørk," hviskede Philippe. "Jeg vil gå ud i haven og skjule mig der, indtil soldaterne er gået deres vej."

Dolores nikkede bifaldende og gik på tåspidserne hen til glasdøren for at åbne den og lade Philippe slippe ud igennem den. Hun åbnede døren og trådte til side for at lade Philippe komme forbi; men udstødte i det samme et skrig. I baggrunden af haven, der var belyst af lysene i hendes værelse, fik hun øje på

fem nationalgardister, der tog vejen hen imod huset. Philippe styrtede frem for at undfly, inden soldaterne havde nået ham, men disse lagde rask deres bøsser an imod ham.

"Skyd ikke! Jeg overgiver mig," råbte Philippe og blev stående for at vente på soldaterne.

I samme øjeblik trådte Vauquelas ind gennem den anden dør. Dolores kastede et fortvivlet blik på Philippe, derpå trådte hun med en instinktiv bevægelse nærmere hen til ham. Det opstod et øjebliks tavshed, fremkaldt ved nogles overraskelse og andres skræk. Philippe var forfærdet, ikke fordi modet svigtede ham, men fordi han så, at han havde kompromitteret Dolores. Denne var ikke mindre forfærdet ved tanken om, at Philippe ville blive arresteret af de soldater, som var trådt ind i huset. Disse betragtede med et ironisk blik den smukke unge mand og den yndige pige, idet de spurgte sig selv, om deres ankomst ikke havde forstyrret et kærligt stævnemøde, og om de havde foran sig et par forelskede eller sammensvorne.

Hvad Vauquelas angår, så kastede han forundrede og forbitrede blikke snart på den ene, snart på den anden. Tilstedeværelsen af en patrulje i hans hus, den mistanke, som fængslingen af en ubekendt, der blev overrasket i en hemmelig sammenkomst med Dolores, kunne udsætte ham for, forstyrrede noget i hans hjerne. Måske ville han have ladet sin vrede gå ud over Philippe, hvis ikke sergenten, der kommanderede soldaterne, havde taget ordet og spurgt Philippe:

"Hvem er du, og hvad bestiller du i dette hus?"

Philippe ville svare; men Vauquelas forhindrede ham i det, idet han råbte:

"Hvem han er! Det er meget let at gætte. Han er en fjende af republikken, der har søgt et tilflugtssted i mit hus uden at bryde sig om at udsætte denne unge piges ære og min patriotisme for mistanke."

Ved disse ord for Dolores sammen, og idet undseelsens rødme steg hende op i kinderne, sagde hun:

"Du tager fejl, borger Vauquelas. Denne person er min mand."

"Din mand! Du er altså gift?"

"Af personlige grunde har jeg skjult det for alle."

"Men Coursegol ..."

"Han vidste det heller ikke," sagde Dolores med nedslagne øjne.

Philippe trådte nærmere hen til Dolores og hviskede til hende:

"Grusomme, hvis du tidligere havde udtalt dette ord, så ville vi ikke være her."

Dolores svarede ikke. Hun kastede et bønfaldende blik på Vauquelas, der med et ord kunne fjerne soldaterne. Denne mindedes Dolores' historie, hvis enkeltheder Coursegol havde fortalt ham. Han sagde til sig selv, at en adoptivdatter af den forhenværende markis af Chamondrin kun kunne ægte en adelsmand, og at denne adelsmand måtte være en uforsonlig fjende af den nye tingenes orden, som Velfærdskomiteen ville forfølge og straffe uden barmhjertighed. At en sådan person var blevet antruffet i hans hus, var mere end nok til at styrte ham selv, hvor stor indflydelse han end havde hos Robespierre. Det var derfor nødvendigt at slå et dommedagsslag, for at han kunne gå ren og pletfri ud af denne prøvelse.

"Hvorfor har du skjult for mig, at du var gift?" spurgte han Dolores.

"Det skete af aldeles personlige grunde," svarede Dolores.

"Og hvorfor trængte din mand ind i min bolig som en forbryder?"

"Forbi vi ville skjule vort hemmelige ægteskab."

"Alt dette er ikke rigtig klart," sagde anføreren for patruljen. Derpå henvendte han sig til Philippe og tilføjede:

"Hvad hedder du? Hvorfra kommer du?"

Da Philippe nølede med at svare, vedblev sergenten:

"Du og borgerinden må følge med os til sektionen og afgive forklaringer der. Hvis man ikke kan bebrejde jer noget, vil I øjeblikkelig blive sat i frihed."

"Ja, før dem bort," sagde Vauquelas, der intet hellere ønskede end at blive af med soldaterne.

Dolores indså nu, at den usandhed, som hun havde taget sin tilflugt til for at frelse Philippe, ikke ville frelse ham og bringe hende selv i fordærv, men hun var dog kun bedrøvet for Philippes vedkommende. Hvad hende selv angik, så havde hun allerede for længe siden besluttet at ofre sit liv for ham. Men Philippe ville ikke modtage dette offer. Da han så, at man ville fængsle dem begge, råbte han:

"Denne unge pige har sagt usandhed for at frelse en ubekendt. Jeg er ikke hendes mand, og jeg befinder mig kun her hos hende, fordi jeg, da jeg løb for et menneske, der forfulgte mig, flygtede herind. Jeg er markien af Chamondrin, jeg er en sammensvoren og en emigrant."

"Ak, den ulykkelige!" mumlede Dolores. "Han bringer sig selv i fordærvelse."

Da Vauquelas hørte Philippes erklæring, råbte han:
"Hedder du Philippe de Chamondrin?"
"Ja," svarede Philippe.
"Så er du jo denne unge piges adoptivbroder, og da du, en sammensvoren og en emigrant, befinder dig her, så er hun din medskyldige. Den nedrige, at gøre mit hus til et mødested for nationens fjender!"
Hans kinder rødmede af vrede, hans øjne funklede, og han råbte rasende:
"Arrester dem!"
Philippe, som havde antaget, at hans erklæring ville frelse Dolores, sagde forbitret:
"Deres adfærd vil bringe Dem ulykke."
"Det ville bringe mig ulykke at huse en aristokrat som Dem under mit tag. Men jeg er en patriot, jeg elsker republikken, og jeg sætter Frankrig over alt. Borgere, denne mand er farlig, han har konspireret for at frelse dronningen og sætte den lille Capet på tronen. Hvad hende der angår, så er hun en slange, der har gengældt det gæstevenskab, jeg har vist hende, med et nedrigt forræderi. Før dem bort! Død og fordærvelse over nationens fjender!"
Soldaterne holdt imidlertid råd indbyrdes, derpå delte de sig i to afdelinger, hvoraf den ene tog Dolores, den anden Philippe imellem sig, og førte dem bort. Klokken var da henved elleve.

10. Coursegol tager affære

Coursegol kom hjem hen imod midnat. Da han efter sædvane gik igennem korridoren i stuen for at begive sig til sit værelse, der lå på første sal, hørte han nogen kalde på sig og genkendte Vauquelas' stemme. Den kom fra Dolores' værelse. Forundret over at hun ikke var gået til sengs, og frygtende for, at hun var syg, trådte han ind i hendes værelse. Vauquelas var alene, han var bleg, oprørt og i en feberagtig tilstand. Dolores' seng var urørt, og hendes fraværelse forundrede ham.

"Hvor er Dolores?" spurgte han ivrigt.

"Coursegol," svarede Vauquelas, "hvorfor har du ikke sagt mig, at hun hemmeligt modtog Philippe af Chamondrin her?"

"Har hun modtaget Philippe?" råbte Coursegol forbavset.

"Ja, i mit hus, i dette værelse. Man har overrasket dem begge her."

"Hr. Philippe er altså i live?"

"Ja, til min ulykke."

"Hvad vil du sige med det?" spurgte Coursegol, der kun tænkte på én ting, nemlig at Philippe ikke var død.

"Jeg vil dermed sige, at Dolores, som jeg på din anmodning havde optaget i mit hus, har givet denne Philippe af Chamondrin, en af hovedmændene for den sammensværgelse, som emigranterne havde stiftet for at frelse Capet, et tilflugtssted i mit hus, selv om hun derved kunne kompromittere mig og styrte mig i fordærvelse."

"Nu forstår jeg," sagde Coursegol, der straks gættede, at Philippe var flygtet ind i Vauquelas' hus og der havde truffet

Dolores. "Philippe skal ikke blive her," vedblev han. "I morgen skal han forlade huset, og ingen skal få at vide ..."

"Han er allerede blevet fængslet tillige med Dolores; han for at have stiftet en sammensværgelse mod republikken og hun som hans medskyldige i denne forbrydelse."

Coursegol udstødte en frygtelig forbandelse. Derpå styrtede han frem mod Vauquelas, greb ham i struben og råbte:

"Det er dig, usling, som har udleveret dem!"

"Du kvæler mig," mumlede Vauquelas, der var nær ved at tabe vejret.

"Sig mig, hvor de er!" vedblev Coursegol.

"Slip mig først!" svarede Vauquelas med halvkvalt stemme.

Coursegol gav slip på ham; men han blev stående foran ham med en truende mine. Vauquelas skælvede; han havde ikke tænkt på, at Coursegol ville hævne sig på ham for Philippes og Dolores' fængsling.

"Giv mig så en nøjere forklaring!" råbte Coursegol.

"Den patrulje, som forfulgte Philippe, der havde skjult sig her i dette værelse, kom herind. For at frelse ham sagde Dolores, at hun var hans hustru; men Philippe, som var bange for, at hun skulle komme i ulykke derved, benægtede denne påstand, og da deres forklaringer ikke forekom patruljen fuldkommen klare, så blev de begge ført i fængsel."

"Kunne du ikke have stået inde for dem og erklæret, at du kendte dem?"

"Jeg har gjort alt muligt for at frelse dem," sagde Vauquelas.

"Du lyver!" råbte Coursegol. "Det er dig, der har udleveret dem, det er jeg vis på. Du har været bange for dit liv, for dine penge. Gid ulykken må ramme dig!"

Og Coursegol ledsagede disse ord med en så frygtelig gestus, at Vauquelas, der troede, at hans sidste time var kommet, faldt på knæ og råbte:

"Nåde!"

Men Coursegol vedblev at udstøde klager og forbandelser.

"Stakkels børn!" jamrede han. "At dræbe dem i det øjeblik, da Forsynet lod dem genfinde hinanden. Tåbelige gamle mand, du har været mindre barmhjertig end Forsynet!"

"Hav medlidenhed med mig!"

"Har du da haft medlidenhed med dem? Nej. Derfor skal du dø."

Og Coursegol fremtog af sin lomme en dolk, som han altid bar hos sig, og hævede den over Vauquelas' hoved.

"Men hvis jeg nu lover dig at frelse dem ..."

Coursegol, der allerede ville støde til, standsede og sagde:

"Du vil frelse dem? Du lyver! Hvorledes ville du bære dig ad med det? Republikkens fængsler lader ikke dem, som de indeslutter, komme ud uden for at sende dem til skafottet."

"Jeg vil give fangevogterne så meget guld, at de vil åbne fængselsdørene for dem, som du ønsker at befri."

"Fangevogterne er ikke enerådende herrer i fængslet. Desuden er der vist ingen iblandt dem, der for at berige sig ville udsætte sig for døden."

"Godt, så vil jeg gøre endnu mere. Jeg vil bestikke revolutions-tribunalets dommere, og de vil frikende dem."

"Det er et dårligt middel. Dommerne vil forlange pengene forud, og når de har fået dem, vil de dømme dem til døden."

"Men hvad skal jeg da gøre?"

"Der er intet middel til at gøre det onde godt igen, og da du er ophavsmanden til det, så vil jeg hævne mig på dig."

"Jeg vil, hvis det behøves, gå lige til Robespierre."

"Han vil afslå din begæring."

"Nej. Min indflydelse hos ham er altformående. Jeg ved et middel til at nøde ham til at opfylde mit ønske."

"Selv når han erfarer, at det gælder en af ophavsmændene til det komplot, som var stiftet for at frelse dronningen?"

"Ja, selv i det tilfælde vil han benåde ham."

Coursegol overvejede et øjeblik.

Vauquelas, der lå på knæ foran ham, løftede hovedet i vejret og forsøgte at læse i disse øjne, der funklede af hævngerrighed, hvad hans skæbne ville blive.

Endelig sagde Coursegol:

"Jeg skænker dig foreløbig livet, og det beror nu på dig, om denne bestemmelse skal være varig."

"Befal, og jeg adlyder," sagde Vauquelas i en ydmyg tone.

"I morgen ved solens nedgang skal du levere mig en af Robespierre undertegnet ordre med navnene *in blanco*, ved hvis hjælp det bliver muligt at lade to af de i fængslerne indesluttede fanger slippe ud derfra."

"Du skal få et sådant papir."

"Desuden forlanger jeg, at Robespierre ikke må få at vide navnene på de fanger, som hans underskrift skal skaffe friheden."

"Han skal ikke få dem at vide."

"For den pris kan du frelse dit liv. Men prøv ikke på at bedrage mig. Jeg ved, at du, i stedet for at få en ordre til at

løslade Philippe og Dolores, kunne få en ordre til at fængsle mig og således slippe fri for den straf, som du har fortjent ..."

"Hvordan kan du tro sådan noget?" sagde Vauquelas stammende og rødmende, da han så, at Coursegol havde gættet hans hemmelige tanker.

Coursegol vedblev:

"For at du ikke skal bære dig således ad, vil jeg vente på, at du kommer tilbage, her i dette hus, og hvis du i morgen kommer med soldater for at fængsle mig her, så vil de finde mig i kælderen, hvor du skjuler dine rigdomme. Jeg vil da indvie dem i dit patriotiske livs hemmeligheder."

Vauquelas udstødte et kvalt skrig.

"Det er altså i kælderen," vedblev Coursegol, "at jeg vil modtage af din hånd det papir, som jeg har forlangt. Du har nu altså selv at bestemme, om du vil leve eller dø."

Med disse ord åbnede Coursegol den dør, som førte ned til kælderen, hvor Vauquelas skjulte sine rigdomme, og forsvandt der.

Vauquelas rejste sig forfærdet. Han var fortvivlet over at være bragt til den yderlighed at skulle anmode den ubestikkelige Robespierre om det omtalte papir. Da han lovede Coursegol det, var han bestemt på ikke at holde sit løfte, men at angive Coursegol. Den snildhed, hvormed denne havde gjort en streg i hans regning, satte ham i en grusom forlegenhed. Nødt til at handle således, som han havde lovet, kunne han ikke gøre det uden at sætte sin indflydelse og sin kredit på spil, og dog var han nødt til det på grund af Coursegols trusler, da denne for at styrte ham i fordærvelse kun behøvede at sige et ord, nemlig at åbenbare det hemmelige sted, hvor han skjulte sine rigdomme.

Hvor meget beklagede han ikke, at alderen havde lammet hans kræfter. Hvis han kun havde været tyve år gammelt, ville han uden betænkning have indladt sig i en kamp med Coursegol, der var blevet hans fjende, for at dræbe ham og lukke munden på ham for stedse. Men det lod sig ikke gøre nu, og han var nødt til at bøje hovedet under det slag, der ramte ham. Kort efter at Coursegol havde forladt ham, begav han sig op på sit værelse for at unde sig nogen hvile, som han i højeste grad trængte til. Han kastede sig på sin seng, men søvnen undflyede hans øjne, og han tilbragte natten i en forfærdelig angst og uro. Ved dagens frembrud stod han op. Førend han forlod sit hus, ville han gense Coursegol. Denne havde med hånden på en pistol sovet ved siden af det pengeskrin, der for tiden skulle være ham en borgen såvel for hans eget som for Philippes og Dolores' liv.

"Har du løsladelsesordren?" spurgte Coursegol.

"Jeg vil nu gå for at skaffe den," svarede Vauquelas.

"Kom ikke tilbage uden at have den med, hvis du vil komme levende ud af denne kælder."

Vauquelas forlod kælderen og huset.

Robespierre boede i Rue Saint-Honoré. Vauquelas styrede sine skridt ad denne kant, idet han spurgte sig selv, under hvilken form han skulle forebringe Robespierre sin ansøgning. Robespierre nærede et dybt og levende venskab før ham. Det var begrundet i tidligere forhold, i gensidige tjenester, i en fuldkommen overensstemmelse i ideer. Men fra Robespierres side gik dette venskab ikke ud over, hvad han betragtede som sin pligt. Intet hensyn, som han anså for uforeneligt med landets vel, formåede at røre ham. Vauquelas kendte denne fanatiske karakters hårdnakkethed, denne kolde og

ubetvingelige natur. Han nærede derfor intet håb om at kunne røre Robespierre ved fortællingen om Dolores' og Philippes ulykker eller at kunne overtale ham ved at forklare ham den forlegenhed, han befandt sig i, og han besluttede derfor at tage sin tilflugt til list for at skaffe sig løsladelsesordren.

Da han nåede Robespierres bolig, var denne gået ud. Vauquelas syntes ikke at være utilfreds over dette. Da han var kendt af husbeboerne, trådte han uhindret ind i Robespierres arbejdsværelse under det påskud, at han ville afvente Robespierres hjemkomst. Da der ingen var til stede i arbejdsværelset, ilede han hen til Robespierres skrivebord, gav sig til at blade omkring blandt de papirer, som lå i skufferne og på reolerne, indtil han fandt et hvidt blad papir, der på foden var forsynet med Robespierres underskrift.

Dette hvide blad var den sidste side af en politirapport, og på dette ubeskrevne blad havde Robespierre sat sit navn for at bevidne, at rapporten var forelagt ham. Vauquelas rev uden nølen dette kostbare blad af og skrev på det, idet han efterlignede Robespierres håndskrift, følgende ord: "Ordre til at lade den borger og den borgerinde, som er ihændehavere af dette papir, komme ud af fængslet." Disse to linjer, skrevet oven over Robespierres navn, forvandlede papiret til en sådan løsladelsesordre, som Coursegol havde forlangt. Vauquelas gemte den af ham selv udfærdigede ordre i sin lomme; derpå skjulte han det iturevne dokument på bunden af skuffen under en bunke akter. Efter at den heftige sindsbevægelse, som han befandt sig i, havde lagt sig noget, forlod han værelset, gik nynnende forbi portneren og sagde i forbigående til ham:

"Jeg har for øjeblikket ikke tid til at vente længere, men jeg vil komme igen senere."

Så snart han var kommet ud på gaden, begyndte han at gå rask til, som om han frygtede for at blive forfulgt. Da han nåede sit hus, ilede han ned i kælderen og sagde til Coursegol, som endnu befandt sig der:

"Her er det, som du har forlangt. Gå så din vej!"

Uden at svare noget tog Coursegol det papir, som Vauquelas rakte ham, undersøgte det nøje for at overbevise sig om, at underskriften ikke var falsk, og da den anstillede undersøgelse tilfredsstillede ham, svarede han:

"Jeg vil gå min vej i det håb, at jeg vil kunne frelse Dolores og Philippe; men jeg har endnu ikke tilgivet dig det onde, som du har gjort dem. Hvis mine anstrengelser mislykkes, og hvis der hændes dem nogen ulykke, så vil jeg hævne mig på dig."

Han rejste sig for at gå, men betænkte sig og tilføjede:

"Vi har nu gjort forretninger i fællesskab i seks måneder. Da jeg sandsynligvis vil have mange penge nødig, for at mit forsøg på at frelse Dolores og Philippe skal lykkes, så forlanger jeg min del af fortjenesten."

"Bestem selv størrelsen af den," svarede Vauquelas, der var alt for bange til at indlade sig på at prutte.

"Giv mig halvtreds tusind francs, halvdelen i assignater, halvdelen i guld."

Vauquelas trak igen vejret frit. Han havde frygtet for, at Coursegol ville forlange en ti gange så stor sum. Han optalte de halvtreds tusind francs. Coursegol gemte assignaterne i sin tegnebog og guldet i et læderbælte, som han altid bar på

kroppen. Derpå forlod han huset for at opsøge Dolores og Philippe.

Men hvorledes skulle han finde dem? Fængslernes antal var den gang meget stort. I hvilket af dem var Dolores og Philippe spærret inde? Havde man ladet dem blive sammen, eller havde man skilt dem ad? Vauquelas havde ikke været i stand til at give nogen som helst oplysning i denne henseende, og Coursegol kunne kun danne sig gisninger om det. Han besluttede øjeblikkelig at begynde sine efterforskninger, men begav sig først hen til Bridoul, hvor han foreløbig tog ophold, og fortalte ham de begivenheder, som havde fundet sted siden den foregående aften. Madam Bridoul kunne ikke tilbageholde sine tårer, da hun erfarede, at hendes unge veninde var fængslet. Hvad Bridoul angår, så var han straks på det rene med, hvad der burde gøres. I de fleste af Paris' fængsler nød fangerne, selv om de var under streng bevogtning, en vis frihed. Det var dem ikke ubetinget forbudt at have samkvem med yderverdenen, og når de var i besiddelse af penge, kunne de tilkøbe sig deres vogteres velvilje og få tilladelse af dem til at modtage breve eller levnedsmidler udefra, ja undertiden endog besøg. Velfærdskomiteen tålte denne tingenes tilstand under ansvarlighed af fængselsdirektøren. Fangerne stod i daglig forbindelse med yderverdenen, konerne og børnene fik uden synderlig vanskelighed lov til at besøge deres mænd og deres fædre, og for at besørge fangernes ærinder havde nogle bekendte, pålidelige mænd fået tilladelse til på enhver tid af dagen at gå frit ud og ind på den betingelse at give fangevogterne en del af deres fortjeneste. Coursegol var

uvidende om disse omstændigheder, men Bridoul gjorde ham bekendt med dem.

"En af de personer, som besørger fangernes ærinder, er min ven," sagde han. "Det er en skikkelig mand, som imod en passende godtgørelse vil samtykke i at tage dig med ind i fængslerne som sin medhjælper. I følgeskab med ham kan du uden at udsætte dig for nogen som helst fare besøge alle fængslerne, indtil du har fundet dem, som du søger efter."

Dette forslag fyldte Coursegol med glæde. Samme aften bragte Bridoul ham sammen med den mand, han havde talt om. Den næste dag begyndte han sin opdagelsesrejse, og tre dage derefter vidste han, at Dolores var indespærret i Conciergeriet og Philippe i Madelonnettes.

11. I Conciergeriet

Da Philippe og Dolores var blevet fængslet hos Vauquelas klokken elleve om aftenen, blev de ført til sektionen i Rue du Roule. Man førte dem ind i et værelse, hvor der allerede befandt sig tre personer, der ligesom de var blevet fængslet om aftenen og ventede på at komme i forhør. Det medlem af kommunen, som skulle optage forhøret, var allerede gået sin vej og ville ikke komme tilbage før den næste dag. Vagtkommandøren bestemte derfor, at fangerne skulle tilbringe natten i dette værelse, man lagde nogle madrasser på gulvet, lod en lampe brænde og overlod det til fangerne selv, om de ville lægge sig eller ikke. Dolores ville ikke; hun satte sig i en gammel lænestol, som Philippe med meget besvær skaffede sig, og erklærede, at hun ville tilbringe natten således. Philippe tog plads ved hendes fødder på en skammel, og de afventede således dagens frembrud.

De andre fanger havde lagt sig på madrasserne og sov.

Philippe og Dolores kunne ikke være i tvivl med hensyn til den skæbne, der ventede dem. Philippe havde konspireret til gunst for dronningen, og idet Dolores havde modtaget ham i sit værelse, havde hun gjort sig til hans medskyldige. En sådan forbrydelse kunne ikke vente tilgivelse. Når det blev morgen, ville de blive forhørt af en kommissær, der var forud indtaget imod dem, og som hverken deres skønhed eller deres ungdom ville røre. De ville blive anklaget for at have villet omstyrte republikken og føre Bourbonerne tilbage, sendt i fængsel, ført for Revolutionstribunalet og dømt til skafottet; for dette var den

summariske fremgangsmåde, som rædselsregeringen brugte. Det ville være en tåbelighed at håbe, at den ville være mildere mod dem. Der stod altså kun tilbage for dem at berede sig på døden. Når udsigten til en slig skæbne bragte tårer i deres øjne, så var det ikke, fordi nogen af dem manglede mod og sukkede over sin skæbne; det var kun over den andens ulykke, man græd. Men da de havde overbevist sig om, at de begge var fattede, formildedes deres smerte, og de tænkte kun på at tilbringe i fred og ro de få timer, som de havde tilbage at leve i.

"Hvorfor skulle jeg være bange for at dø?" sagde Dolores til Philippe, der søgte at vække falske forhåbninger hos hende. "Døden er kun frygtelig for dem, som efterlader nogen, der elsker dem. Men når du dør, hvem skulle da begræde mig? Antoinette? Jeg har jo allerede længe været død for hende. Jeg kan altså gå bort fra denne verden uden at efterlade tomhed i nogens hjerte, uden at bedrøve nogen. Jeg kan uden sorg søge den evige hvile, som jeg higer efter."

"Har du da undertiden ønsket dig døden?" spurgte Philippe.

"Jeg har efterhånden set så mange kære personer stige ned i graven; jeg har oplevet så mange ulykker og hørt så megen hjertesorg, at jeg ofte har bedt Gud om at kalde mig til sig."

"Men hvis du ville have bønhørt mig, Dolores, og skænket mig din hånd, så ville du have døjet langt færre ulykker."

"De ulykker, som har ramt os, ville dog ikke være udeblevet."

"Det er vel sandt, men vi ville da have været to til at bære dem, og efter at have grædt sammen ville vi have trøstet hinanden."

"Jeg kunne ikke blive din hustru."

"Elsker du mig da ikke?"

Dolores svarede ikke, og Philippe vedblev:

"Hver gang jeg bad dig om at give efter for mine bønner, gjorde du ingen anden indvending, end at det stred mod min faders vilje, da han, drevet af en barnagtig ærgerrighed, ønskede, at jeg skulle ægte Antoinette. Min faders vilje eksisterer nu ikke mere. De forpligtelser, som jeg har indgået overfor Antoinette, og som hun selv ville have løst mig fra, hvis jeg nogensinde havde haft mod til at sige hende, at jeg elskede dig – disse forpligtelser er tilintetgjort ved den nye stilling, som vi er kommet i. Vi er frie overfor den død, som venter os. Vil du da ikke sige mig hele sandheden? Vil du ikke åbne dit hjerte for mig, således som jeg har åbnet mit hjerte for dig?"

Dolores havde hørt disse ord med blikket fæstet på Philippe, med sammenpresset bryst, og især havde den ytring: "Vi er frie overfor den død, der venter os," gjort et dybt indtryk på hende, idet hun sagde til sig selv, at hun ikke burde nægte sin ven den sidste glæde, som han fordrede, at hun selv, hvis henrundne tid kun havde været et langt offer, der havde tilintetgjort hendes håb og hendes lykke, nu havde ret til at åbenbare den hemmelighed, der så længe havde ligget gemt i hendes sjæl. Hun sagde derfor:

"Hør da, min Philippe, den tilståelse, som du ønsker: Jeg har stedse elsket dig, således som jeg nu elsker dig, og jeg elsker dig lige så højt, som du elsker mig."

Der lå så megen kærlighed i den måde, hvorpå hun udtalte disse ord, at Philippe sprang op og med glædestrålende øjne sagde:

"Endelig får jeg da den tilståelse, som du har nægtet mig i fem år. Jeg vidste godt, at min kærlighed blev besvaret. Nu har

du selv sagt det, og skulle jeg end med mit liv betale den lykke at have hørt det af din mund, så vil jeg dog ikke finde, at jeg har betalt det for dyrt. Du har gengivet mig min kraft og mit mod. Jeg føler mig stærk nok til at kæmpe mod hele verden for at frelse dig, for at sikre den lykke, som vi har ret til. Vi vil leve, Dolores, for at tilhøre hinanden og elske hinanden."

"Du må ikke forlange at leve," sagde Dolores, "da det kun er visheden om at skulle dø, der har bestemt mig til at tale."

"Men hvis det skulle lykkes mig at frelse både dig og mig ud af den farlige stilling, vi befinder os i, ville du da være hårdere end skæbnen? Ville du ikke erkende, at Gud er med os, og at det er ham, der har sørget for at forene os?"

Besejret af Philippes bønner lod Dolores sit hoved synke ned mod hans bryst og tilstod ham den kærlighed, hendes hjerte var opfyldt af.

Klokken var ni om morgenen, da det medlem af kommunen, der skulle forhøre fangerne, trådte ind til dem. Alt gik således, som Philippe og Dolores havde forudset det. Han optog et foreløbigt forhør over dem, hørte den rapport, som anføreren for den patrulje, der havde fængslet dem, aflagde, og befalede, at de anklagede skulle sendes, den ene til Conciergeriet, den anden til Madelonnettes.

"Kan vi ikke blive sammen?" spurgte Philippe, der blev fortvivlet over at skulle skilles fra Dolores.

"Det må komiteen tage bestemmelse om. For øjeblikket er jeg nødt til at skille Dem ad," svarede kommunens afsending.

"Tab ikke modet!" sagde nu Philippe til Dolores. "Jeg vil snart samles med dig igen."

Dolores skulle sendes til Conciergeriet. En afdeling gendarmer trådte ind. På Dolores' anmodning hentede en af dem en droske, og hun steg ind i den. Nogle af gendarmerne tog plads i vognen ved siden af hende, andre satte sig på kuskesædet. For at komme til Conciergeriet måtte man forbi Justitspaladset. På paladsets trappetrin, ikke langt fra fængselsporten, stod et stort antal kvinder, som indfandt sig der hver dag for at være til stede ved de dødsdømtes bortførelse til skafottet. Dolores måtte stige ud af vognen i deres påsyn og tilbagelægge det korte stykke vej til fængslet til fods, ledsaget af disse kvinders hujen og skrigen og krænkende vittigheder. Eskorten kunne med nød og næppe beskytte hende mod disse furier af folkets bærme. Endelig åbnede den skæbnesvangre port sig for hende. Man lod hende træde ind i et lille værelse, hvor den person befandt sig, som havde det hverv at føre protokollen over fangerne. Hendes for- og efternavn blev indført i denne protokol. Derpå blev hun overgivet til en af slutterne, for at denne skulle anvise hende et rum i den del af fængslet, der var stillet under hans bevogtning.

"Jeg har to gunstbevisninger at bede Dem om," sagde Dolores til denne mand, hvis velvillige mine indgød hende tillid.

"Hvad ønsker du, borgerinde?"

"For det første at få et værelse for mig selv, hvis det er muligt. Jeg vil betale for det."

"Det vil falde vanskeligt; men jeg skal se, om det lader sig gøre. Og dernæst?"

"At få besørget et brev til en person, der er mig kær."

"Hvad hedder han?"

"Coursegol. Han bor hos borger Vauquelas, hos hvem jeg selv boede, da jeg blev arresteret, mens han var fraværende. De kan selv læse brevet og overbevise Dem om, at det ikke indeholder noget lovstridigt."

"Godt," sagde slutteren, der følte medlidenhed med den unge, smukke pige. "Jeg vil føre dig til et værelse, hvor du kan være alene, og så kan du skrive dit brev."

Slutteren førte Dolores til et lille værelse i anden etage, der fik lys gennem et tilgitret vindue, som vendte ud til gården.

"Du kan blive her," sagde han, "uden at nogen kommer og forstyrrer dig. Måltiderne nydes i fællesskab i refektoriet, med mindre man foretrækker at spise på sit værelse, hvilket koster ti francs om dagen."

"Jeg har ingen penge, førend det brev, som jeg vil skrive, er kommet adressaten i hænde," sagde Dolores. "De penge, jeg havde, har jeg brugt til at betale den droske med, som jeg kørte hertil i."

"Så vil jeg give dig kredit så længe," svarede slutteren. "Det er godt; du behøver ikke at takke mig. Den ene må hjælpe den anden, når man kan det. Nu vil jeg gå og hente papir, blæk og pen."

Slutteren gik og kom snart efter tilbage med skrivematerialier.

Dolores skrev et brev til Coursegol for at underrette ham om hendes og Philippes fængsling og for at bede ham om at sende hende nogle penge. Slutteren lovede hende, at hendes brev skulle blive besørget i løbet af dagen. Derpå forlod han hende.

Da Dolores var blevet alene, faldt hun på knæ og bad for Philippe. Hun havde aldrig elsket ham så højt som nu, og den

uforskyldte ulykke, som havde ramt hende, ville hun have regnet for intet, når hun blot kunne have været sammen med Philippe i det samme fængsel.

Hen imod aften vendte slutteren tilbage til Dolores med det brev, som hun havde skrevet. Man havde ikke kunnet finde Coursegol. Han boede ikke mere hos Vauquelas, og man vidste ikke, hvor han var blevet af.

Denne efterretning bedrøvede Dolores i høj grad. Hun gættede, hvad der var sket efter hendes fængsling, hun frygtede for, at Coursegol ved sine trusler havde vakt Vauquelas' vrede og draget en eller anden ulykke over sig. Coursegols forsvinden berøvede hende desuden alle pengemidler, og da fangerne ikke fik den ringeste villighed uden ved hjælp af penge, så manglede hun midler til at formilde sin tunge skæbne.

Slutteren havde medlidenhed med hendes smerte. Det var ikke ualmindeligt, at man i denne rædselsperiode blandt dem, som havde det hverv at bevogte fangerne, traf ædelmodige og menneskekærlige hjerter, som havde medlidenhed med de ulykker, de var vidne til, og søgte at formilde dem.

"Vær ikke bedrøvet, borgerinde," sagde slutteren til Dolores. "Du skal få mad og drikke og blive alene her. Jeg håber, at du da senere vil mindes, hvad jeg nu gør for dig."

Opfyldt af taknemmelighed tog Dolores et lille, med brillanter besat kors, som hun bar om halsen, og tilbød slutteren det med de ord:

"Modtag dette som pant for de udgifter, jeg forvolder Dem. Hvis jeg dør, kan De beholde det, hvis jeg slipper fra det med livet, vil jeg indløse det."

Slutteren vægrede sig først ved at modtage det, men Dolores' bønner overvandt til sidst hans betænkeligheder, og han tog imod det.

"Hvad hedder De?" spurgte Dolores.

"Jeg hedder Aubry, og det skal altid være mig en glæde at være dig til tjeneste, borgerinde."

En time derefter bragte Aubry hende to retter slet tillavet mad. Da han satte dem foran hende på bordet og så den bevægelse af modbydelighed, som Dolores ikke kunne undertrykke, sagde han næsten undseligt:

"Maden er ikke så god her som i dit slot."

"Det får være, min kære Aubry. Jeg er tilfreds med den," svarede Dolores.

Da slutteren var gået, spiste Dolores maden; for hun havde ikke nydt noget siden den foregående dags aften. Derpå bar hun bordet hen til den væg, hvor vinduet befandt sig, steg op på bordet og åbnede vinduet på klem for at indånde den friske luft, som trængte ind mellem de tykke jernstænger. Men hun kunne ikke se andet end den mørke aftenhimmel.

En time senere, da patruljerne gik igennem korridorerne for at våge over, at fangerne ikke havde ild og lys hos sig, lagde Dolores sig til sengs og sov roligt hele natten igennem. Da hun vågnede om morgenen, hilstes hun af en klar solstråle, der trængte ind til hende gennem vinduet.

Klokken ti trådte Aubry ind til hende med frokosten og sagde til hende:

"Borgerinde, da jeg gik ud i morges, blev jeg i nærheden af fængslet tiltalt af to mænd, idet den ene af dem spurgte mig,

om jeg ikke i fængslet havde set en ung, smuk, blond pige med mørke øjne – kort sagt et fuldstændigt portræt af dig."

"Hvorledes så denne mand ud?" spurgte Dolores ivrigt.

"Han var høj, havde gråt hår og syntes at være meget bedrøvet."

"Det er Coursegol, ham mit brev var adresseret til. Får De ham ikke at se igen?"

"Da jeg havde medlidenhed med hans sorg, lovede jeg ham at hjælpe ham i hans efterforskninger. Vi blev enige om, at han klokken ti i dag skulle indfinde sig i Conciergeriet og bede om at få en ansættelse i fængslet, og at du på samme tid skulle træde ind i kontoret under et eller andet påskud. På denne måde ville I, om I end ikke kunne tale med hinanden, dog kunne se hinanden og han således erfare, om du er den, han søger efter, og du, om det er ham, du har skrevet til."

På denne måde skete det, at Dolores nogle øjeblikke derefter befandt sig overfor Coursegol. Det var dem umuligt at udveksle et eneste ord, men med et blik gav Coursegol Dolores at forstå, at han ville gøre alle mulige anstrengelser for at komme ind til hende og arbejde på hendes befrielse.

Indtil den næste dag levede Dolores i den lykkelige tanke, at et hengivent hjerte vågede over hende og over Philippe.

Den følgende dag, da hun mindst ventede det, åbnedes døren, og Coursegol trådte ind.

"Jeg besørger Aubrys forretning i dag," sagde han.

Dolores ilede hen til ham, og de omfavnede hinanden. De havde kun været adskilt i tre dage, men disse tre dage havde været så lange som et århundrede.

"Har du set Philippe?" spurgte Dolores.

"Jeg så ham i går, efter at jeg havde forladt dig, min datter."

"Er han endnu stadig i Madelonnettes?"

"Ja, men i næste uge bliver han flyttet hertil."

Ingen efterretning kunne være mere behagelig for Dolores. Hun takkede Coursegol, hvis hengivne kærlighed havde stræbt at bringe hende denne formildelse i hendes skæbne. Derpå fortalte Coursegol, hvad han havde foretaget sig i de tre sidste dage, og hvorledes han havde tvunget Vauquelas til at skaffe ham en løsladelsesordre.

"Jeg har denne løsladelsesordre," sagde Coursegol; "men for at kunne benytte den er det nødvendigt, at Philippe opholder sig i det samme fængsel som du. Om nogle dage vil han være her, og I vil da forlade fængslet. Imidlertid vil jeg forberede alt, for at I kan forlade Paris straks efter jeres befrielse."

Disse meddelelser satte Dolores i et ypperligt humør. Hun håbede på muligheden af at blive lykkelig her på jorden, og hun hengav sig til blide drømme, hvori hun så sig for stedse forenet med Philippe.

For første gang siden sin ankomst til Conciergeriet gik hun ned i den fælles forsamlingssal. Denne sal vendte ud til en fængselsgård, der på den ene side var aflukket ved et jerngitter, som skilte den fra en smal gang, der udgjorde en del af de mandlige fangers opholdssted. Gennem dette gitter, hvis jernstænger sad temmelig langt fra hinanden, talte de mandlige fanger med de kvindelige. Flere gange om dagen blev en dør lukket op, og fangerne af begge køn fik lov til at nærme sig hinanden. De spadserede da rundt med hinanden som i en salon.

Alle de, som har forsøgt at befinde det indre af fængslerne i denne periode, er enige om at bekræfte, at dødsforagten aldrig har været drevet så vidt som hos fangerne i denne blodige tid.

Damerne udviklede en uhørt luksus, værdig regentskabets tid. Om formiddagen viste de sig i et elegant morgentoilette. Om middagen klædte de sig med mere elegance og udsøgt smag, og om aftenen pyntede de sig i kjoler med lange slæb, som om de skulle begive sig til hoffet for der at fremvise deres skønhed og ynde. De, som omstændighederne ved deres fængsling havde forhindret i at føre et udvalgt toilette med sig, anvendte helt deres opfindelsesevne for at rivalisere i pragt med dem af deres lidelsesfæller, der var mere begunstigede i så henseende. Fængslet havde derfor mere udseende af et forlystelsessted end af dødens mørke forværelse. Damerne viste sig kokette og forføreriske; herrerne var galante og lidenskabelige; mere end én kærlighed fødtes og døde i fængslet mellem håb og frygt. Frygten for, hvad den næste dag ville bringe, berøvede ikke kærligheden noget af dens fyrighed, og kærlighedsrusen formildede de elskendes sidste timer.

Alt var dog ikke glæde i disse dage, der hvert øjeblik blev forstyrret af nye ofres ankomst. En begræd sine børn, en anden begræd sin mand. Så kom fangevogteren og oplæste navnene på dem, der skulle lide døden. Nu fandt der hjerteskærende afskedsscener sted. Bødlen bortførte sit bytte; så var det forbi. De, som blev tilbage, sluttede geledderne, betragtede hinanden med en angst, der dog ikke berøvede dem noget af deres mod, og sagde til hinanden:

"Hvem af os skal dø i morgen?"

Klokken var omtrent to om eftermiddagen, da Dolores, beroliget ved den samtale, som hun havde haft med Coursegol, trådte ind i fangernes forsamlingssal. Der var omtrent hundrede fanger, som var fordelt i grupper, og samtalen var meget livlig, idet enhver søgte på bedste måde at slå tiden ihjel.

Man lagde ikke straks mærke til Dolores. Man så hver dag nye ansigter, og en ulykkelig mere eller mindre gjorde ikke noget videre indtryk. Denne unge pige, der alene, med en nysgerrig og frygtsom mine gennemvandrede de forskellige grupper, som havde dannet sig i salen, tiltrak sig imidlertid snart opmærksomheden. Den ene viste hende til den anden. Dolores besad denne glimrende skønhed, der ikke tillader de kvinder, som er prydet med den, at forblive ubemærket. Der lå så megen fornemhed i hendes holdning, så megen ædel stolthed i hendes blik, at hun snart blev genstand for almindelig nysgerrighed.

"Så ung, så smuk og fængslet!" sagde en stemme.

"Ungdom og skønhed har aldrig formildet tigrene," svarede man,

En medlidende mumlen lod sig høre i grupperne. Nogle unge mænd stillede sig på Dolores' vej for at se hende bedre. Nu først mærkede hun, at hendes nærværelse fremkaldte en vis opsigt. Hun blev forlegen og vendte om, som om hun ville gå sin vej, men i samme øjeblik trådte en ung kvinde hen til hende og sagde:

"Hvorfor undgår De os, mit barn. Indgyder vi Dem frygt?"

"Nej," svarede Dolores. "Da jeg befandt mig som fremmed midt iblandt Dem, ville jeg trække mig tilbage. Men hvis De vil være min beskytterinde, vil jeg blive her."

"Tag min arm, min kære pige, så vil jeg forestille Dem for selskabet. Jeg er markise de Beaufort. Hvad er Deres navn?"

"Jeg hedder Dolores. Jeg har hverken kendt min fader eller min moder. Markisen af Chamondrin har adopteret mig. Jeg er blevet opdraget i hans slot som hans datter."

"Og hans søn Philippe?"

"Han er min adoptivbroder. Kender De ham?"

"Han er en af mine venner og kom ofte i min salon – da jeg havde en salon," tilføjede markisen med et sørgmodigt smil.

"Philippe var emigreret," sagde Dolores, "men han begik den uforsigtighed at vende tilbage til Frankrig. Han ville i forening med nogle andre adelsmænd forsøge på at frelse dronningen. I går, da han befandt sig hos mig, blev vi begge fængslet, han som emigrant, jeg fordi jeg havde ydet ham et tilflugtssted."

Disse få ord, som indeholdt Dolores' livshistorie, var tilstrækkelige til at vække den mest levende sympati hos de personer, som omgav hende. Man gjorde hende straf på den artigste måde forskellige tilbud i den hensigt at skaffe hende nogle af de behageligheder, som det var tilladt fangerne at skaffe sig ved hjælp af penge. Hun afslog disse tilbud, men da hun var blevet optaget i de fornemme damers cirkel, forblev hun der indtil aften ved siden af markisen af Beaufort, der fra dette øjeblik viste en moderlig interesse for hende.

De følgende dage frembød ikke noget mærkeligt med undtagelse af de daglige scener, som Dolores endnu ikke var blevet vant til, men som ikke syntes at gøre noget indtryk på hendes ulykkesfæller. Om aftenen kom en mand, kaldte på nogle af fangerne og gav dem et sammenfoldet papir, beskrevet med en ofte ulæselig skrift, hvori navnene ikke en gang var

stavet rigtigt, og som på grund af hyppige fejltagelser ofte ikke kom rette vedkommende i hænde. Det var en anklageakt. Den, som modtog et sådant papir, mødte den næste dag for Revolutionstribunalet og blev samme dag eller senest den følgende dag ført til døden.

Den niende dag af sit fangenskab om morgenen måtte Dolores skilles fra markisen af Beaufort, der var stævnet for Revolutionstribunalet sammen med en forhenværende abbedisse fra klostret Bellecombe i Auvergne og en gammel præst fra Paris' omegn. De var alle tre anklaget for at have konspireret mod republikken. De var borte i omtrent to timer, og da de kom tilbage, var de dømt til døden. Henrettelsen skulle finde sted samme dag ved solens nedgang. Dolores tilbragte tiden sammen med dem i bøn og begræd sin nye venindes sørgelige skæbne.

"Vær ikke utrøstelig, mit kære barn," sagde markisen til hende. "Jeg beklager mig ikke over min død. Jeg har mistet min mand og min søn, alt hvad jeg elskede. Nu vil jeg atter blive forenet med dem."

I denne tone talte hun indtil den stund, da hun skulle vandre sin sidste gang her på jorden. Hun omfavnede Dolores og sagde til hende:

"Farvel, mit barn! De er ung, og jeg håber, at De vil undslippe disse slyngler. Bed for mig!"

Og da de andre fanger omringede hende og rakte hende deres hænder, sagde hun til dem:

"På snarligt gensyn, mine venner!"

12. Antoinette de Mirandol

Der var forløbet fjorten dage, siden Dolores var blevet bragt til Conciergeriet. Under alle de sindsbevægelser, som hun havde været fordømt til at lide, var hun blevet holdt oppe ved håbet om snart at blive genforenet med Philippe. Hun vovede ikke at tro, at Coursegols anstrengelser og den løsladelsesordre, som Vauquelas havde skaffet ham, ville kunne frelse hende; men når hun blot inden sin død kunne gense Philippe, ville hun uden beklagelse gå til skafottet.

En morgen, da hun trådte ind i den fælles forsamlingssal, fik hun øje på Coursegol ved enden af fængselsgården på den anden side af jerngitteret. Hun ilede hen til ham, og han underrettede hende om, at Philippe endelig havde fået tilladelse til at blive flyttet fra Madelonnettes til Conciergeriet, og at flytningen ville finde sted den næste dag. Denne nyhed opfyldte Dolores med glæde.

"Så snart hr. Philippe er kommet herhen," sagde Coursegol, "vil vi tænke på midler til at gøre brug af løsladelsesordren og skaffe Dem begge ud af fængslet uden at vække mistanke."

"Vil det være muligt?" spurgte Dolores.

"Ja vist. De fanger, som man sætter i frihed, bliver løsladt ifølge en ordre fra Velfærdskomiteen. Det papir, som Vauquelas har skaffet mig, er naturligvis en ordre af samme slags."

"Dog med den forskel, at navnene på dem, der skal løslades, endnu ikke er anført der," indvendte Dolores.

"Det gør ikke noget til sagen," sagde Coursegol. "Jeg kan selv skrive disse navne, så at løsladelsesordren kommer til at lyde på

borger og borgerinde Chamondrin."

"Men hvis det lykkes os at forlade dette fængsel, hvor vil du så bringe os hen?"

"Først til Bridoul, hvor I kan være i sikkerhed i fire og tyve timer, og derfra til et lille hus, som ligger midt i en skov ved Chevreuse i nogen afstand fra Versailles. Dette sted er næsten en ørken, og ingen vil falde på at søge Dem eller hr. Philippe der."

Coursegols ord frembragte et dybt indtryk på Dolores. Efter at hun havde troet sig for stedse skilt fra Philippe, efter at hun havde ofret sit eget hjerte og opgivet den lykke at elskes af Philippe og at gifte sig med ham; nu da alt syntes hende at være tabt, nu fremkaldte forskellige årsager, der havde forvoldt hendes ulykke, håbet om, at hun uden betænkning kunne hengive sig til sit hjertes følelser og endelig for stedse tilhøre den, fra hvem omstændighederne hidtil havde holdt hende adskilt.

Og Antoinette? spørger læseren. Havde Dolores glemt, at Antoinette havde fordringer på Philippe? Nej, og af det foregående ved man, med hvilket heltemod Dolores bestandig havde veget pladsen for Antoinette for at nøde Philippe til at opfylde sin faders sidste vilje. Men da Philippe genfandt hende i Vauquelas' hus, havde han gjort sig al umage for i hendes øjne at forringe betydningen af disse forpligtelser for at formå hende til at høre på ham med et villigt øre. Dernæst havde han sagt til hende, et han ikke følte og aldrig ville føle nogen kærlighed for Antoinette, at det var hende, Dolores, som han bestandig elskede og ville have til hustru. Når man til den indflydelse, som et sådant sprog måtte udøve på Dolores, føjede

de omstændigheder, under hvilke de genfandt hinanden, når man tager i betragtning, at Antoinette var langt borte, og at de vidste, at hun befandt sig udenfor enhver fare og befriet for ethvert savn, så vil man let kunne begribe, hvorledes de kunne komme så vidt, at de kun tænkte på deres egen lykke og betragtede deres ægteskab, der indtil dette øjeblik havde været en umulighed, som en let, naturlig og mulig ting.

Det var i denne sindsstemning, at Dolores hørte på den beskrivelse, som Coursegol gav hende af det lille hus ved Chevreuse, hvor han tilbød dem et asyl. Han talte om den tykke skov, om de tætte alleer, om en gammel jagtpavillon, der lå i nærheden af en lille landsby. Denne pavillon havde kun én etage. Møblementet var beskedent, men net, udenfor vinduet til det værelse, der var bestemt for Dolores, var der en balkon, hvorfra man havde udsigt til den smukkeste del af skoven. Coursegols livlige beskrivelse af dette fortryllende sted bevirkede, at Dolores i fantasien så sig hensat i dette hus, efter at hendes ægteskabelige forening med Philippe var blevet velsignet af en indviet præst. Det var en aften i begyndelsen af foråret. Stjernerne funklede på himlen, og månen viste sig i horisonten. Dolores stod lænet mod husets balkon og ventede på Philippe, der havde været fraværende i nogle timer. Inde i huset stod aftensbordet dækket, beskinnet af lyset fra en kobberlampe. Endelig hørtes der lyden af fodtrin på det tørre løv. Denne lyd kom nærmere og nærmere. Dolores udstødte et udråb af glæde, hun havde genkendt Philippes fodtrin, og han svarede på hendes tilråb. På denne måde afventede de under en beskeden tilværelse enden på Frankrigs ulykkesdage.

Dolores blev pludselig revet ud af denne skønne drøm ved en heftig bevægelse, som fandt sted omkring hende, og som kaldte hende tilbage til det virkelige liv. Man oplæste navnene på de fanger, der skulle møde for Revolutionstribunalet den næste dag.

Samme dags aften, da Dolores var vendt tilbage til sit værelse, indfandt slutteren Aubry sig der og medbragte en jernseng, som han opstillede ikke langt fra Dolores' seng.

"Hvad bestiller De der?" spurgte Dolores.

"Jeg opstiller en seng til en stuekammerat, som jeg er nødt til at give dig i morgen. Indtil i dag har jeg anvendt enhver list, ethvert krigspuds, for at du ifølge dit ønske kunne være alene i dette værelse; men nu er det ikke længere muligt. Man venter en sending af fanger fra Vendée og blandt dem nogle kvinder. Der må skaffes plads til dem, og alle rum er allerede fyldt såvel her som andetsteds. Mens du var nede i salen, kom inspektøren herop, trådte ind i dette rum og befalede mig at anbringe en fange til her. Det bedrøver dig; men trøst dig dog! Når de nye fanger kommer, skal jeg selv udsøge din stuekammerat, og du skal blive tilfreds med hende. Jeg tager aldrig fejl af folks ansigter."

Dolores var meget bedrøvet over, at hun for fremtiden ikke mere kunne være alene; men håbet om at gense Philippe formildede noget hendes sorg.

Den næste morgen ved dagens frembrud, da hun havde forladt sit leje, hørte hun fodtrin i korridoren. Hun skyndte sig at klæde sig på. Snart blev nøglen i hendes dør drejet om, døren gik op, og Aubry trådte ind. Han var ikke alene, men fulgtes af en kvinde, hvis ansigt Dolores ikke kunne se, ikke så meget

fordi hun havde slør for ansigtet, som fordi lyset så tidligt på døgnet ikke faldt klart ind i fængslet.

"Se her er din fængselskammerat, borgerinde," sagde Aubry til Dolores. "Jeg håber, at du vil blive tilfreds med mit valg. Jeg har udvalgt hende til dig blandt hele skaren. Stakkels lille! Hun ser meget træt og bedrøvet ud."

Den nyankomne havde uden at løfte sit slør sat sig på sin seng i en stilling, der tilkendegav stor træthed eller stor sorg. Aubry gav hende nogle anvisninger, som hun hørte på uden at svare noget og uden at se på ham.

Da Aubry var gået sin vej, trådte Dolores hen til sin fængselskammerat og sagde til hende:

"Da vi skal bo sammen for kortere eller længere tid, skal vi så være veninder?"

Ved de første ord, som Dolores udtalte, fo'r den ubekendte sammen. Derpå rejste hun sig og betragtede Dolores nøje.

"Om vi skal være veninder!" råbte hun. "Dolores, genkender De mig ikke?"

Dolores foldede sine hænder, udstødte et udråb af forundring, hvori der lå en blanding af skræk og glæde.

Derpå løftede hun den ubekendtes slør i vejret og råbte:

"Antoinette, Antoinette!"

"Dolores, er De her?"

De styrtede i hinandens arme og omfavnede hinanden efter fire års skilsmisse. De udspurgte hinanden under smil og tårer og afbrød sig selv for på ny at omfavne hinanden.

Endelig sagde Dolores:

"De er så bleg, kære veninde."

"Jeg har tilbragt natten på rejse," svarede Antoinette.

"Så må De lægge Dem for at hvile Dem," lagde Dolores. Derpå trak hun Antoinette hen til sin egen seng, hjalp hende med at afføre sig de våde klæder og nødte hende til at lægge sig. Derpå bortfjernede hun sig et øjeblik for at bede Aubry om at bringe Antoinette en varm drik. Aubry opfyldte Dolores' begæring, og de to unge piger var snart fordybede med hinanden i en samtale om fortiden.

Antoinettes første spørgsmål havde været:

"Har De set Philippe?"

Ved dette spørgsmål dækkede en let bleghed Dolores' kinder, men hun svarede dog med rolig stemme:

"Ja, jeg har set Philippe. Han er fængslet ligesom vi, og i dag vil han blive bragt herhen."

Antoinette ville vide de omstændigheder, under hvilke Philippe var blevet fængslet, og Dolores fortalte hende dem. Hun fortalte også i korthed, hvad der var hændt hende fra den dag af, da hun for fire år siden forlod slottet Chamondrin. Men Dolores talte ikke et ord om den kærlighed, som hun nærede for Philippe, eller om det, som var foregået imellem dem.

Derpå fortalte Antoinette, hvorledes hun havde haft det i de forløbne fire år. Hun omtalte for Dolores de højtidelige forpligtelser, som Philippe havde indgået med hende, og sagde, at det, da han havde forladt hende, havde været hende umuligt at blive alene tilbage i England, og at hun derfor hemmeligt var flygtet bort fra ægteparret Reed. I London havde hun henvendt sig til chevalier Millemont, en gammel adelsmand, der var blevet hende forestillet af Philippe. Efter at hr. Millemont forgæves havde søgt et få hende til at opgive sit forsæt, påtog han sig et skaffe hende midlerne til at begive sig til Frankrig.

Han skaffede hende nemlig en plads på et lille fartøj, der overførte til Frankrig nogle emigranter, som ville begive sig til Vendée. Da de havde nået Bretagnes kyst, hvor de gik i land, forlod hendes rejsefæller hende. Da hun ønskede så hurtigt som muligt at komme til Paris, fik han for en betydelig sum penge en mand til at køre hende forbi Nantes. Denne rejse gik for sig uden forhindringer. Manden havde skaffet sig to pas, hvori han betegnedes som kornhandler og Antoinette som hans datter. I en lille landsby på den anden side af Nantes, hvor de standsede for at spise, vakte Antoinettes hvide hænder og hele hendes holdning nogen mistanke. Kornhandleren bemærkede det, han blev bange, og mens Antoinette opholdt sig i den store værtshusstue, spændte han for vognen og kørte bort i fuld fart. Denne fejhed forvoldte Antoinettes ulykke. Da hun opdagede, at manden havde forladt hende, formåede hun ikke at skjule sin uro og forøgede derved den mistanke, der allerede var opstået imod hende. Kroværten, en rasende patriot, forlangte, at hun skulle følge med ham til distriktskommissæren. Der tabte hun aldeles fatningen, gav forvirrede og modstridende svar, hvilket foranledigede hendes fængsling. Distriktskommissæren ville sende hende til Nantes, men da hun ønskede at komme til Paris i det håb der at genfinde Philippe, så bad og bønfaldt hun så længe, indtil man samtykkede i at sende hende til Paris. Samme aften kom en skare fanger fra Vendée gennem landsbyen. Man førte dem til Paris, fordi Velfærdskomiteen selv ville overvære processen imod dem på grund af den rang, som de mest kompromitterede blandt dem indtog i det royalistiske parti. Antoinette blev overgivet til anføreren for denne konvoj, og

efter en lang og besværlig rejse ankom hun til Paris og blev bragt til Conciergeriet.

Dolores havde hørt på Antoinette uden at afbryde hende, og da Antoinette havde endt sin fortælling, sagde Dolores til hende:

"De trænger til at samle kræfter. Læg Dem nu til at sove, jeg vil våge over Dem."

"Jeg ville gerne se Philippe," mumlede Antoinette.

"De skal få ham at se, det lover jeg Dem."

Antoinette lagde sig ned og faldt snart i søvn. Dolores, som blev siddende hos hende, begyndte nu at tænke over det, som hun havde hørt. Af Antoinettes fortælling fremgik der to ting: at hun havde foretaget denne rejse, der var endt så ulykkeligt, for at opsøge Philippe, som hun elskede lidenskabeligt, og at Philippe for nogle uger siden havde indgået højtidelige forpligtelser over for Antoinette, som han havde ladet Dolores blive i uvidenhed om.

"Hvad skal jeg gøre?" spurgte den stakkels pige sig selv med fortvivlet hjerte.

Hendes egen kærlighed, der var så stor, så heroisk, trådte op overfor Antoinettes kærlighed. Hvilken af dem burde ofres? Naturligvis Antoinettes, eftersom Philippe elskede Dolores. Men hun kunne dog ikke rigtig forliges med denne løsning af sagen.

"Altså," tænkte hun, "skulle jeg, som markien af Chamondrin har været i faders sted, gengælde hans velgerninger ved at hjælpe hans søn med at overtræde hans sidste vilje. Nej, det er umuligt. Han har fordret det løfte af ham, at han vil ægte Antoinette, og Philippe har lovet både sin fader og Antoinette

det. Det kan være det samme, at han elsker mig. Når han ikke mere ser mig, vil han glemme mig. Han vil igen komme til at holde af Antoinette, og de vil blive lykkelige. Jeg bør ikke ved min nærværelse forstyrre de planer, der var min velgørers hjerte så kære. Jeg har jo allerede én gang ofret mig; hvorfor vil jeg ikke vedblive med dette offer? Velan, Dolores, vær modig, vær stærk! Hvis du ægtede Philippe, ville du gøre Antoinette ulykkelig. Hun ville dø af sorg, og hele sit liv igennem ville hendes sørgende skygge stille sig mellem din mand og dig. Hun er uskyldig; hun ved ikke, at jeg elsker Philippe. Han har aldrig sagt hende det, og jeg har altid skjult det for hende. Hun vil være lykkelig uden samvittighedsnag og vil bringe fred og kærlighed i dens sjæl, der er hende kær."

Dolores rejste sig nu lige så sjælsstor og opofrende som tidligere. Hun behøvede kun at sige et ord til Philippe, for at han skulle tilhøre hende for stedse; men hun ville ikke tilegne sig en lykke, som hun ikke kunne opnå uden ved at knuse Antoinettes elskende hjerte og tilsidesætte ærbødigheden for en hende kær afdøds vilje.

"Ak," mumlede hun, idet hun betragtede den sovende Antoinette, "hvorfor blev du ikke i England? Hvorfor kom du hertil? Du ved ikke alt det onde, som du forvolder mig."

Da klokken var henved ti, åbnedes døren, og slutteren trådte ind,

"Borgerinde," sagde han, "der er nede i fængselsgården en fange, som ønsker at tale med dig. Han er kommet hertil fra Madelonnettes."

"Det er ham!" tænkte Dolores, som blev ganske bleg ved tanken om at skulle gense Philippe. Hun tog dog mod til sig og

gik ned for at møde Philippe. Han gik i en feberagtig spænding frem og tilbage i fængselsgården og ventede på hende. Da han fik øje på Dolores, udstødte han et udråb af glæde og ilede hen imod hende. Fængselsgården var tom, og idet han udstrakte armene imod hende, sagde han:

"Dolores, nu er jeg endelig blevet genforenet med dig for aldrig mere at forlade dig. Jeg sagde en gang til dig: "Hvis Gud, der har forenet os igen efter en lang og grusom skilsmisse, udfrier os af den fare, som truer os, tror du da ikke, at han selv vil vor forening her på jorden?" Takket være Coursegol vil vi kunne slippe ud af dette fængsel og genvinde vor frihed."

"Og Antoinette!" udbrød Dolores.

"Antoinette!" gentog Philippe forundret.

Dolores så stift på ham og sagde med en stemme, hvori hun lagde så megen fasthed som muligt:

"Da du forlod Antoinette i England, lovede du hende at ægte hende, når du kom tilbage. Da det varede hende for længe, inden du kom tilbage, drog hun over havet. Hun er i Frankrig, i Paris, i dette fængsel. Hun er kommet for at forlange opfyldelsen af dit løfte."

Mens Dolores talte, var Philippe blevet ligbleg på grund af den sindsbevægelse, som denne nyhed forvoldte ham. Da Dolores tav, formåede han ikke at svare, men støttede sig tilintetgjort og ubevægelig mod fængselsgårdens mur.

13. Kærlighedens kampe

Dolores gentog nu for Philippe alt, hvad Antoinette havde fortalt hende, og da hun var færdig med det, sagde hun:

"Philippe, hvorfor har du ikke sagt mig noget om de bånd, der bandt dig til Antoinette? Det er næppe seks uger siden, du forlod hende, og da du forlod hende, lovede du hende at ægte hende, og dog har du bedt *mig* om, at jeg skulle opfylde dine ønsker ..."

Philippe afbrød hende og sagde:

"Dolores, gør mig ingen bebrejdelser! Jeg har ikke forglemt eller forrådt mine pligter, men det er skæbnen, som har blandet sig i alt dette. Adskilt fra dig, uden håb om nogensinde at gense dig, da jeg anså dig for død eller skjult et eller andet sted langt borte fra mig, gav jeg Antoinette et løfte, ligesom jeg havde gjort det for fire år siden i min faders nærværelse, da jeg troede, at du havde indviet dig til Gud og var blevet nonne i karmeliterindeklostret i Avignon. Men da jeg nu har genfundet dig, som jeg elsker og tilbeder, hvorledes skulle jeg da kunne glemme, at du er den første og eneste, som har ejet mit hjerte? Allerede som barn, da jeg endnu troede, at du var min søster, elskede jeg dig, og denne kærlighed har siden udviklet sig og er vokset således, at den er blevet mit livs ulykke."

"Ja, desværre!" mumlede Dolores.

"Og da et tilfælde, som jeg velsigner, bragte mig i din nærhed, da jeg endelig kunne dække dine kære hænder med mine kys, fryde mine øjne med at betragte dig, ville du forbyde mig for Antoinettes skyld at tale til dig om den kærlighed, der så mange

år har opfyldt mit hjerte, men det formåede jeg ikke. Dolores, du er stærk, du besidder kraft nok til at beherske dig selv og tilsyneladende at blive ufølsom, selv om dit hjerte pines. Men jeg besidder ikke den samme styrke, jeg lider, og jeg må udtale det, jeg elsker og må sige det."

Philippe var heftigt bevæget, og tårer vædede hans kinder. Efter en kort tavshed vedblev han:

"Årsagen til vore ulykker ligger i de betænkeligheder, der forhindrede os i at tilstå sandheden rent ud. Hvis vi havde taget hinanden ved hånden og var knælet med for min fader og havde sagt til ham: Fader, vi elsker hinanden, ville han have været lykkelig over det og velsignet os."

"Deri tager du fejl, Philippe. Inden jeg begav mig til klostret, fortalte jeg markien, at du elskede mig, og han holdt mig ikke tilbage."

"Vidste min fader det?" spurgte Philippe forundret.

"Ja."

"Og han forlangte i sin dødsstund det løfte af mig, at jeg ville ægte Antoinette. Hvor fædrene undertiden kan være grusomme!"

"Han troede, at du havde glemt mig."

"Hvorledes skulle jeg kunne glemme dig? Men hvad skal vi nu gøre?"

Dolores svarede ikke. Hun slog øjnene ned som for at forhindre Philippe i at læse i hendes sjæl, i hvilken der fandt en heftig kamp sted.

Philippe benyttede denne tøven og ubestemthed til på ny at tale sin sag.

"Hør mig, Dolores," sagde han. "Vi kan ikke ofre os begge for min faders vilje. Hvis jeg ægter Antoinette, mens mit hjerte er opfyldt af dig, vil jeg ikke kunne grundfæste hendes lykke. Desuden, hvad skulle der så blive af dig?"

"Men hvis sig bønhørte dig, hvad skulle der så blive af Antoinette?"

"Hun vil glemme mig. Hun har elsket mig, fordi jeg var den første, hvis bekendtskab hun havde gjort, inden hun kendte andre unge mennesker, førend hun havde set sig om i verden. Men hun vil glemme mig efter at have udgydt nogle tårer, der ikke kunne sammenlignes med de tårer, som jeg har udgydt, og som jeg fremdeles vil udgyde, hvis du forlader mig. Den kærlighed, som hun føler for mig, kan heller ikke sammenlignes med den kærlighed, som jeg nærer i mit hjerte."

"Bagtal hende ikke, Philippe! I fire år har hun betragtet dig som sin ægtefælle for Gud, og hvis du forlader hende, vil hun sørge over din utroskab."

"Min utroskab!"

"Ja, for du har givet hende et bestemt løfte. Derimod har du ikke givet mig noget løfte."

"Men du ..."

"Jeg har ikke lovet noget!"

"Din tavshed forleden dag, da jeg bønfaldt dig om din kærlighed, var den ikke en tilståelse?"

"Du har misforstået den," sagde Dolores.

"O, jeg ulykkelige!" råbte Philippe.

Dolores kunne ikke mere. Denne samtale havde udtømt hendes kræfter. Men hun havde taget en uforanderlig beslutning, og hun havde nu kun ét mål: at sikre Antoinettes

lykke ved at nøde Philippe til at ægte hende. Hun vedblev derfor i en mild tone:

"Coursegol vil komme herhen med den løsladelsesordre, ved hvis hjælp du og jeg ville kunne forlade dette fængsel. Det kan tjene til at begunstige Antoinettes flugt."

Philippe gjorde en benægtende bevægelse. Dolores lod, som om hun ikke bemærkede det, og vedblev:

"Når I har forladt dette fængsel, vil det ved Coursegols hjælp blive let for jer at nå et sikkert tilflugtssted, hvor I kan leve i fred. Jeg forlanger ikke, at du skal ægte Antoinette, straks efter at du har forladt mig; men når tiden har mildnet den feber, som nu fortærer dig, og bragt ro i dit hjerte, så vil du som en ærlig mand opfylde de forpligtelser, som du har indgået."

Philippe rystede på hovedet og svarede:

"Men hvad skal der så blive af dig?"

"Hvis jeg slipper ud af dette fængsel og undgår skafottet, vil jeg begive mig til udlandet og tage ophold i et kloster, hvor jeg vil bede for jer. Men jeg vil ikke aflægge noget klosterløfte, det lover jeg dig med bestemthed; og hvis du en gang i tiden føler dig stærk nok til at kunne tåle min nærværelse uden fare for din hjertefred, så vil jeg vende tilbage til dig, Philippe, og blive en anden moder for dine børn og en veninde for Antoinette."

"Jeg nægter at adlyde dig. Jeg vil ikke ægte Antoinette, og da du vil tvinge mig til det, så vil jeg henstille til hendes afgørelse, hvad beslutning jeg skal tage. Jeg vil åbenbare for hende, hvad hun hidtil har været uvidende om, at vi elsker hinanden, at vi altid har elsket hinanden."

"Nej, det må du aldrig sige hende. Du har ikke ret til at betro hende en hemmelighed, der tilhører mig lige så godt som dig."

Denne samtale havde varet temmelig længe. Den lille fængselsgård og den sal, som den stod i forbindelse med, begyndte lidt efter lidt at fyldes med dette sørgelige steds beboere. Nogle af dem betragtede Philippe og Dolores, idet de gik forbi dem, med et nysgerrigt blik, som om de ønskede at kende genstanden for en så livlig samtale.

"Jeg vil nu gå op til Antoinette," sagde Dolores, "og føre hende herned. Jeg bønfalder dig endnu en gang om ikke at åbenbare hende noget, som kan bedrøve hende. Vi har jo ikke noget at haste efter. Vi er i fængsel, og måske vil det, til trods for Coursegols anstrengelser, ikke lykkes os at slippe ud herfra. Hvert øjeblik kan en anklageakt blive leveret en af os eller måske os alle tre. Da vi ikke kender fremtiden, så lad os ikke forstyrre øjeblikkets fred og ro. Lad os leve her, som vi levede i Chamondrin, idet vi elsker hinanden og gensidigt understøtter hinanden i vor ulykke, for at vi lettere kan bære den, og lad os af tiden og begivenhederne vente en løsning på alt dette."

"Hvilken kraftig sjæl du besidder!" svarede Philippe, som dette forslag lod beholde noget håb, og som han derfor gik ind på.

Dolores forlod nu Philippe for at vende tilbage til Antoinette, og Philippe blandede sig imidlertid mellem fangerne, blandt hvilke han traf på flere adelsmænd og fornemme damer, som han havde kendt ved hoffet i Versailles og i hertugen af Penthievres hus.

Antoinette vågnede op i det øjeblik, da Dolores trådte ind i deres fælles fængselscelle. Hun så ikke den bevægelse, som Dolores' ansigt endnu bar spor af. Hun smilede til hende, rakte hende sin hånd og omfavnede hende.

"Philippe?" var det første ord, som Antoinette sagde.

"Philippe er kommet," svarede Dolores. "Jeg har talt med ham. Han venter os i fængselsgården."

Ved denne efterretning var Antoinette hurtigt på benene og påklædt. De to unge piger tog hinanden under armen og gik ned for at træffe sammen med Philippe. Dolores følte, hvorledes Antoinettes hjerte bankede voldsomt ved tanken om at skulle gense Philippe. Hun kastede sig i hans arme med så megen naiv ugenerthed, at han blev rørt ved det og tillige følte samvittighedsnag ved tanken om, at han havde været på nippet til at hade dette yndige væsen, hvis eneste fejl bestod i, at hun elskede ham.

"Ulykkelige barn!" sagde han til hende. "Hvorfor blev De ikke i England? Hvorfor har De udsat Dem for sådanne farer?"

"Var det ikke min pligt at opsøge Dem for at dø med Dem? Da jeg, efter at jeg i fjorten dage ikke havde hørt noget fra Dem, erfarede dronningens død, sagde jeg til mig selv, at De, da De ikke havde kunnet frelse hende, måtte svæve i stor fare, måske allerede var fængslet, og De ser, at jeg ikke havde taget fejl. Jeg rejste altså, og jeg føler mig lykkelig, nu da jeg har genfundet Dem."

Dette svar, som Dolores hørte, var for hende et nyt bevis på de forpligtelser, som Philippe havde indgået mod Antoinette. Disse forpligtelser, som fader Perettys velsignelse ved markien af Chamondrins dødsleje gav en forøget hellighed, gjorde, at Antoinette behandlede Philippe, som om deres ægteskab allerede var fuldbyrdet.

Dolores betragtede Philippe med et blik, som skulle sige: "Tør du vove at åbenbare hende, at du ikke elsker hende? Du bør

tvært imod kun tænke på at gøre dig værdig til hende og at sikre hende en lykke, som hun har ret til at gøre fordring på."

Philippe stod forlegen foran de to unge piger. Antoinette syntes at vente, at han skulle hilse hendes ankomst med et ord, der vidnede om hans glæde og om den kærlighed, som hun troede hans hjerte opfyldt af. Men til trods for de anstrengelser, han gjorde, var det ham ikke muligt at få et ord over sine læber. Således henrandt nogle minutter. I fængselsgården og i salen gik fangerne frem og tilbage. De, som kendte Philippe, spurgte sig selv, hvem denne unge pige var, som Dolores viste en så søsterlig kærlighed. Antoinette vakte således alles nysgerrighed, og man var begærlig efter at få at vide, hvem hun var. Man fulgte med blikket alle deres bevægelser, man søgte at gætte, hvad de sagde til hinanden, man gjorde bemærkninger over den sindsbevægelse, som viste sig i Philippes ansigt, og Dolores' veninder længtes efter en lejlighed til at kunne udspørge hende.

"Jeg tror, at vi er genstand for almindelig nysgerrighed," hviskede Dolores med et smil.

Philippe vendte sig om og så, at alles opmærksomhed var henvendt på ham, og da han ønskede at slippe bort fra de to unge piger for at bringe lidt orden i sit forstyrrede hjerte, sagde han:

"Vi mødes igen om en lille stund."

Og med disse ord bortfjernede han sig.

Dolores kastede et blik på Antoinette og så, at hun var ganske bleg og skælvede. Dolores tog sin veninde under armen og førte hende tilbage til den fængselscelle, som de beboede i fællesskab.

Da Antoinette befandt sig alene med Dolores, gav hun sine tårer frit løb.

"Han svarede mig ikke," sagde hun. "Min ankomst synes at have forvoldt ham mere sorg end glæde."

"Det kommer af, at han elsker Dem," svarede Dolores, "og at han er bedrøvet over at se Dem truet af de samme farer, som vi trues af."

"De siger, at han elsker mig. Det tror jeg ikke. Jeg ved, at jeg, hvis jeg havde været i hans sted, ville have ventet hans komme med utålmodighed og modtaget ham med glæde. Jeg ville deri have set et bevis på hans kærlighed uden at tænke på de farer, han havde udsat sig for for at se mig. Når man elsker hinanden, er intet mere sørgeligt end at den ene dør, for den, som overlever den anden, må være så ulykkelig for resten af sit liv, at den, som går bort, ikke kan have noget inderligere ønske, end at den, som bliver tilbage, snart man følge efter."

Dolores svarede intet. Hun begreb den dybe bedrøvelse, som Antoinettes sjæl var opfyldt af. Hendes egen bedrøvelse var ikke mindre, men der blandede sig deri en resignation, der forøgedes derved, at hun nu tydeligt indså nytten af sit offer.

Resten af dagen hengik, uden at der skete noget videre. Antoinette og Dolores viste sig kun en kort stund i den fælles forsamlingssal. Philippe undgik at møde dem.

"Han lider," sagde Antoinette. "Hvilket onde lider han af?"

Hun kunne ikke begribe hans opførsel uden ved at antage, at han ikke alene ikke elskede hende, men at han endog foretrak Dolores for hende. Dolores vogtede sig vel for at åbenbare hende det onde, som Philippe led af.

Om aftenen inden de faldt i søvn, talte de to unge piger længe med hinanden om fortiden og opfriskede mindet om de lykkelige timer, som de havde oplevet. I det øjeblik, da de, overvældede af træthed, var på nippet til et falde i søvn, befandt de sig i tankerne på slottet Chamondrin. Dolores hørte markien udvikle for hende de forhåbninger, som han nærede med hensyn til Philippe, som han havde bestemt til at skulle indgå et rigt og fornemt ægteskab, for at han kunne genoprejse sit hus' glans og lykke. Men Antoinettes refleksioner havde taget en anden retning og opfyldte stadig hendes sjæl, da hun vågnede op om morgenen. Hun tænkte sig fem år tilbage i tiden til de dage, der fulgte umiddelbart oven på hendes ankomst til slottet Chamondrin, da hendes hjerte pludselig opfyldtes af kærlighed til Philippe. Hun tilbagekaldte nu i sin hukommelse, at Philippe en morgenstund havde anmodet hende om en hemmelig samtale. Hun troede, hun var elsket, og var ilet til dette stævnemøde gennemtrængt af en ubeskrivelig glæde. Men hvor stor havde ikke hendes skuffelse været, da Philippe betroede hende, at han elskede Dolores, og bad hende om at tale hans sag hos hende. Hun havde beholdt et pinefuldt indtryk af denne scene, men mindet om det var svundet bort, efter at Dolores havde forladt slottet Chamondrin for at begive sig til karmeliterindernes kloster i Avignon, og efter at hun selv havde set Philippe for hver dag vise sig mere og mere venlig imod hende.

Men dette flygtige indtryk vågnede nu op igen med forøget styrke og bragte sorg og forvirring i Antoinettes sjæl. Nu kunne hun forklare sig, hvorfor Philippe havde udsat deres bryllup i så lang tid, og den kolde modtagelse, som han havde vist hende,

oplyste det stakkels barn om de sande følelser hos den mand, hvis hustru hun havde ventet at blive om kort tid. Hun befandt sig nu på det samme standpunkt og i den samme stilling som tidligere. Den hindring, som den gang havde været nær ved at tilintetgøre hendes lykke, stillede sig nu atter i vejen for hende. Philippe elskede Dolores. Ved denne opdagelse kunne hun ikke tilbageholde et dybt suk. Hun skjulte sit hoved i sin hovedpude for at kunne jamre sig og græde, uden at Dolores, der lå og sov nogle skridt fra hende, hørte hende. Al den hjertesorg, som hun havde lidt for fem år siden, følte hun nu på ny, men i en langt højere grad, fordi hendes kærlighed var vokset og hendes forhåbninger var taget til siden den tid. Det var den brændende og frygtelige smerte af et sår, som åbner sig på ny, efter at man troede, at det var helbredet.

Da dette første udbrud af hendes smerte havde lagt sig noget, begyndte hun at overveje, hvilken fremgangsmåde hun skulle følge, og til sidst bestemte hun sig til at henvende sig til Dolores selv, således som hun tidligere havde gjort det, for af hende at erfare størrelsen af sin ulykke.

I dette øjeblik trængte dagens første stråler ind i fængselscellen. Antoinette forlod sit leje og klædte sig hurtigt på. Derpå gik hun hen til Dolores' seng. Denne sov endnu. Antoinette satte sig ved foden af sengen og ventede. Da Dolores vågnede op af sin søvn, mødte hendes blik Antoinettes blege ansigt og hendes tårevædede øjne.

"De har grædt, kære Antoinette!" råbte Dolores bekymret.

"Ja, jeg har lidt meget i nat."

"Hvorfor?"

"På grund af Philippes ligegyldighed."

"Vær ikke bedrøvet, min veninde! Det, som De antager for ligegyldighed, er en høj grad af ømhed. Philippe er vred på Dem, fordi De ikke har afventet hans tilbagekomst i England. Den frygtelige stilling, som De har bragt Dem selv i, både bedrøver og ærgrer ham."

Dolores søgte således at berolige Antoinette, men denne ville ikke lade sig bedrage.

"Er De vis på," sagde hun, "at Philippes følelser er af denne beskaffenhed? Tror De ikke snarere, at han nærer en anden kærlighed i sit hjerte?"

"En anden kærlighed!" råbte Dolores. "Tro ikke det. Philippe ved, at han bør ægte Dem, han kender sine pligter, og han elsker ingen anden end Dem."

"De tager fejl, Dolores, det er Dem, han elsker."

"Mig! Hvem har sagt Dem det?"

"Det er altså sandt! Jeg vidste det nok. Alt er tabt for mig. Han har genset Dem efter fire års forløb, og hvad enten han aldrig har elsket nogen anden end Dem, eller han ved gensynet af Dem på ny er faldet i Deres snarer, så har han nu glemt mig."

Dolores, som endnu lå i sengen, trak Antoinette ned til sig, kærtegnede hende og sagde:

"Vær rolig, kære veninde! Deres fantasi fører Dem på vildspor og drager Dem bort fra sandheden. Det er nok muligt, at Philippe ved gensynet af mig har undergået nogle af de indtryk, som minderne ville vække i ethvert hjerte, men disse indtryk er kun flygtige og truer ikke Deres lykke. Hvis Philippe i nogen tid nærede tanker, som foruroligede Dem, så var det, som De ved, tilstrækkeligt, at jeg rejste bort for at bringe ham til at opgive disse tanker. Er disse nu opstået på ny, så vil det være

tilstrækkeligt, at jeg bortfjerner mig, for at forjage dem og for på ny at gøre ham til den, som De alene har en uafviselig ret til."

Disse ord beroligede Antoinette. Hun holdt op at græde, og hele hendes væsen syntes at takke Dolores, der således søgte at gengive hende håbet.

Dolores vedblev:

"Hvis det er Guds vilje, at vi skal genvinde friheden, så skal De, Antoinette, drage bort med Philippe. Hvad mig angår, så vil jeg rejse til udlandet og tage ophold i et kloster; for der er min plads, og jeg forsikrer Dem, at jeg aldrig vil gifte mig."

"Jeg takker Dem," sagde Antoinette. "De gengiver mig min ro og lykke."

Kærligheden er egoistisk, og Antoinette kendte ikke noget til de kampe, som Dolores havde måttet kæmpe med sig selv. Hun søgte derfor ikke at udfinde bevæggrunde til Dolores' handlemåde, og lykkelig ved de erklæringer, som hun netop havde hørt, og ikke længere i tvivl om at kunne genvinde sin tabte magt over Philippe, gik hun fra den heftige smerte, som vi har beskrevet, over til en tilstand af fuldstændig ro.

14. Lynet slår ned

Der henrandt tre dage, uden at der indtrådte nogen forandring i de tre personers stilling.

Antoinette og Dolores levede næsten adskilte fra Philippe, skønt de opholdt sig under det samme tag som han, på så hårdnakket en måde søgte han at holde sig borte fra dem. Når han kom ind i den fælles forsamlingssal eller i fængselsgården på en tid, da Antoinette og Dolores opholdt sig der, så blandede han sig i mændenes grupper, som de to unge piger ikke nærmede sig til, med mindre de havde noget vigtigt at meddele deres utaknemmelige ven.

Philippe manglede kraft til at tage en fast beslutning. Han følte vel, at Dolores var uigenkaldeligt tabt for ham, at hun, hvis hun slap levende ud af fængslet, straks ville rejse en skranke mellem dem; men så længe han havde hende for øje, kunne han ikke bestemme sig til at underkaste sig den skæbne, der tilintetgjorde hans lykke; han håbede og fortvivlede skiftevis, idet hun snart sagde til sig selv, at hans veltalende kærlighed til sidst måtte kunne bøje Dolores' vilje, snart indså, at intet ville være i stand til at kuldkaste den beslutning, hun havde fattet, at ville ofre sig for hans og Antoinettes lykke.

Den fjerde dag efter Antoinettes og Philippes ankomst i Conciergeriet fik slutteren Aubry lov til at være borte hele dagen og at lade sin tjeneste besørge af Coursegol, hvilket, som læseren vil mindes, allerede en gang tidligere havde været tilfældet.

Coursegol havde til hensigt på denne dag at udfri Philippe og Dolores af fængslet. Han bragte dem nemlig løsladelsesordren, som han havde skrevet deres navne på, og som skulle gengive "borger og borgerinde Chamondrin" friheden. Han var uvidende om Antoinettes fængsling, og da han ved sin indtrædelse i Dolores' fængselscelle fik øje på Antoinette, kunne han ikke tilbageholde et udråb af smerte.

"De er her, frøken Mirandol?" råbte han.

"Ja, jeg har været her i tre dage, min gode Coursegol," svarede Antoinette.

"Men løsladelsesordren gælder kun for to personer."

Antoinette forstod ikke, hvad han mente, hun vidste ikke, hvad det var for en løsladelsesordre han talte om.

Dolores ilede hen til Coursegol og hviskede til ham:

"Sig ikke et ord mere! Giv mig løsladelsesordren. Den skal, når tid og lejlighed kommer, blive benyttet på rette måde."

Coursegol adlød modstræbende. Han gættede, at alle Dolores' bestræbelser ville gå ud på at lade Philippe og Antoinette slippe ud af fængslet, og så ville han ikke være i stand til at frelse hende.

I dette øjeblik foregik der en kamp i hans sjæl. Han var forbitret på denne Antoinette, der intet var for ham, og som nu for anden gang bragte Dolores' liv og lykke i fare.

"Først," sagde han til sig selv, "var det hendes tilstedeværelse på slottet Chamondrin, som hindrede min kære Dolores i at ægte Philippe, og nu da jeg med så godt håb har arbejdet på at sikre deres flugt og bringe deres forhåbninger til at gå i opfyldelse, nu er det atter hende, som bringer vore planer til at strande."

Han ville måske have givet sine følelser i denne retning luft, men Dolores, der formodentlig gættede, hvad der foregik i hans indre, gav ham et tegn, hvorpå han fjernede sig og gik ned til Philippe, som han meddelte, at løsladelsesordren var i Dolores' hænder.

"Den vil ikke være nogen af os til nytte," sagde Philippe i en bedrøvet tone. "Hvis den kunne åbne dette fængsels porte for to kvinder, ville jeg lade dem drage bort, men da det er nødvendigt, at jeg skal drage bort med den ene af dem, og da jeg ved, at ingen af dem vil frelse sig på den andens bekostning, så vil vi blive her alle tre."

"På den måde vil alle mine anstrengelser være spildt," råbte Coursegol, "og jeg vil have den sorg at se jer omkomme, efter at jeg har gjort mirakler for at frelse jer!"

Vredestårer funklede i Coursegols øjne ved disse ord.

Philippe søgte at berolige ham. Han forklarede ham, at det var umuligt for to af dem at flygte, da disse to hele deres liv igennem ville føle samvittighedsnag over, at de havde ladet den tredje blive tilbage i fængslet. Der stod derfor intet andet tilbage for dem end at flygte alle tre eller i fællesskab at afvente udfaldet af deres fangenskab.

Coursegol besluttede da at gøre et nyt forsøg for at få en løsladelsesordre, der gjaldt for tre fanger. Han forlod fængslet hen imod aften, efter at han havde lovet sine venner at komme tilbage om nogle få dage og så snart det var ham muligt.

Coursegols nærværelse i fængslet havde bevirket, at Dolores og Antoinette var kommet sammen med Philippe i den fælles forsamlingssal. Da Coursegol var taget bort, sagde Antoinette til Philippe:

"Skal vi endnu vedblive at undgå hinanden?"

"Nej," svarede Philippe, rørt af det kærlige og bedrøvede udtryk i Antoinettes stemme, "vi vil være sammen så meget som muligt, for at vi ikke, hvis vor død er nært forestående, skulle komme til at beklage, at vi ikke har skænket venskabet de øjeblikke, som vi har tilbage."

"Godt!" sagde Dolores og rakte Philippe sin hånd. Hun tilføjede intet videre, da hun ikke kunne gøre det i Antoinettes nærværelse uden at røbe for hende det, som hidtil havde været holdt skjult for hende.

De blev sammen indtil det øjeblik, da det sædvanlige signal underrettede fangerne om, at de skulle begive sig til deres fængselsceller og gå til sengs. Philippe og Dolores havde ikke gjort den ringeste hentydning til løsladelsesordren, som om de efter fælles overenskomst havde villet skjule for Antoinette, at hendes uforudsete ankomst forhindrede dem i straks at genvinde deres frihed.

Den næste dags morgen gik Dolores alene ned i den fælles forsamlingssal. Hun traf der Philippe og havde en meget lang samtale med ham.

"Da Gud har forenet os her," sagde hun til ham, "så lad os nyde de timer, som han har forundt os, og lad der ikke være nogen splid imellem os, da fred og enighed udgør vort eneste trøstemiddel. Jeg vil ikke mere høre tale om dine følelser. Du bør kun have to ting for øje: at jeg aldrig vil blive din hustru, og at du bør opfylde dine forpligtelser mod Antoinette. Tag derfor dit parti og bedrøv os ikke mere ved synet af din sørgmodighed. Den sønderriver mit hjerte og kan ikke i mindste måde gøre nogen forandring i de bestående forhold."

Philippe hørte med bøjet hoved på denne tale og sagde til sig selv:

"Dolores har ret. Hvad skader det, at fremtiden synes at ville skille mig fra hende, da nutiden tillader mig at leve ved hendes side. Vi ved ikke den ene dag, om vi skal overleve den næste, og først når vi slipper ud af dette fængsel, kan vi begynde på at lægge planer for fremtiden."

Hans tankegang tog således den samme retning som Dolores'. Han besluttede at skjule sit håb og sin kærlighed i sit hjertes dyb, og han sagde:

"Dine ord er visdommens ord, min søster, og jeg vil vise mig dig værdig."

Denne dag var den første, som henrandt fuldkommen lykkelig for de tre venner. Desværre skulle denne så længe attråede lykke kun vare én dag. Dagen efter den scene, som vi netop har beskrevet, hen imod klokken fire om eftermiddagen, var alle fangerne samlet i den store sal. Det var i slutningen af december, og mørket var allerede faldet på og forkyndte fangerne, at det øjeblik nærmede sig, da de skulle vende tilbage til deres værelser.

Pludselig opstod der en bevægelse blandt fangerne, hvis tal beløb sig til henved tre hundrede. De, som befandt sig nærmest ved døren, trængte sig hen mod dem, som stod længere borte derfra. De stillede sig langs med væggen, så at der blev et stort tomt rum midt i salen.

En mand i sorte klæder og med en rød kokarde på hatten var trådt ind i salen. Han holdt en rulle beskrevne papirer i hånden og ledsagedes af fire soldater. Man genkendte let i ham en af Revolutionstribunalets retsbetjente, og det var ham, der i

fængslerne oplæste proskriptionslisterne og overbragte fangerne de af Velfærdskomiteen udfærdigede anklageakter. Som et truende spøgelse indfandt han sig hver dag til samme tid som bøddelens skæbnesvangre forløber og udpegede dem, som var udset til at blive dødens ofre.

Hver meget man end var vant til at se ham, så vakte hans indtrædelse dog altid en gysen. Der var i fængslet så megen ungdom, så meget uskyldigt blod, så megen skønhed og få megen ynde. Hvorfor førte man dem til døden? Hvem var de fjendtligt sindede imod? Hvis planer lagde de hindringer i vejen for? Unyttige spørgsmål! Naturligvis fordi Robespierre havde lagt sin mægtige hånd på de gode, de svage, de frygtsomme; og derfor er hans navn blevet indviet til alle ædle hjerters fortvivlelse.

I det øjeblik, da Revolutionstribunalets retsbetjent trådte ind i salen, blev Antoinette og Philippe, der endnu var ukendte med fængslets sædvaner, trængt tilbage hen imod fængselsgården, uden at vide af hvem eller hvorfor. Dolores, som vidste, hvad der ville gå for sig, blev i salen og i den forreste række.

Retsbetjenten oprullede sin lange liste og begyndte med lydelig røst at nævne alle dem af fangerne, som den næste dag skulle møde for Revolutionstribunalet. Hvilken blanding af navne! Adelige og borgerlige, præster og nonner, royalister og republikanere, oldinge og børn, mænd og kvinder, alt var lige godt, når guillotinen blot kunne fortsætte sin virksomhed.

Hver gang en fanges navn blev nævnt, lød der en dump mumlen, der varede noget længere eller kortere, alt efter som rang, alder eller køn vakte større eller mindre sympati og medlidenhed. Derpå trådte han hen til retsbetjenten og modtog

af hans hånd et papir, der indeholdt de beskyldninger, der var opdigtet imod ham, samt en befaling til at møde den næste dag for sine dommere. Hvis han var omgivet af en fader, en hustru og børn, lød der jammerskrig og gråd.

Man hørte da de ord:

"Hvorfor har man ikke taget mig?"

"Jeg ville have døet i dit sted!"

Og hjerteskærende scener fandt sted, endog før retsbetjenten var gået sin vej, og varede som oftest hele natten igennem lige indtil afskedens øjeblik.

Når den, som retsbetjenten nævnede, var alene, uden familie, så nærmede han sig med raske skridt, modtog med en rolig mine sin dødsdom og trådte nynnende tilbage blandt mængden, hvor en halv snes fremmede, men venlige hænder udstrakte sig imod ham som for at styrke hans mod. Lige så mange navne, som der bliv råbt, lige så mange nye scener af denne art fandt der sted. Dolores overværede dette skuespil med et sørgmodigt blik. På denne måde havde hun under sit ophold i fængslet lidt efter lidt set en mængde uskyldige forsvinde.

Denne dag var hendes sindsbevægelse hverken større eller mindre end de foregående dage. Øjnene og hjertet vænner sig til alt. Pludselig fo'r hun sammen. De, som omgav hende, så hende blegne og vakle. Hun havde hørt navnet Antoinette de Mirandol blive råbt op. Hun kastede et blik omkring sig, så ikke Antoinette og fattede sig igen. Antoinette opholdt sig i fængselsgården hos Philippe; hun svarede altså ikke, da hendes navn blev råbt op. Retsbetjenten råbte navnet endnu en gang og

med stærkere stemme. Dolores' ansigt opklaredes, et himmelsk smil omsvævede hendes læber.

"Antoinette de Mirandol!" gentog retsbetjenten for tredje gang.

Dolores trådte frem og sagde:

"Her er jeg. Undskyld, borger, at jeg ikke straks hørte dig nævne mit navn."

"Er du borgerinde Mirandol?"

"Ja, jeg er."

Ved denne ædelmodige, to gange gentagne usandhed opstod der blandt dem, som kendte Dolores, en mumlen af beundring, forbavselse og skræk, mens Dolores med fast hånd tog mod den anklageakt, som retsbetjenten rakte hende, og roligt vendte tilbage til sin plads.

Antoinettes navn, som Dolores havde svaret på, var det sidste på listen.

"Alle de, som jeg har råbt op, vil få deres dom i morgen formiddag klokken ti," sagde retsbetjenten og fjernede sig.

Dolores blev nu omringet af sine venner, der sagde til hende:

"Ulykkelige pige, hvad har De gjort?"

"Har De da sådan hast med at dø?"

"Hvorfor trådte De frem, når det ikke var Deres navn, der blev råbt op?"

Hun betragtede dem, som henvendte disse spørgsmål til hende, med et roligt blik, og sagde i en bedende, men tillige bestemt tone, der viste, at hendes beslutning var uforanderlig:

"Jeg ønsker, at man lader mig have frihed til at ofre mig og at man ikke forsøger på at få mig til at forandre min beslutning; men især fordrer jeg, at man bevarer min hemmelighed."

Ingen svarede noget. Det ønske, hun havde udtalt, var en befaling, og da slige handlinger, når alt kom til alt, ikke var sjældne, så var det offer, som Dolores havde bragt, nogle minutter efter glemt af hendes lidelsesfæller, hvis hele tankegang kun beskæftigede sig med det spørgsmål, om turen ikke ville komme til dem den næste dag.

Dolores gik nu hen til Philippe og Antoinette, der var aldeles uvidende om den scene, der netop havde fundet sted. Da hun trådte hen til dem, var der ikke det ringeste spor af sindsbevægelse synligt i hendes ansigt. Hun havde skjult det skæbnesvangre papir under det tørklæde, som dækkede hendes bryst. Hun underholdt sig med sine venner lige til det øjeblik, da fangerne fik befaling til at vende tilbage til deres fængselsceller. Hun rakte da Philippe sin hånd og sagde med et smil:

"God nat, Philippe."

Derpå tog hun Antoinette under armen og gik med hende op til det værelse, som de beboede i fællesskab. Antoinette trådte først ind, og Dolores var således alene i den store korridor. Hun ilede hen ad gangen for at opsøge slutteren Aubry og traf ham straks. Han kendte ikke noget til det, som var foregået.

"Hvor vil du hen?" spurgte han Dolores i en noget fortrædelig tone.

"Jeg søgte efter Dem," svarede hun, "jeg ønsker endnu i aften at sende Coursegol en meddelelse."

"Jeg ved ikke, om jeg kan komme ud i aften."

"Det er absolut nødvendigt. Jeg må tale med Coursegol i morgen tidlig klokken ni. Senere træffer han mig ikke her, for jeg skal møde i morgen for Revolutionstribunalet."

"Jeg nærede dog det håb, at man havde glemt dig."

"De må ikke tale et ord om det til mine venner og især ikke til den unge pige, som deler værelse med mig. Hvis De holder af mig, må De se at kamme til at tale med Coursegol, og De vil gøre en god gerning, som De en gang vil blive belønnet for."

Med disse ord forlod Dolores slutteren og vendte tilbage til sit værelse, hvor Antoinette ventede på hende. Dolores sov roligt til det blev dag. Hun rejste sig straks og anvendte større omhu på sit toilette end sædvanlig. Derpå knælede hun ned og henvendte sig i en inderlig bøn til Gud, som hun snart skulle være hos; men ingen tåre vædede hendes øjne.

"Døden," tænkte hun, "er kun en overgang til et bedre liv. I de ubekendte egne, som min sjæl skal bebo, vil jeg træffe sammen med alle dem, som jeg har elsket, og som er gået bort før mig: markien, markisen og min moder. Dem, som jeg efterlader her på jorden, vil jeg vente på histoppe, mens jeg våger over dem og beder for deres lykke."

Disse trøsterige tanker opmuntrede og styrkede hende til at gå den skæbne i møde, som ventede hende. Hun rejste sig beroliget og trådte hen til Antoinettes leje. Dolores betragtede sin sovende veninde med et kærligt blik og mumlede:

"Gid min død må bringe dig lykke, og gid Philippe må elske dig lige så højt, som jeg har elsket ham!"

Derpå forlod hun sit værelse. I korridoren traf hun Aubry, der sagde til hende:

"Deres ven Coursegol venter på Dem i fængselsgården."

"Tak!" sagde Dolores glad.

Hun ilede ned til Coursegol og traf ham bleg, med forstyrret mine og forgrædte øjne. Aubry havde den foregående aften

underrettet ham om, hvad der var sket, og den stakkels Coursegol havde tilbragt hele natten på gaden udenfor fængslet, fortvivlet og opløst i tårer, mens han ventede på det øjeblik, da han kunne træffe sammen med Dolores.

"Hvad er det jeg hører?" råbte han, da han fik øje på Dolores. "De er stævnet for Revolutionstribunalet. Der må finde en fejltagelse sted. De kan ikke være anklaget for nogen forbrydelse, man kan ikke have i sinde at straffe Dem, som om De havde konspireret eller emigreret."

"Jeg har i går modtaget min anklageakt tillige med befaling til at møde for Tribunalet," sagde Dolores.

"Hvilken ulykke!" vedblev Coursegol "hvorfor har De ikke fulgt mit råd? Hvorfor har De ikke benyttet den løsladelsesordre, som jeg har givet Dem? De ville da i dette øjeblik have været fri og lykkelig."

"Men Antoinette ville da have været redningsløst fortabt."

"Hvad bryder jeg mig om frøken Mirandol. Hun er intet for mig, mens De er så godt som min datter. Hvis De dør, vil jeg ikke overleve Dem. Jeg har gjort underværker for at kunne opnå at befri Dem af dette fængsel, jeg smigrede mig med det håb at have sikret Deres fremtids fred og lykke, og ved Deres ukloge adfærd har De tilintetgjort frugterne af alle mine bestræbelser. Gud er ikke retfærdig!"

"Coursegol, jeg beder dig, vær rolig!"

Men Coursegol vedblev at tale i en heftig tone. Gråden afbrød undertiden hans ord. Han lagde tusinde planer, den ene mere tåbelig end den anden. Snart ville han straks bortføre Dolores, snart ville han gå hen og bønfalde dommerne om at frikende

hende. Han tænkte endog på at ville tvinge Vauquelas til at blande sig i sagen til fordel for Dolores.

Dolores modsatte sig med bestemthed, at Coursegol gjorde noget forsøg på at frelse hende.

"Min gode Coursegol," sagde Dolores, "tanken om at dø ængster mig slet ikke. Mit liv var ikke til gavn for nogen. De, som vil begræde mig, vil finde trøst i det håb at genfinde mig i Himlen."

"Og tror De, at dette håb er tilstrækkeligt for mig?" råbte Coursegol. "Fra det øjeblik da jeg fandt Dem udenfor slottet Chamondrin ved siden af Deres døende moder, er jeg stadig kommet til at holde mere og mere af Dem, som om jeg var Deres fader. Mit liv havde kun værd for mig for Deres skyld. Jeg kunne ikke tænke nogen tanke, som ikke angik Dem. De var min glæde, min lykke, De alene udgjorde mine dages fryd. Og nu at skulle se Dem, det er så uskyldig, dømt til døden!"

Han standsede og udstødte smertelige suk. Pludselig sagde han:

"Lad mig se anklageakten!"

"Hvorfor vil du se den?" spurgte Dolores, der ville skjule sandheden så længe som muligt.

"Fordi jeg vil vide, hvilken forbrydelse, man anklager Dem for. Anklagen mod Dem kan ikke bevises. Jeg vil antage en advokat til at forvare Dem, ja hvis det gøres nødvendigt, vil jeg selv påtage mig Deres forsvar."

"Det er ingen nytte til, min ven. Hvis jeg skal domfældes, vil din indblanding i sagen kun bringe dig i fare uden at frelse mig."

Idet hun sagde disse ord, hørte hun hurtige skridt bagved sig og vendte sig om. Den retsbetjent, som den foregående aften havde leveret hende anklageakten, kom for at afhente de anklagede og føre dem for Tribunalet. Han begyndte på ny at råbe deres navne op.

"Farvel, farvel!" sagde Dolores til Coursegol med halvkvalt stemme.

I det øjeblik, hun skulle skilles fra en af dem, som havde elsket hende, følte hun for første gang sit hjerte snøre sig sammen.

"Vi ses igen," sagde Coursegol og bortfjernede sig.

Dolores kastedes et blik omkring sig og så hverken Philippe eller Antoinette. Dette glædede hende; for hun håbede at kunne tage med sig i graven hemmeligheden om det offer, der kostede hende livet. Hun ville ikke have, at Philippe nogensinde fik at vide, at hun var død i Antoinettes sted, fordi hun frygtede for, at Antoinette da ville blive ham forhadt og han selv fordømt til evigt samvittighedsnag.

Klokken var ni. Hun trådte ind i den fælles forsamlingssal og traf der henved tyve personer, hvoraf størstedelen, ligesom hun, skulle møde for Tribunalet den dag. Men alle var ikke så rolige som hun. En af dem – et ungt menneske – sad på en stol midt iblandt sine kammerater og lod sit blik vandre omkring på alle de genstande, som omgav ham. Det var tydeligt at se, at kun hans legeme var til stede i salen, men at hans tanker var langt borte derfra. Han tænkte uden tvivl på de henrundne dage, hvis minder opfyldte hans sjæl. Noget borte fra ham stod en gammel mand og søgte at bekæmpe sin egen sindsbevægelse for at trøste en ung kvinde – hans datter – der hang om hans hals,

opløst i tårer. Lidt fra dem stod en gejstlig og fremmumlede sine bønner, som han af og til afbrød for at svare dem af fangerne, der bad ham om at meddele dem den velsignelse, som ifølge den katolske tro sikrer sjælen den evige salighed. Dolores trådte hen til præsten og sagde:

"Når vi kommer tilbage fra Tribunalet, vil jeg bede Dem om at høre mit skriftemål og give mig absolution."

Ved synet af denne smukke unge pige, der uden at vise nogen svaghed så døden i møde, lukkede præsten sin bog og sagde med bevæget stemme:

"Er De også udset til at blive bøddelens bytte? De har da ikke kunnet konspirere. Vil disse uslinge da ikke respektere noget?"

"Jeg dør med glæde," svarede Dolores.

Anede han, at denne resignation skjulte et stort offer? Måske. Han betragtede den unge pige med beundring, bukkede ærbødigt for hende og sagde:

"Mit barn, De giver os alle et eksempel på fasthed. Hvis De bliver domfældt, vil jeg give Dem absolution, og jeg vil anmode Dem om at bede for mig til den, som bønhører de uskyldiges bønner."

Ligesom den foregående aften trådte Dolores frem, da frøken Mirandols navn blev råbt op. Hun sluttede sig med de andre anklagede imellem den dobbelte række soldater, der skulle føre dem til Revolutionstribunalet. Derpå satte det sørgelige tog sig i bevægelse. Da de trådte ind i retssalen, lød der et umådeligt skrig. Denne sal var nemlig opfyldt af en frygtelig hob, bestående af sansculotter og gamle kvinder, som indfandt sig der hver dag for at fryde deres øjne ved de anklagedes skræk og angst og ledsage dem til skafottet. Blodtørsten har aldrig været

større end i denne sørgelige periode. Disse elendige frydede sig ved ethvert nyt offer, der førtes til skafottet.

De anklagede vandrede igennem denne truende skare, kun med nød og næppe beskyttet af soldaterne. I et tomt rum mellem skranken og dommernes pladser lod man dem sætte sig i et antal af elleve på en træbænk, den ene presset tæt op imod den anden, så at de næppe kunne røre sig. Til højre for dem stod den offentlige anklagers lænestol, til venstre stod dommernes stole. Da de havde ventet henved ti minutter, blev der åbnet en dør i det højre hjørne af salen, og dommerne trådte ind. Dommerne bar sorte klæder, havde en hat med fjer i på hovedet og et skærf om livet. Den offentlige anklager satte sig i sin lænestol, mens dommerne indtog deres pladser, og retten åbnede sine forhandlinger.

Sagerne afgjordes meget rask for denne domstol. De anklagede kendte som oftest ikke grunden til, at de var blevet stævnet for denne domstol. Anklageakten var i reglen kun et stykke papir, beskrevet med en dårlig og ulæselig skrift, som man forgæves søgte at dechifrere. Rettens præsident nævnede et navn. Den betegnede person rejste sig og svarede på de spørgsmål, som blev rettet til ham. Når hans svar var forvirrede, blev hans forvirring betragtet som et bevis på hans brødefuldhed. Var hans svar for lange, så påbød præsidenten ham tavshed. Man afhørte i en fart nogle vidner; derpå talte den offentlige anklager i fem minutter, og juryen afgav sin kendelse, ifølge hvilken præsidenten frikendte eller dømte den anklagede. På den måde blev hele sagen afgjort på nogle få timer. På denne dag blev fra klokken ti til tolv elleve personer dømt til døden. Dolores var den sidste, som blev forhørt.

"Dit navn?" sagde præsidenten.

"Antoinette de Mirandol," svarede Dolores.

Da hun havde udtalt dette navn, hørte hun nogle skridt bagved sig et halvt undertrykt skrig og vendte sig hurtigt om. I den forreste række blandt mængden så hun Coursegol støttende sig til Bridoul, hvis ansigt udtrykte dyb bedrøvelse. Coursegols læber var sammenpressede, hans øjne funklede. Han havde nu erfaret det heltemodige offer, som Dolores bragte. Som om hun frygtede for, at han skulle forråde hende, påbød hun ham tavshed ved et blik. Det var unødvendigt. Han vidste godt, at enhver forklaring i dette øjeblik ville være for sen og til ingen nytte, og at sandheden kun ville forvolde Antoinettes undergang uden at frelse Dolores. Sådanne tilfælde var ikke sjældne i hin tid. Den hurtige procedure gav dagligt anledning til fejltagelser, der ikke blev opdaget, førend det var for sent at bøde på dem. Således havde man for nogle dage siden domfældet en søn i hans faders sted og en fader i hans søns sted, og en anden ulykkelig havde med sit hoved måttet betale sit navns lighed med navnet på en anklaget, i hvis sted man førte ham for tribunalet og som han blev guillotineret sammen med, da den offentlige anklager ikke vidste, hvem af dem der var den egentlige anklagede og hellere ville lade to uskyldige lide døden frem for at risikere at skåne én skyldig. Dolores blev dømt til døden under navnet Antoinette de Mirandol.

Da denne dom var fældet, rejste dommerne sig for at forlade retssalen, og man ville til at føre fangerne bort, da pludselig en mand styrtede frem af mængden, ilede hen til skranken og råbte med stentorrøst:

"Den dom, I netop har fældet, er uretfærdig. I er ikke dommere, I er mordere og bødler!"

Derpå lagde han armene over kors foran brystet og så med et dristigt og udfordrende blik på dommerne, der var i højeste grad harmfulde og opbragte over hans udråb.

"Arrester denne mand!" råbte den offentlige anklager.

To gendarmer trådte frem. Den offentlige anklager henvendte sig til Tribunalet og tilføjede:

"Borgere dommere, jeg overgiver denne person til jeres domstol. Optag forhør over ham og lad de edsvorne afgive deres kendelse!"

Det var Coursegol, som, da han hørte dødsdommen blive fældet over Dolores, pludselig besluttede ikke af ville overleve hende og at ville dø sammen med hende.

"Den ulykkelige!" mumlede Dolores, idet hun følte to store tårer rulle ned ad hendes kinder.

Coursegol så på hende, som om han ville spørge hende, om hun fandt ham hende værdig.

Rettens præsident havde imidlertid henvendt et par spørgsmål til ham, hvorpå han svarede:

"Det et ingen nytte til at I søger nogen anden grund til min adfærd end den, som jeg har angivet. Jeg er led af de rædsler, som man lader os være vidne til. Jeg hader republikken og dem, som hylder den; jeg er royalist og nærer intet andet ønske end at besegle med mit blod den mening, som jeg udtaler her."

"Borgere dommere," råbte den offentlige anklager vredt, "jeg fordrer over denne mand en straf, der kan være et advarende eksempel for dem, der har lyst til at efterligne ham."

"Han er gal," bemærkede en af dommerne.

"Nej, jeg er ikke gal!" råbte Coursegol. "Ned med republikken; kongen leve!"

Der lå en sådan dumdristighed i Coursegols opførsel, at der indtrådte en dyb tavshed i retssalen, dommeren og de edsvorne var betaget af en dyb harme. Efter nogle minutters forløb blev Coursegol dømt til at miste livet for at have krænket Tribunalet i udøvelsen af dets forretninger og for at have udstødt oprørske råb. Han trådte nu hen til Dolores, der var blevet heftigt bevæget af denne scene, og sagde til hende:

"Tilgiv mig, at jeg har haft den dumdristighed ikke at ville overleve Dem. Men min plads er hos Dem lige indtil døden."

"Min ven, min beskytter, min fader!" mumlede Dolores og kastede sig i armene på Coursegol, der holdt hende trykket til sit bryst indtil det øjeblik, da man befalede fangerne at begive sig tilbage til fængslet, hvor de skulle forblive en stund, inden de begav sig til skafottet.

15. Det sidste farvel

Mens disse begivenheder fandt sted ved revolutionstribunalet, var Antoinette stået op uden at forundre sig over Dolores' fraværelse. Det var ikke første gang, at Dolores, der altid var tidligere oppe end hun, havde forladt deres fængselscelle for ikke at forstyrre hendes søvn.

Hun klædte sig derfor på uden at skynde sig særligt, og gik ved middagstid ned i den fælles forsamlingssal for at opsøge Dolores; men hun traf hende hverken i salen eller i fængselsgården eller i korridorerne, og hun trådte derfor ind i spisesalen i den overbevisning, at Dolores allerede havde sat sig til middagsbordet, hvor fangerne indtog deres måltid i fællesskab siden den tid, da det var blevet for koldt til at spise i deres særskilte værelser.

Men Dolores var der ikke.

Antoinette vendte tilbage til forsamlingssalen for at opsøge Philippe i det håb at træffe Dolores hos ham. Hun fandt ham i nærheden af fængselsgårdens gitter.

"Hvor er Dolores?" råbte hun.

"Jeg har ikke set hende," svarede Philippe, forundret over dette spørgsmål og foruroliget ved den tone, Antoinette talte i.

"O, min Gud!" mumlede Antoinette.

Pludselig blev hun ligbleg og blev med forfærdet mine stående stum og ubevægelig.

"Hvad er der på færde?" spurgte Philippe. "De gør mig ganske forskrækket."

"Jeg er bange for, at der er hændet en stor ulykke."

Hun vaklede og ville være faldet, hvis Philippe ikke havde holdt på hende. Hun beroligede sig dog snart så meget, at hun kunne forklare Philippe grunden til sin sindsbevægelse. Den anelse, som havde bemægtiget sig Antoinette, greb nu også ham. Som to afsindige gav de sig i færd med at gennemile alle de steder i fængslet, hvor de kunne vente at træffe Dolores, idet de udspurgte deres venner, som enten af uvidenhed eller af medlidenhed ikke gav dem noget svar.

Ved omdrejningen af en gang mødte de pludselig slutteren Aubry. De ilede hen til ham og udspurgte ham.

"Ved De det ikke?" sagde han forundret.

"Nej, vi ved intet," svarede Philippe.

"Borgerinde Dolores er mødt for Tribunalet klokken ti."

Philippe og Antoinette udstødte på en gang et ængsteligt skrig og brast i gråd.

Derpå bad de Aubry om at give dem en nærmere forklaring. Han vidste ikke andet end, at Dolores den foregående aften havde fortalt ham, at hun var tilsagt at møde for Tribunalet, og havde bedt ham om at anmode Coursegol om at komme til hende, at hun klokken ni om morgenen havde forladt sit værelse og haft en lang samtale med Coursegol, som havde indfundet sig i fængslet, og at hun derefter havde begivet sig til Tribunalet med de andre fanger.

Philippe og Antoinette hørte med sønderrevet hjerte på disse meddelelser.

Det er umuligt at beskrive deres fortvivlelse. De stod som lynslagne uden at kunne fremføre et ord. Begges tanker tog den samme retning. De spurgte sig selv, hvorfor Dolores havde skjult sandheden for dem, hvorfor hun ikke havde opfordret

dem til at dø med sig. Det ville have været bedst at forlade denne verden i hinandens selskab, da livet kun kunne bringe dem, som overlevede hende, sorg og tårer. Intet menneske ville være så grusomt at nægte dem den sidste tjeneste at sende dem på en og samme tid til skafottet.

"Hun har været bange for at bedrøve os," sagde endelig Philippe. "Hun tænkte ikke på, at hun på den måde bedrøvede os mere, end hvis hun gjorde os bekendt med den frygtelige virkelighed."

Idet han sagde dette, kom Aubry, som havde bortfjernet sig, tilbage til dem og sagde:

"Nu er fangerne kommet tilbage fra Tribunalet. Borgerinde Dolores er iblandt dem og opholder sig i de dødsdømtes værelse. Hun ønsker at tale med Dem."

"I de dødsdømtes værelse!" råbte Antoinette forfærdet.

Dette skrækkelige ord lød i deres ører som slaget af guillotinens økse.

Med fortvivlelse i hjertet begav de sig han til det sted, hvor bøddelen var beskæftiget med de dødsdømtes sidste toilette.

Da de trådte ind i værelset, havde de dødsdømte, som netop var kommet tilbage fra Tribunalet, sat sig ned for at søge at fatte sig efter den heftige sindsbevægelse, som de havde været underkastet og for at samle kræfter til det skrækkelige øjeblik, som de om tre timer skulle gå i møde.

De, der ligesom Dolores havde pårørende og venner i fængslet, sendte bud efter dem. De, som hverken havde familie eller venner, sad tavse og sørgmodige i et hjørne af værelset og kastede et misundeligt blik på deres kammerater, hvis skæbne fremkaldte tårer hos et kært væsen.

Nogle bad om og fik tilladelse til at begive sig til deres fængselscelle for at nedskrive deres sidste vilje eller for at bringe de sager, som de efterlod sig, i orden. Andre lod sig bringe delikate retter og fine vine for endnu en gang at nyde bordets glæder, inden de gik døden i møde.

Imidlertid gik bøddelknægtene og slutterne omkring imellem dem, de sidstnævnte i det håb, at fangerne, inden de forlod fængslet, ville betænke dem med en lille erkendtlighed.

Dolores havde taget plads på en bænk, der stod op til væggen i nærheden af et vindue. Den smerte, som Coursegols adfærd havde forvoldt hende, havde nu lagt sig.

Coursegol stod foran hende og betragtede hende med et kærligt smil, glad over at han fik lov til et dø med hende.

Antoinette, ledsaget af Philippe, ilede hen til Dolores, knælede ned foran hende, lagde sit hoved i hendes skød og gav sine tårer frit løb.

"Jeg beder Dem, Antoinette," sagde Dolores, "berøv mig ikke mine kræfter i det øjeblik, da jeg trænger så meget til dem."

"Grusomme! Hvorfor sagde De os ikke noget?" udbrød Antoinette hulkende.

"Fordi jeg ville undgå disse smertelige scener. Man må være fattet, finde sig i sin skæbne og ikke ved en unyttig rørelse udsætte sig for at dø som en kujon."

Dolores tvang Antoinette til at rejse sig og sætte sig ved siden af hende, hvorpå hun talte til hende i en blid og fast tone.

Rollerne var byttet om: den, som skulle dø, trøstede den, som skulle beholde livet.

Mens Antoinette og Dolores talte med hinanden, udspurgte Philippe, der var frygtelig bleg og befandt sig i en feberagtig

tilstand, Coursegol og erfarede af ham, hvad der havde tildraget sig.

Han misundte denne tro og hengivne tjener, at han skulle dø sammen med Dolores, og ønskede at kunne finde et middel, hvorved han kunne pådrage sig den offentlige anklagers vrede og uden tøven blive sendt til skafottet.

"Din skæbne er langt bedre end min," sagde Philippe med bitterhed. "Jeg ville ønske, at jeg var i dit sted og kunne dø."

Dolores hørte disse ord. Hun rejste sig, gik hen til Philippe og sagde til ham:

"Du må ikke tale således, Philippe. Gud forkynder dig i dag sin vilje. Uden at ville det var jeg i dit hjerte en hindring for opfyldelsen af de løfter, som du havde givet din døende fader og Antoinette. Gud kalder mig nu til sig. Du siger, at du helst ville dø med mig. Du bør ikke dø, men leve; for du tilhører hende, som satte lid til dine eder. Du har forpligtelser mod dit navn, og ingen er mere værdig til at bære det end Antoinette."

"Jeg er ingen helgen," sagde Philippe heftigt; "jeg er et menneske. Hvad kan det nytte, at du taler til mig om løfter, om pligter? Hvis jeg har sagt andet, end at jeg elsker dig; hvis jeg har lovet andet end at elske dig bestandig, så har jeg sagt usandhed og lovet mere, end jeg kan holde. Læs i mit hjerte, og du vil finde dit navn indgraveret der; hvorledes tror du da, at jeg vil kunne udslette den kærlighed, der har været mit livs eneste glæde, dets eneste plage? Husk på fortiden, Dolores, vor ungdoms første dage, da vore hjerter uden at vide af det vågnede op til kærlighed. Jeg ved ikke, hvad der foregik i dit hjerte, men mit har kun næret én tanke, glædet sig ved ét håb, at tilhøre dig og at besidde dig. Af dette håb har jeg levet, det

har været min styrke og min svaghed, mit livs eneste glæde og dets heftigste smerte."

Imens Philippe talte således halvhøjt, uden at bryde sig om, at man hørte, hvad han sagde, var Antoinette efter at have udvekslet nogle ord med Coursegol trådt nærmere hen til ham.

Hun hørte, hvad han sagde, og den forandring, som foregik i hendes ansigt, ville for enhver, som iagttog hende i dette øjeblik, have forrådt den smerte, som hun led.

"Var det da en ufornuftig drøm, jeg drømte?" vedblev Philippe uden at se Antoinette, uden at høre på Dolores, som ville standse hans talestrøm. "At ønske sig en rolig og beskeden tilværelse med en elsket kvinde, der var ham værdig, er det en utilgivelig ærgerrighed? Og dog sagde du til mig den første gang, jeg talte til dig om denne kærlighed: Antoinette elsker dig, gift dig med hende, og da jeg trængte ind på dig med mine bønner, tilføjede du: Jeg tilhører Gud!"

"Var det da ikke sandhed?" spurgte Dolores.

"Nej, for du elskede mig, og du ofrede dig for en indbildt pligt, hvis opfyldelse min fader ikke ville have forlangt af dig, hvis jeg, havde stolet på din bistand, og vovet at sige ham sandheden. Men du ville det ikke, og du rejste bort. Senere førte skæbnens tilskikkelser os atter sammen, og du gav mig da et håb, som du atter berøvede mig, da Antoinette ankom hertil. Nu kan du se følgerne af din handlemåde. Vi er alle tre lige ulykkelige: du fordi du skal dø, jeg fordi jeg skal overleve dig, og Antoinette fordi hun elsker mig."

"Jeg er lykkelig ved at skulle dø," svarede Dolores i en rolig og fast tone.

"Hvorfor indbød du mig da ikke til at dele denne lykke med dig? Da du i går modtog anklageakten, hvorfor sagde du ikke til mig: Vi har været ulykkelige her på jorden. Evigheden vil befri os for så mange uforskyldte onder og sikre vore hjerter den forening, som vi higer efter. Kom, lad os dø sammen!"

"Skulle jeg opfordre dig til at dø?"

"Det ville have været mindre grusomt end at lade mig leve. Ved du, hvorledes mit liv vil blive, når jeg ikke mere har noget håb om at gense dig hernede? En vedvarende længsel efter døden."

"Philippe," sagde Dolores i en bebrejdende tone, "er det dig, som taler således, du som har knyttet en anden sjæl til din, du som er ægtefælle, for du og Antoinette knælede ned ved din faders dødsleje, hvor en præst velsignede jeres forbindelse. Du har gjort mig bebrejdelser, men hvem er den skyldige her? Er det mig? Har jeg ikke uophørligt forsøgt at betage dig alt håb? Har jeg ikke sagt til dig: Pligten fjerner dig fra mig? Har du ikke selv opgivet håbet om at besidde mig? Og dengang jeg stod på nippet til at høre på dig med et mindre modstræbende hjerte, var det da ikke dig, som tilstod for mig, at Antoinette havde dit løfte og din tro? Jeg har altså intet at bebrejde mig. Desuden har jeg ikke søgt døden, jeg dør, fordi Gud vil det således. Jeg finder mig med fatning i min skæbne, og hvis denne fatning beviser, at jeg har mod, så lad dette eksempel styrke din sjæl. Stil dig uden bagtanke på det eneste standpunkt, som er din fortid, dit hjerte og dit navn værdigt! Dit hjerte vil da til sidst finde fred og beroligelse i opfyldelsen af din pligt."

Disse ord formildede Philippes vrede, han var ikke mere opbragt, men tilintetgjort.

"Tilgiv mig!" sagde han med en af tårer halvkvalt stemme.

Pludselig lød der en hulken bagved dem. De vendte sig om og så Antoinette ligge på knæ.

Dolores bøjede sig ned til Antoinette for at rejse hende op.

"Kan De tilgive mig, Philippe?" sagde Antoinette.

Philippe rakte Antoinette sin hånd; hun tog den og vædede den med sine tårer.

"Skån jer selv – skån mig!" sagde Dolores. "I sønderriver min sjæl, nu da jeg behøver alle mine kræfter. Fortvivlelsen over, at jeg skal dø, fører jer begge, hvad jer selv angår, ud over sagernes virkelige standpunkt. De, min kære veninde, min kære søster, har modtaget et løfte, som du, Philippe, af fri vilje har givet hende med det forsæt at opfylde det. Det er det eneste, som I bør mindes. Alt andet er kun overspændthed og usandhed. Jeg vil tage den vished med i døden, at I vil trøste jer over min død, når I elsker hinanden ved mindet om mig."

Philippe og Antoinette lovede alt, hvad Dolores forlangte, da de ikke var i stand til et modstå så megen ynde, så megen veltalenhed, så megen tro.

Dolores fremtog nu af sin lomme den løsladelsesordre, som Coursegol havde aftvunget Vauquelas, og gav Philippe den med de ord:

"Dette kan gengive jer friheden. Ved hjælp af Bridoul, der fra nu af vil indtage Coursegols plads hos jer, vil denne løsladelsesordre kunne hjælpe jer ud af dette fængsel. I vil blive bragt til et sikkert sted, hvor I kan afvente de ondes fald og sandhedens sejr. Den tid *vil* komme, for fremtiden tilhører ikke de onde og hovmodige, men de gode og ydmyge."

Hun underholdt sig med dem endnu en times tid. Derpå bad hun dem om at bortfjerne sig, fordi hun ville forberede sig til døden. Antoinettes råb og Philippes fortvivlelse fordobledes.

"Hav medlidenhed med mig," sagde Dolores. "Førend jeg tager bort, skal jeg lade jer kalde for at sige jer et sidste farvel."

De gik deres vej, og hun blev alene med de dødsdømte, blandt hvilke den præst, som hun tidligere havde talt med, befandt sig.

Han havde taget plads i et hjørne af salen, og de fleste af de dødsdømte kom den ene efter den anden hen til ham og knælede ned foran ham for at modtage syndsforladelse og få hans velsignelse.

Dolores gjorde som de andre og åbenbarede alt for skriftefaderen, der beundrede så meget mod og opofrelse.

"Nu er jeg beredt," sagde hun til Coursegol. "Døden kan komme."

"Så ung og så smuk, og at skulle dø!" mumlede Coursegol.

"Hvis du ynkes over min død," sagde Dolores smilende, "så gør du uret; for jeg føler mig meget lykkelig."

"Er det det offer, De bringer, der gør Dem så lykkelig?"

"Du må ikke tale om dette offer. Philippe og Antoinette bør for altid forblive uvidende om, at jeg er død i stedet for en anden."

"Kun en helgen kan tale således. Jeg er glad ved at skulle dø sammen med Dem. De vil åbne Himlens port for mig, og jeg vil klynge mig så tæt op til Deres rene sjæl, at man vil lade mig følge med Dem."

Imidlertid var klokken blevet tre.

Det var en smuk vinterdag. Himlen var klar; solen skinnede.

"Det er et smukt vejr at vandre til skafottet i," tænkte Coursegol.

Dolores havde henvendt alle sine tanker på Gud, som hun bad om, at han ville lade hendes offer bære gode frugter, så at der deraf måtte fremspire lykke for de to væsener, som hun lod blive tilbage efter sig.

Nu trådte flere mænd ind i salen; det var bøddelen og hans medhjælpere.

Nogle af de dødsdømte udstødte nu klager og udråb af skræk.

"Allerede!" råbte en ung kvinde, der hidtil modigt havde fundet sig i sin skæbne. Hun besvimede og var halvdød, da man en time derefter lod hende bestige skafottet.

Dolores tabte intet af sin ro ved synet af bøddelen. Hun tog sin hat af, og mens tre bøddelknægte afskar de andre dødsdømtes hår, løste hun selv fletningerne af sit smukke blonde hår, der faldt ned omkring hende som et bevægeligt slør.

Der lød en sørgmodig mumlen gennem salen, da saksen berøvede hendes smukke hoved dets yndigste prydelse.

Coursegol fik endog et anfald af vrede ved denne barbariske handling, men Dolores beroligede ham med en håndbevægelse.

"Jeg ville gerne beholde mit hår," sagde hun derpå til bøddelknægten, idet hun pegede på de blonde lokker, som lå på jorden.

"De tilhører mig efter vedtægten," svarede denne.

"Er dette tilstrækkeligt til at købe dem tilbage for?" spurgte Dolores, idet hun fremviste en guldring, som hun bar på en af sine fingre.

"Ja."

"Godt, så køber jeg dem tilbage."

Manden tog hårene op fra gulvet, lagde dem til rette og gav Dolores dem.

"Det er skade," sagde hun i en sørgmodig tone. "Det klædte mig så godt."

Da hun så, at øjeblikket til at tage afsked nærmede sig, forlangte hun endnu en gang at omfavne Antoinette og Philippe.

De trådte ind, fulgt af Aubry, hvis ansigt, hvor meget han end var vant til slige scener, udtrykte den mest levende sorg. Dolores gik først hen til ham og sagde:

"Tak for alle de opmærksomheder, De har vist mig. Da jeg trådte ind i dette fængsel betroede jeg Dem et kors med brillanter."

"Her er det, borgerinde. Jeg har taget det med mig," sagde Aubry.

"Behold det, min ven. Det vil minde Dem om en fange, som De har vist deltagelse, og som vil bede for Dem."

"Jeg har kun gjort, hvad der var min pligt," sagde Aubry.

Dolores gik nu hen til Antoinette og Philippe, der var nær ved at gå fra forstanden af fortvivlelse. Antoinettes fortvivlelse var heftig, hun græd og hulkede, men Philippes sorg var mere skrækkelig, for han var mørk og tavs og var på nogle få timer blevet ti år ældre.

"Farvel, mine kære venner," sagde Dolores til dem. "I må ikke fortvivle. Forestil jer, at jeg skal foretage en rejse, og at I en gang ville træffe sammen med mig igen. Døden er i forhold til livet ikke andet end en rejse."

Idet hun talte således for at berolige dem, blandede hun sine tårer med deres. Hun trykkede dem begge til sit bryst, og de holdt hinanden længe omfavnet.

"Elsk altid hinanden," sagde hun, "og glem mig ikke!"

Coursegol trådte nu hen til dem. Philippe omfavnede ham og sagde:

"Coursegol, du er en mand og en gammel soldat. Døden indjager dig ingen frygt, og du vil ikke tabe noget af din koldblodighed. Du vil jo bære omsorg for hende lige til det sidste øjeblik?"

"Det var for ikke at lade hende gå alene, at jeg ville dø med hende," svarede Coursegol roligt.

"Giv mig din velsignelse, Dolores!" sagde Antoinette.

"Jeg velsigner dig, min søster," sagde Dolores og lagde sine hænder på Antoinettes hoved.

"Afsted, afsted!" råbte en stemme.

De tre venner omfavnede hinanden endnu en gang og råbte:

"Farvel, vi ses igen i Himlen!"

Dolores ilede ud af salen, og Coursegol fulgte efter hende; men han hørte i det samme Antoinette udstøde et skrig og så hende falde besvimet om i Philippes arme.

Ude i fængselsgården holdt en vogn.

De tolv dødsdømte med hænderne bundet bag på ryggen tog plads på den. Soldater og ryttere omringede vognen for at eskortere den, og man begav sig afsted.

Fra Conciergeriet indtil Revolutionspladsen blev vognen fulgt af en skare mænd, kvinder og børn, der sang smædesange og forhånede deres ofre; men disse syntes at være ufølsomme for disse forhånelser. På den ene ende af vognen befandt der sig en

olding og et ungt menneske, der holdt sig tæt op til hinanden og på hele vejen vedblev at råbe: Kongen leve! En af deres kammerater, en ivrig republikaner, der også var dømt til døden, betragtede dem med en ironisk og medlidende mine.

Præsten stod midt imellem tre kvinder og fremsagde sine bønner.

Dolores støttede sig til Coursegol og syntes at være fremmed for alt, hvad der foregik omkring hende. Den stakkels pige led meget af sindsbevægelse, træthed og kulde.

Det smertede Coursegol at se hende i denne tilstand uden at kunne hjælpe hende. Han tænkte ikke på sig selv, men kun på hende.

Da man fik øje på Revolutionspladsen, hvor henrettelserne den gang fandt sted, og på guillotinen, fo'r Dolores sammen, lukkede øjnene og sagde:

"Jeg er bange."

"Tab ikke modet, kære barn!" sagde Coursegol til hende i en faderlig tone. "Jeg er jo hos dig; jeg kan vel ikke gøre noget for at befri dig fra disse bødler; men om nogle minutter vil det hele være forbi, og vi vil da hvile i gravens fred og vore sjæle være hos Gud."

Han vedblev at tiltale Dolores med trøstende ord og oplivede igen hendes mod. Hun var den første, der besteg skafottet. Coursegol havde ved sine bønner udvirket denne nåde hos skarpretteren, for at hans datter, som han kaldte hende, ikke skulle se på de andres henrettelse.

Da han havde set hendes hoved falde, gik han selv trøstigt i døden i møde i den overbevisning, at deres skilsmisse kun varede et minut, og at de ville genfinde hinanden i Himlen.

Dolores var fire og tyve år gammel, da hun døde.

Fjorten dage efter Dolores' død lykkedes det Philippe og Antoinette ved Bridouls anstrengelser at forlade fængslet og begive sig til huset i Chevreusedalen. Bridoul havde solgt sit værtshus for ganske at ofre dem sin tjeneste. De to unge mennesker levede i to år som broder og søster, mens de begræd Dolores' død, og uden nogensinde at tale om deres planer for fremtiden.

I disse to år tog Antoinettes kærlighed til i styrke, men hun besad dog selvbeherskelse nok til ikke at tale til Philippe om deres ægteskabelige forbindelse. Det var også ham, som en aftenstund først hentydede til den, idet han bemærkede:

"Vi har givet Dolores et løfte, og vi bør snart opfylde det."

Nogle uger derefter holdt de bryllup og drog kort efter til England og derfra til Louisiana, hvor den nye markise af Chamondrin besad store ejendomme.

Først efter ti år forløb vendte de tilbage til Frankrig. De havde to børn, en søn og en datter. Philippe lod slottet ved Gard-broen bygge op igen og opslog sin bolig der mod slutningen af kejserdømmets tid, og besluttede at leve som landjunker blandt sine undergivne uden at blande sig i sin tids politiske kampe. Han afslog endog at lade sig vælge til deputeret, hvilket to gange blev tilbudt ham.

Da han i maj måned 1822 havde begivet sig til Paris for at ordne nogle pengesager, traf han der en gammel adelsmand, der havde været indespærret i Conciergeriet på samme tid som han. De talte længe med hinanden om fortiden, om de farer og heltemodige handlinger, som havde udmærket hine

skæbnesvangre dage. En ytring af den gamle adelsmand oplyste Philippe om, at Dolores havde lidt døden i Antoinettes sted. Philippe blev ligbleg og trykkede hånden mod sit hjerte, men han sagde ikke et ord, og den gamle adelsmand forblev uvidende om, hvilket nyt sår han havde tilføjet Philippes hjerte. Philippe skjulte denne hemmelighed i dybet af sin sjæl, og Antoinette erfarede den aldrig. Hun bemærkede kun, at hendes mand talte med endnu større rørelse om Dolores, og at hans stemme skælvede, når han om vinteraftenerne fortalte sine børn sin ungdomshistorie og endte med at sige:

"Jeres tante Dolores var en heltemodig sjæl."

Om "En ung piges roman"

Forfatter: Ernest Daudet (1837-1921).
Org.udgave: *Le Roman d'une Jeune Fille (1770-1794)*. Charpentier, Libraire-Éditeur, Paris 1869.
Denne udgave efter: Ernest Daudet: *En ung Piges Roman (1770-1794)*. Feuilleton til "*Folkets Avis*". Fjeldsøe og Gandrups Bogtrykkeri, København 1870.
Oversætter: Ikke oplyst i forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Francisco Arturo Michelena Castillo (1863-1898): *Charlotte Corday* (1889).

ISBN 978-87-7628-406-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-644-7 (Ølstykke 2019).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk